

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní
politiku zaměstnanosti v právní úpravě a praxi ČR**

Zdeňka Rosenbaumová

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zdeňka Rosenbaumová

obor Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Most

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na
státní politiku zaměstnanosti v právní úpravě a
praxi ČR**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Přehled platné právní úpravy
4. Případová studie - šetření v podmínkách konkrétního regionu
5. Poznatky a jejich vyhodnocení
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

KOLDINSKÁ, Kristina. Sociální právo. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007. 176 s. ISBN 978-80-7179-620-6.

SYNEK, Miloslav a kol. Manažerská ekonomika. 4. vydání. Praha: Grada Publishing, 2007. 464 s. ISBN 978-80-247-1992-4.

TOMEŠ, Igor a kol. Sociální správa. 2. vydání. Praha: PORTAL s.r.o., 2009. 304 s. ISBN 978-80-7367-483-0.

TROSTER, Petr a kol. Právo sociálního zabezpečení. 4. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008. 370 s. ISBN 978-80-7400-032-4.

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

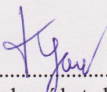
Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

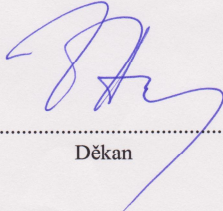
Další literatura a odborné články po konzultaci s vedoucí BP

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Ivana Hájková**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 3. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti v právní úpravě a praxi ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Ivaně Hájkové za odborné vedení, ochotu a vstřícnost, kdy mi trpělivě napomáhala při konzultacích a při kontrole práce.

**Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní
politiku zaměstnanosti v právní úpravě a praxi ČR**

**Social security contributions and state employment
policy in legislation and practice at CR.**

Souhrn

Diplomová práce se zabývá rozbohem úspěšnosti výběru a efektivnosti vymáhání pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pozitivy a negativy v praxi využívaných správních a soudních výkonů rozhodnutí a jejich dopadem na celkový výnos. Cílem práce je zpřehlednit a nabídnout ucelenou představu o oblasti sociálního zabezpečení, jejích příjmech a výdajích do oblasti nemocenského a důchodového pojištění a vyhodnotit úspěšnost jednotlivých forem výkonů rozhodnutí ve vybraném regionu, tyto formy představit a navrhnout změny, které by mohly vést k zefektivnění a zrychlení samotného procesu vymáhání.

Úvodní, teoretická část, je zaměřena na historický vývoj sociálního zabezpečení až do současnosti, na vysvětlení základních pojmů. Podrobněji se zabývá rozbohem výdajů z oblasti sociálního zabezpečení, které jsou nejvíce směřovány do dávek nemocenského a důchodového pojištění.

Praktická část je zaměřena na samotný rozbor vymáhání pojistného a jeho úspěšnost, vyjádřenou v peněžních hodnotách, k poměru na počet předaných exekučních titulů. Závěrem je provedeno vyhodnocení přínosů a nedostatků používaných forem výkonů rozhodnutí.

Klíčová slova: sociální zabezpečení, pojistné, exekuční příkaz, výkon rozhodnutí, právní titul, občanský soudní řád, správní řád, nemocenské pojištění, důchodové pojištění

Abstract

This thesis deals with analysis of success rate of assessment and effectiveness of enforcement of social security premium and state employment policy dues; positives and negatives used in the practice of administrative and judicial execution of decisions and their impact on total return. The aim is to streamline and offer a comprehensive picture of social security, its income and expenditures for sickness and pension insurance and to evaluate the success of different forms of executive orders in the selected region, introduce these forms and propose changes that could lead to streamlining and acceleration of the recovery process.

Introductory theoretical part focuses on the historical development of social security until today and on explaining basic terms. It deals in detail with analysis of expenditures on social security, which are routed mostly to sickness and pension insurance.

Practical part concentrates on analysis of the premiums recovery and its success, expressed in monetary terms, at the rate of the number of execution titles. In conclusion, an evaluation of the benefits and shortcomings of used executive order forms is done and several improvements are proposed.

Keywords: social security, insurance, warrant of execution, enforcement, legal title, the Civil Procedure Code, administrative rules, health insurance, pension insurance

Obsah

1	ÚVOD	11
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	13
2.1.	Cíl práce.....	13
2.2.	Metodika práce.....	13
3	PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	15
3.1.	Historie sociálního pojištění v českých zemích	15
3.2.	Porevoluční vývoj sociálního zabezpečení.....	18
3.3.	Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	21
3.3.1.	Skladba	21
3.3.2.	Poplatníci pojistného	22
3.3.3.	Místní příslušnost.....	25
3.4.	Výpočet a odvody pojistného	25
3.4.1.	Vyměřovací základy.....	26
3.4.2.	Výpočet a výše pojistného.....	27
3.4.3.	Platby pojistného.....	32
3.5.	Slevy pojistného.....	32
3.6.	Výdaje pojistného.....	34
3.6.1.	Nemocenské pojištění	36
3.6.2.	Důchodové pojištění.....	39
	Starobní důchod	41
	Invalidní důchod	45
	Pozůstalostní důchod.....	47
4	PŘÍPADOVÁ STUDIE – ŠETŘENÍ V PODMÍNKÁCH KONKRÉTNÍHO REGIONU	51
4.1	Výběr pojistného	55
4.2	Pohledávky pojistného	57
4.3	Vymáhání pojistného.....	59
4.3.1	Správní výkon rozhodnutí	60
	Exekuční příkaz na přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu.....	64
	Exekuční příkaz na přikázání pohledávky ze mzdy.....	66
	Zajištění pohledávek zřízením zástavních práv	69

Odklad výkonu rozhodnutí	71
4.3.1 Soudní výkon rozhodnutí	72
Soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí	74
Soudní výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva	75
Soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti	78
Soudní výkon rozhodnutí příkázáním jiných peněžitých pohledávek	80
Soudní výkon rozhodnutí prodejem podniku	82
5 POZNATKY A JEJICH VYHODNOCENÍ.....	84
5.1 Vyhodnocení úspěšnosti správních VR v Ústeckém kraji – právní tituly	84
5.2 Vyhodnocení úspěšnosti správních VR v Ústeckém kraji – částka Kč.....	85
5.3 Vyhodnocení úspěšnosti soudních VR v Ústeckém kraji – právní tituly	85
5.4 Vyhodnocení úspěšnosti soudních VR v Ústeckém kraji – částka Kč.....	87
5.5 Poměr správních a soudních výkonů rozhodnutí	87
6 ZÁVĚR	92
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	94
7.1. Literární zdroje.....	94
7.2 Internetové zdroje.....	94
7.3 Jiné zdroje	95
7.4 Seznam zkratk	95
7.5 Seznam tabulek, grafů, obrázků.....	96
7.5.1 Seznam tabulek	96
7.5.2 Seznam grafů	97
7.5.3 Seznam obrázků	99
8. PŘÍLOHY.....	100

1 ÚVOD

Význam pojmu „sociální zabezpečení“ se pokusili vysvětlit Zdeňka Gregorová a Milan Gavlas v publikaci Sociální zabezpečení, kde tento pojem chápou jako “pojem komplexní, který znamená soubor právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je předcházet možným sociálním rizikům, odstraňovat nepříznivé následky, které vzniknou jedincům v důsledku stanovených sociálních událostí, a vytvářet tak příznivé podmínky pro všestranný sociální rozvoj člověka.“ (2000, str. 26)

Sociálními událostmi lze rozumět různé sociálně tíživé situace občana, které všeobecně vyplývají z běhu jeho života i z podmínek moderní civilizace. Jsou většinou úzce spojeny i s nepříznivými ekonomickými dopady na samotného občana, které nemůže vůbec či jen velmi obtížně sám překonat bez pomoci zvenčí. Jedná se například o nemoc, úraz, invaliditu, narození dítěte, nezaměstnanost, ale také o stáří či ztrátu živitele.¹ Péče o nemocné a jinak praceneschopné nebyla v tomto období řešena tak jako v současné době, tj. na principu solidarity a vzájemnosti. Tento princip se formoval pouze u určitých profesních skupin, jako byla například hornická bratrstva.

Pokrok v oblasti sociálního pojištění nastal od konce 18. století, kdy se projevila potřeba organizovaně a hromadně zabezpečovat široké vrstvy obyvatelstva. Přelomové bylo vyhlášení zákona č. 221/1924 Sb., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Tímto zákonem, který poprvé respektoval individuální potřeby pojištěnců, bylo poprvé organizačně sjednoceno sociální pojištění. Dalším významným počinem bylo přijetí zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců. Organizačně se struktura orgánů nemocenského pojištění ustálila v podobě okresních a krajských správ nemocenského pojištění, České správy nemocenského pojištění

¹ Dle Gregorové a Gavlase v publikaci Sociální zabezpečení, nelze brát všechny sociální situace jako sociální události. „Z hlediska poskytování plnění jsou významné jen ty sociální události, se kterými je spojeno nějaké splnění ze sociálního zabezpečení. Jedná se o ty sociální události, jejichž tíživost a nezbytnost pomoci zvenčí je všeobecně uznávána a zakotvena jako součást sociálního zabezpečení.“ (2000, str. 27)

a Ústřední správy nemocenského pojištění. Vrcholným orgánem byla Ústřední rada odborů.

V důsledku společenských a ekonomických změn po listopadu 1989 a v návaznosti na programy ekonomických reforem byl v průběhu roku 1990 připraven i program sociální reformy. Prvním krokem bylo znovusjednocení nemocenského a důchodového pojištění v rámci jednoho orgánu. Sloučením Úřadu důchodového zabezpečení v Praze, České správy nemocenského pojištění a Správy nemocenského pojištění Svazu českých a moravských výrobních družstev vznikl nový státní orgán – Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“).

V současné době je ČSSZ největší a výjimečnou finančně správní institucí státní správy České republiky a jako organizační složka státu je podřízena Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky. Částka, kterou vybere na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a dobrovolném pojistném činí i 1/3 z celkového objemu příjmů státního rozpočtu..

Pojistné na sociální zabezpečení je založeno na pojistném principu a zahrnuje platby na nemocenské a důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. ČSSZ pojistné vybírá v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb., v platném znění, a je prostřednictvím státního rozpočtu vypláceno především na dávky důchodového a nemocenského pojištění, na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání a na správní výdaje ČSSZ a úřadů práce.

V diplomové práci vyhodnocuji úspěšnost způsobů vymáhání pojistného, kterého je dosahováno různými formami správních či soudních výkonů rozhodnutí ve vybraném regionu - Ústecký kraj, v období let 2006 až 2010. Sociální pojištění totiž nezahrnuje pouze jeho výběr, ale jsou to především jeho výdaje, jež nejvyšší jsou na důchodové pojištění, následně pak na nemocenské pojištění. Aby tyto dvě rozsáhlé oblasti výdajů mohly být finančně pokryty, je nutné věnovat výběru pojistného zvýšenou pozornost.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1. Cíl práce

Cílem mé diplomové práce je vyhodnotit úspěšnost výběru pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a představit jednotlivé formy správních a soudních výkonů rozhodnutí, které jsou nástrojem k vymáhání neuhrazeného pojistného. Pro běžného občana nejsou možnosti vymáhání tolik známé, přitom se jedná o velice zajímavé téma. Proto je záměrem práce snaha představit jednotlivé používané druhy správních a soudních výkonů rozhodnutí, srozumitelně je popsat, navzájem je porovnat, zjistit jejich pozitiva a negativa, vyhodnotit jejich celkovou úspěšnost a navrhnout změny, které by mohly vést ke zvýšení efektivnosti a zjednodušení procesu vymáhání pohledávek.

Vybrala jsem si region „Ústecký kraj“ a hodnotila období let 2006 – 2010, které v sobě zahrnuje i vliv globální hospodářské krize, kdy došlo k uplatňování slev na odvodech pojistného. Úvodní část práce je věnována historii a současnosti sociálního pojištění. V další části pak definuji pojmy z oblasti sociálního pojištění, například kdo je plátce pojistného, kdy vzniká povinnost hradit pojistné, v jaké výši, jak se dále sociální pojištění člení a jaké jsou jeho výdaje. Dále se již soustřeďuji na samotný region, kde vyhodnocuji výběr pojistného za celý kraj a zaměřuji se na samotné formy vymáhání a právního zajištění pohledávek. V závěru vyhodnocuji úspěšnost ve vymáhání a právního zajištění pohledávek vybraného regionu.

2.2. Metodika práce

Při zpracování diplomové práce jsem vycházela jak z informací, zveřejňovaných na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva financí ČR a dále pak z odborné literatury. Především však z osobních zkušeností, kdy jako dlouholetý pracovník okresní správy sociálního zabezpečení v Ústeckém kraji pracuji v oblasti sociálního pojištění, respektive v oblasti samotného vymáhání dlužného pojistného.

Pomocí deskripce přibližuji danou problematiku pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, výdaje na sociální zabezpečení pro celou Českou republiku

a formou komparace úspěšnost výběru pojistného ve sledovaném období let 2006 – 2010 v rámci pracoviště ČSSZ Ústí nad Labem.

Důvody vzniku a fungování systému sociálního zabezpečení jsou podrobněji popsány v úvodní části, a to od historie až do současnosti. V této části dále komparací uvádím výdaje formou dávek nemocenského a důchodového pojištění v České republice. Dále popisuji vymáhání pojistného, jednotlivé formy výkonů rozhodnutí a komparací vyhodnocuji sledované období.

V diplomové práci jsem se zaměřila jak na teoretickou část, která zahrnuje vývoj sociálního zabezpečení, ale především na praktickou část, kde jsem konkrétně popsala formy vymáhání dlužného pojistného a z praxe vyhodnotila úspěšnost, pozitiva a negativa jednotlivých druhů výkonů rozhodnutí.

Téma úspěšnosti výběru pojistného do systému sociálního zabezpečení je stále více aktuální a to vzhledem k celkovému stárnutí populace, neboť z tohoto systému jsou vypláceny dávky nemocenského a důchodového pojištění. Pokud nebude státní pokladna dostatečně naplněna a z vybraného pojistného budou i nadále hrazeny jiné státní výdaje, nastane situace, kdy nebude z čeho vyplácet nemocenské dávky a důchody a doposud přebytkový účet důchodového pojištění začne trvale vykazovat debetní zůstatek, což se poprvé projevilo již v roce 2009, kdy debet dosáhl částky 10 miliard korun.

3 PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

3.1. Historie sociálního pojištění v českých zemích

Až do období feudalismu společnost do postavení chudých a praceneschopných nijak nezasahovala. Prvotní sociální politika byla zajišťována pouze v různých formách vrchnostenské, církevní či domovské péče, neboť převládal názor, že péče o praceneschopné je věcí soukromou a církevní. První zmínky o solidaritě a vzájemnosti při nemoci, úrazu či zchudnutí se začali formovat u profesních skupin, které byly z podstaty své výrobní či pracovní činnosti určitým způsobem organizovány. Těmi byly již od raného středověku hornická bratrstva. Protože mělo hornictví pro vytváření finančních zdrojů panovníka velký význam, byla ze strany panovníka nebo soukromníků v hornictví věnována pozornost právní úpravě tohoto odvětví vydáváním tzv. horních řádů, jejichž součástí byla od 19. století i ustanovení týkající se zabezpečení horníků, kteří onemocněli či utrpěli úraz.

Pokrok v oblasti sociálního pojištění nastal od konce 18. století, kdy společnost dosáhla v souvislosti s průmyslovou revolucí určitého stupně vývoje. Prvně se zde projevila naléhavá potřeba organizovaně a hromadně zabezpečovat početné vrstvy obyvatelstva. V letech 1771 a 1781 byly vydáním dvou předpisů, tzv. penzijních normálů, kterými byla uzákoněno penzijní zaopatření státních a následně i jiných veřejných zaměstnanců, a to nárokem na penze pro vdovy a sirotky po zaměstnancích, kteří „věrně sloužili“ a zaopatřením pro zaměstnance, kteří se stali praceneschopnými alespoň po deseti letech služby.

Vzorem pro tehdejší Rakousko-Uhersko byl vývoj nemocenského pojištění v Německu. Vláda v čele s kancléřem Bismarckem přistoupila k uskutečnění obecného a povinného dělnického úrazového pojištění a nemocenského pojištění. Zákon byl přijat říšským sněmem v roce 1883.

V návaznosti na říšsko-německý zákon podala vláda hraběte Taaffeho v Rakousku-Uhersku v roce 1883 návrh zákona o úrazovém pojištění dělnickém, a v roce 1885 návrh

zákona o nemocenském pojištění. Přijatými zákony bylo nemocenské pojištění nárokovým (obligatorním) pojištěním a v takové formě je v podstatě zachováno dodnes.

Přelomem pro oblast sociálního pojištění se stal 30. říjen 1924, kdy byl vyhlášen zákon č. 221/1924 Sb., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Zákon zavedl dělnické pojištění pro případ invalidity a stáří pro ty, kteří na území tehdejší Československé republiky vykonávali práce nebo služby na základě pracovního, služebního nebo učňovského poměru. Tímto zákonem, který poprvé respektoval individuální potřeby pojištěnců, bylo poprvé organizačně sjednoceno sociální pojištění. Zákon byl rozčleněn do pěti částí a skládal se z 288 paragrafů. Hlavními zásadami zákona byly především:

1. Invalidní a starobní pojištění tvořilo jednotný rizikový a finanční celek, který byl spojen pouze organizačně s jinak samostatným pojištěním nemocenským.
2. Z dělnického invalidního a starobního pojištění se poskytovali jednak důchody jako dávky se opětujícím, jednak dávky jednorázové. Vedle dávek obligatorních (nárokových) byly některé dávky pouze fakultativní (dobrovolné). Základní dávkou byl invalidní důchod, který byl podmíněn ztrátou výdělečné schopnosti, a dále důchod starobní. Ten náležel pojištěnci po dovršení 65. roku věku, opustil-li zaměstnání nebo klesl-li jeho výdělek alespoň na polovinu mzdy zdravého zaměstnance. Pro pozůstalé byl zaveden důchod vdovský a sirotčí. Z jednorázových dávek se poskytovalo odbytné, které za určitých podmínek bylo poskytováno pozůstalých po pojištěnci nebo důchodci.
3. Nárok na důchod vznikl po uplynutí doby pojištění, tzv. čekací doby, která činila 150 příspěvkových týdnů. Další podmínkou vzniku nároku bylo, aby pojistný případ (invalidita, dovršení předepsaného věku, úmrtí) nastal za trvání pojištění nebo alespoň v tzv. ochranné lhůtě, jež činila jeden rok po zániku pojištění. [18]

V návaznosti s tímto zákonem vznikla Ústřední sociální pojišťovna, která spravovala invalidní a starobní pojištění a také se starala o nemocenské pojišťovny, jež byly dříve nazývány nemocenskými pokladnami. Nemocenské pojišťovny začaly zajišťovat evidenci pojištěnců a obhospodařovat příjmy z invalidního, starobního

a nemocenského pojištění. Každý pojištěnec již měl svůj pojišťovací průkaz a evidenční číslo. Pojistné bylo placeno podle třídy, do které byl pojištěnec zařazen dle výše své mzdy. V dané třídě byla výše pojistného jednotná a také pojištěnec pak pobíral stejný důchod. Původních tříd bylo deset. V té době se sociální systém začal stabilizovat. K tomuto přelomovému zákonu vzniklo také zvláštní pojišťovací soudnictví. Za neplacení pojistného či za porušení povinností, které byly důležité pro administrativní pořádek, bylo možné potrestat jednak zaměstnavatele, ale také i jejich odpovědné zaměstnance.

V letech 1930 až 1934 se v důsledku špatné hospodářské situace začaly v nemocenských pojišťovnách uplatňovat omezení, obsažené v novele zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. Nemocenské, pokud přesáhlo určenou výši, bylo pro první období pracovní neschopnosti sníženo na dobu 14 dnů až 6 týdnů, a podle mzdových tříd odstupňováno v částkách od 2,50 do 18 korun.

Zákonem č. 99/1948 Sb. o národním pojištění, kterým byly zrušeny všechny předchozí zákony z této oblasti, se mělo stát nemocenské pojištění pro všechny občany dostupné v co nejširším rozsahu sociálního událostí. Zákonem č. 102/1951 Sb. bylo nemocenské pojištění převedeno do přímé správy Revolučního odborového hnutí, které je spravovalo až do roku 1990.

Významným počinem bylo přijetí zákona č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců. Změnila se výše stanoveného denního nemocenského, které bylo nově odstupňováno podle doby zaměstnání od 60% do 90%, přičemž za první tři dny pracovní neschopnosti byla zaměstnanci přiznána denní výše nemocenského 50% až 70%. Bohužel se v tomto zákoně promítla tendence politicky zatlačovat soukromý sektor a to hlavně v oblasti zemědělství. Nebylo již uvažováno o zavedení nemocenského pojištění pro samostatně hospodařící občany. Sice v průběhu let došlo k řadě změn a dodatků, nemocenské dávky byly různě upravovány – snižovány, zvyšovány či byly zavedeny dávky nové, obecná ustanovení tohoto zákona však platí dodnes.

Organizačně se struktura orgánů nemocenského pojištění ustálila v podobě okresních a krajských správ nemocenského pojištění, České správy nemocenského pojištění a Ústřední správy nemocenského pojištění. Vrcholným orgánem byla Ústřední rada odborů.

Po oddělení nemocenského a důchodového pojištění byl prováděním důchodového zabezpečení ustanoven Státní úřad důchodového zabezpečení. V roce 1957 se vrcholným orgánem, zajišťujícím důchodové a tedy i sociální zabezpečení, stal Státní úřad sociálního zabezpečení. Vznikem Ministerstva práce a sociálních věcí v roce 1968, byly činnosti v oblasti sociálního zabezpečení, které do té doby zajišťoval Státní úřad sociálního zabezpečení, převedeny pod nově vzniklé ministerstvo. Z oblasti důchodového zabezpečení byla rozhodovací činnost převedena na Správu důchodů v Praze, která byla dříve vnitřní organizační jednotkou Státního úřadu sociálního zabezpečení, a v roce 1969 došlo k jejímu přetřansformování na Úřad důchodového zabezpečení v Praze. V této formě bylo sociální a důchodové zabezpečení zajišťováno až do roku 1989, do tzv. sametové revoluce.

3.2. Porevoluční vývoj sociálního zabezpečení

V důsledku společenských a ekonomických změn po listopadu 1989 a v návaznosti na programy ekonomických reforem byl v průběhu roku 1990 připraven i program sociální reformy. Prvním krokem nové sociální reformy bylo znovusjednocení nemocenského a důchodového pojištění v rámci jednoho orgánu. Sloučením Úřadu důchodového zabezpečení v Praze, České správy nemocenského pojištění a Správy nemocenského pojištění Svazu českých a moravských výrobních družstev vznikl nový státní orgán – Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“).

ČSSZ byla ustanovena s platností od 1. 1. 1990 zákonem č. 210/1990 Sb., o změnách v působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, a změnou zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, kterým byl novelizován zákon České národní rady č. 114/1998 Sb. o působnosti orgánů ČSR v sociálním zabezpečení.

V současné době je ČSSZ největší a výjimečnou finančně správní institucí státní správy České republiky a jako organizační složka státu je podřízena Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky.

Poslání ČSSZ zní:

„ČSSZ je moderní úřad, nositel sociálního pojištění, jenž efektivně funguje způsobem, který odpovídá technologiím informační společnosti 3. tisíciletí, a je prochnut výlučnou orientací na vytvoření maximální hodnoty pro klienta, a tím dosažení co nejvyššího splnění jeho očekávání a co nejvyšší míry jeho spokojenosti“.

Obrázek 1 Česká správa sociálního zabezpečení v Praze

Zdroj: www.cssz.cz [12]

Kompetence ČSSZ jsou upraveny v zákoně České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů a podle tohoto zákona plní řadu úkolů, mezi které patří např.:

- rozhodování o dávkách důchodového pojištění a zajištění výplaty těchto dávek,
- výběr pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění,
- zastupování státu před soudem v řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech sociálního zabezpečení,

- plnění úkolů při výplatě dávek sociálního zabezpečení do ciziny,
- zajištění plnění úkolů vyplývajících z práva Evropských společenství a plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv oblasti důchodového pojištění,
- vede registr pojištěnců důchodového pojištění.

Podle koordinačních nařízení Evropské unie je ČSSZ také styčným orgánem vůči zahraničním institucím v oblasti výplaty peněžitých dávek v nemoci a mateřství, ve výplatě důchodů a při posuzování příslušnosti k právním předpisům. Spravuje pojistné téměř 8 milionů pojištěnců, přičemž z toho je více než 2,7 milionu důchodců.

Do celkových příjmů státního rozpočtu přispívá ČSSZ nezanedbatelnou částkou, kterou vybere na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“) a dobrovolném pojistném. Tato částka činí více jak 1/3 z celkového objemu příjmů do státního rozpočtu a činí tak v průměru 36 %. Zbývající 64 % je do státního rozpočtu odváděno z daňových, nedaňových a ostatních příjmů.

Ve sledovaném období let 2006 – 2010 činil příjem z pojistného do státního rozpočtu pro rok 2006 výši 36,15 %, v roce 2007 došlo k poklesu na 35,78 %, v roce 2008 překročil opět hranici 36 % na celkových 36,23 %. Přestože v roce 2009 došlo k propadu příjmů z pojistného o částku 37,64 mld. Kč oproti roku 2008, v procentním vyjádření činil objem příjmů z pojistného do celkových příjmů státního rozpočtu v tomto roce 35,69 % a přiblížil se tak roku 2007 (viz Tabulka 1). Příčinami propadu odvodu pojistného se budu podrobněji zabývat v kapitole 3.5. Slevy pojistného.

Tabulka 1 Příjmy do státního rozpočtu v letech 2006 – 2010 (v mld. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Daňové příjmy	469,19	533,51	544,39	485,36	507,7
Příjmy z pojistného	333,70	367,14	385,50	347,86	355,8
Nedaňové a ostatní příjmy	120,17	125,23	134,05	141,39	136,9
Celkem	923,06	1025,88	1063,94	974,61	1000,4

Zdroj:vlastní zpracování, www.mfcr.cz [10]

Příjmem z pojistného do státního rozpočtu je dle zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění, kromě samotného pojistného, je též penále, přírážka k pojistnému a pokuty.

Současná vláda navázala na programové prohlášení předcházející vlády a plánuje od roku 2014 jednotné inkasní místo (JIM) pro výběr daní, sociálního a zdravotního pojištění. Tento projekt je rozložen do čtyř fází. V úvodní fázi, která má být ukončena do září 2011, má být vytvořena samostatná daňová správa, podřízená Ministerstvu financí ČR, v další fázi má být vytvořeno celkem 14 krajských finančních úřadů a jeden specializovaný finanční úřad pro velké firmy. Od roku 2013 je plánováno přesunout na finanční úřady výběr sociálního pojištění a cel a od roku 2014 by pak finanční úřady měly vybírat i zdravotní pojištění.

3.3. Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

3.3.1. Skladba

Pojistné na sociální zabezpečení je založeno na pojistném principu, to znamená na pravidelném placení příspěvku – pojistného, přičemž zahrnuje platby na:

- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Pojistné, které ČSSZ vybere v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb., v platném znění, je příjmem do státního rozpočtu a je určeno k úhradě výdajů:

- na dávky nemocenského pojištění, kterými jsou: nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, peněžitá pomoc v mateřství,
- na dávky důchodového pojištění, kterými jsou: důchody starobní, invalidní I. a II. stupně, vdovský, vdovecký a sirotčí
- na hmotné zabezpečení poskytované uchazečům o zaměstnání a další výdaje související se zabezpečením práva na práci

- na správní výdaje České správy sociálního zabezpečení a úřadů práce. [5]

Tabulka 2 Vývoj příjmů a předpisů celkem a úspěšnost výběru v ČR v letech 2006 – 2010 (v mld. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z pojistného	324,35	357,21	375,37	337,76	346,10
Předpisy z pojistného	321,35	353,50	374,80	343,26	332,61
Úspěšnost výběru	100,93%	101,05%	100,15%	98,40%	104,05%

Zdroj: vlastní zpracování, Zpráva o činnosti, www.cssz.cz [22]

3.3.2. Poplatníci pojistného

Poplatníky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti jsou ty osoby, jejichž příjmy jsou daně jako příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Pojistné se proto odvádí pouze z příjmů zaměstnanců, kteří jsou účastní nemocenského pojištění. Okruh zaměstnanců a podmínky účasti upravuje zejména ustanovení § 2 a násl. zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění (dále jen jako „zákon o nemocenském pojištění“).

Okruh poplatníků pojistného upravuje pak § 3 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění (dále pak jen „zákon o pojistném“). Okruh plátců pojistného je stanoven § 3 zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění. Jsou jimi:

- a) **zaměstnavatelé** - jimiž se pro účely tohoto zákona rozumějí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance, organizační složky státu, v nichž jsou zařazeni zaměstnanci v pracovním poměru nebo činní na základě dohody o pracovní činnosti, a služební úřady, v nichž jsou státní zaměstnanci zařazeni k výkonu státní služby,
- b) **zaměstnanci** -
 1. zaměstnanci v pracovním poměru; pro účely tohoto zákona se za takového zaměstnance považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního

poměru, avšak jí pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik,

2. zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,
3. členové družstva v družstvu, kde je podmínkou členství jejich pracovní vztah k družstvu, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou jím odměňováni,
4. fyzické osoby, které jsou podle zvláštního zákona jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu nebo do funkce statutárního orgánu právnické osoby zřízené zvláštním zákonem, popřípadě do funkce zástupce vedoucího nebo statutárního orgánu, pokud je tímto vedoucím nebo statutárním orgánem pouze jediná osoba, a jmenováním nebo volbou těmito osobám nevznikl pracovní nebo služební poměr, a fyzické osoby, které podle zvláštního zákona vykonávají veřejnou funkci mimo pracovní nebo služební poměr, pokud se na jejich pracovní vztah vztahuje ve stanoveném rozsahu zákoník práce a nejsou uvedeni v bodech 5 až 8,
5. soudci,
6. poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu, poslanci Evropského parlamentu, kteří byli zvoleni na území České republiky,
7. členové zastupitelstev územních samosprávních celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů i hlavního města Prahy, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni nebo kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva
8. členové vlády, prezident, viceprezident, členové - Nejvyššího kontrolního úřadu, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, Rady Českého telekomunikačního arbitra, dále Veřejný ochránce práv a jeho zástupce,
9. dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
10. pěstouni, kteří vykonávají pěstounskou péči v zařízeních pro výkon pěstounské péče, nebo kterým je za výkon pěstounské péče vyplácena odměna
11. osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce
12. pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů

13. společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, za kterou jsou placeni,
14. členové družstva, kteří vykonávají činnost v orgánech družstva mimo pracovněprávní vztah za odměnu, jejíž výše je předem určena a pokud tento výkon není podle stanov družstva považován za výkon práce pro družstvo.
- c) **osoby samostatně výdělečně činné** (dále jen „OSVČ“) - jsou povinni platit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pokud jsou účastni důchodového pojištění podle zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění. Za podmínek stanovených tímto zákonem jsou povinni platit též zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. OSVČ jsou povinny platit pojistné na nemocenské pojištění, pokud jsou účastny nemocenského pojištění podle předpisů o nemocenském pojištění (zákon č. 187/2006 Sb., v platném znění). Za OSVČ se především považuje osoba, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost nebo s OSVČ spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti (tzv. spolupracující OSVČ) a lze na ni podle zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.
- d) **osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění** – pro stanovení pojistného na důchodové pojištění, za období předcházející kalendářnímu roku, ve kterém toto pojistné je placeno, se použije sazba pojistného platná k 1. lednu kalendářního roku.[23]

Z výše uvedeného vyplývá, že osoby, které nejsou účastny nemocenského pojištění dle zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění, pojistné neplatí. Poplatníky pojistného naproti tomu tedy nejsou, i když jim plynou příjmy ze závislé činnosti, tyto osoby, např.:

- členové statutárních orgánů akciové společnosti, správních a dozorčích rad právnických osob (pokud povinnost členství v orgánu společnosti nevyplývá z pracovního vztahu zakládajícího účast na nemocenském pojištění ke společnosti),
- neuvolnění členové zastupitelstev územních samosprávných celků (kraje a obce),
- likvidátoři (pokud nejsou v pracovním poměru k likvidované společnosti),

- členové výboru společenství vlastníků jednotek,
- osoby vykonávající pouze tzv. příležitostné zaměstnání dle § 6 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění).

3.3.3. Místní příslušnost

Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení směřem k zaměstnavateli či osobě samostatně výdělečně činné se řídí sídlem zaměstnavatele (dříve „organizace“ či „malé organizace“) a místem trvalého pobytu osoby samostatně výdělečně činné. Ve kterém okrese bylo sídlo či trvalý pobyt, na té okresní správě se musel plátce pojistného k pojištění přihlásit. Výjimkou měly takové organizace, kterým zpracovávala výplatu mezd jiná organizace. V těchto případech se místní příslušnost k okresní správě sociálního zabezpečení řídí místem útvaru organizace, ve kterém je vedena evidence mezd.

Místní příslušnost, v návaznosti na místo evidence mezd, je důležitá z toho důvodu, aby příslušnou okresní správou mohly být prováděny kontroly pro odvody pojistného. V minulosti, před novelou nemocenského zákona, byly takto prováděny i kontroly oprávněnosti a správné výše dávek nemocenského pojištění, vyplácené organizacemi, které měly více než 25 zaměstnanců.

Ve snaze vyjít vstříc plátcům pojistného je v současné době nastaven model, že se plátce pojistného, ať už zaměstnavatel či OSVČ, může přihlásit k sociálnímu pojištění na jakékoliv okresní správě sociálního zabezpečení bez ohledu na místo trvalého pobytu či sídlo firmy a tato správa následně podstoupí veškeré doklady místně příslušné okresní správě sociálního zabezpečení, kde je následně plátce pojistného veden v evidenci.

3.4. Výpočet a odvody pojistného

V době před platností změn v zákoně č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, a ve znění změn provedených zákonem č. 306/2008 Sb. a dalšími doprovodnými zákony, tj. v období před 31. 12. 2008, byl poměr mezi jednotlivými složkami pojistného u všech poplatníků pojistného v odvodech mezi nemocenským, důchodovým pojištěním a pojištěním na státní politiku zaměstnanosti přibližně stejný. Z důvodu změn v tomto zákoně si např. zaměstnanci již platí pouze důchodové pojištění a tím poměr mezi

jednotlivými složkami dosáhl rozdílů. Z grafických znázornění (viz Graf 2, 3, 4) je zřejmé, že největší objem peněžních prostředků je odváděn ve všech znázorněných případech na důchodové pojištění. [7]

3.4.1. Vyměřovací základy

Výše pojistného se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období. Rozhodným obdobím, z něhož se zjišťuje vyměřovací základ, je kalendářní měsíc, za které se pojistné platí. U OSVČ je rozhodným obdobím kalendářní rok, za který se toto pojistné platí. Vyměřovací základy se zaokrouhlují na celé koruny směrem nahoru.

Součástí změn doprovázejících vládní reformu veřejných financí účinných od 1. ledna 2008 je také změna pro oblast maximálního vyměřovacího základu (MVZ) pro výpočet odvodů na sociální pojištění. Do té doby existoval MVZ jen pro osoby samostatně výdělečně činné. Jeho výše 486 000,-- Kč ročně byla určena již v roce 1992 a platila až do roku 2007. V roce 2008 byla tato pevná roční sazba nahrazena 48 násobkem průměrné mzdy v České republice. V roce 2009 činil 48 násobek částku 1 130 640,-- Kč. Pro rok 2010 je maximálním vyměřovacím základem již 72 násobek průměrné mzdy, tedy částka 1 707 048,-- Kč. Tato změna vede k většímu zatížení občanů České republiky s nejvyššími příjmy.

Nutnost změn, které vyústily do reformy veřejných financí, byla tedy existence MVZ jen pro osoby samostatně výdělečně činné, nikoliv však pro zaměstnance. U těchto zaměstnanců, potažmo i u jejich zaměstnavatelů, docházelo ke značnému finančnímu zatížení, neboť odvody pojistného jsou placeny ze součtu vyměřovacích základů bez omezení. Při neexistenci MVZ u zaměstnance, platícího vysoké příspěvky do systému sociálního pojištění, docházelo ke značnému nepoměru mezi výší uhrazeného pojistného a výší dávek, které zaměstnanec ze systému čerpá. Tento rozdíl již může překračovat hranici solidarity sociálního systému.

Vyměřovacím základem zaměstnance je úhrn příjmů, které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním a zároveň příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou od této daně osvobozeny. Příjmy,

kteřé se do vyměřovacího základu zaměstnance nezahrnují, řeší § 5 odst. 2 zákona o pojistném:

- a) náhrada škody podle zákoníku práce,
- b) odstupné, odchodné a odbytné poskytovaná na základě zvláštních právních předpisů,
- c) věřnostní přídavek horníků,
- d) odměny vyplácené podle zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích, pokud vytvoření a uplatnění vynáleze nebo zlepšovacího návrhu nemělo souvislost s výkonem zaměstnání,
- e) jednorázová sociální výpomoc poskytnutá zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů vzniklých v důsledku živelné pohromy, požáru, ekologické nebo průmyslové havárie nebo jiné mimořádně závažné události,
- f) plnění poskytnutá poživateli starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně po uplynutí jednoho roku ode dne skončení zaměstnání.

Vyměřovacím základem OSVČ je částka, kterou si určí, ne však částka menší než 50% příjmu z jeho samostatné činnosti, a to po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení (§ 7 odst. 1, 2 a § 24 odst. 1, 2 zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění). V roce 2004 tato částka nesměla být nižší než 40% příjmů, v roce 2005 nižší než 45 % příjmů a od roku 2006 se jedná o již výše zmiňovanou částku 50 % příjmů.

Vyměřovacím základem zaměstnavatelů je částka odpovídající úhrnu vyměřovacích základů jejich zaměstnanců.

U osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění je vyměřovacím základem částka, kterou si určí, nejméně však měsíčně neomezená částka pro výpočet důchodu platná k 1.1. kalendářního roku, ve kterém se pojistné na důchodové pojištění platí.[3]

3.4.2. Výpočet a výše pojistného

Výpočet pojistného u zaměstnavatele se provede tak, že se nejprve stanoví vyměřovací základ všech zaměstnanců, kteří jsou účastni nemocenského pojištění. Pojistné u zaměstnance od 1.1.2009 činí 6,5 % z jeho vyměřovacího základu (viz Graf 2). Do

31.12.2008 bylo stanoveno pojistné ve výši 8 % (na nemocenské pojištění 1,1 %, na důchodové pojištění 6,5 % a na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 0,4 %).

Graf 1 Sazby pojistného u zaměstnanců pro rok 2010

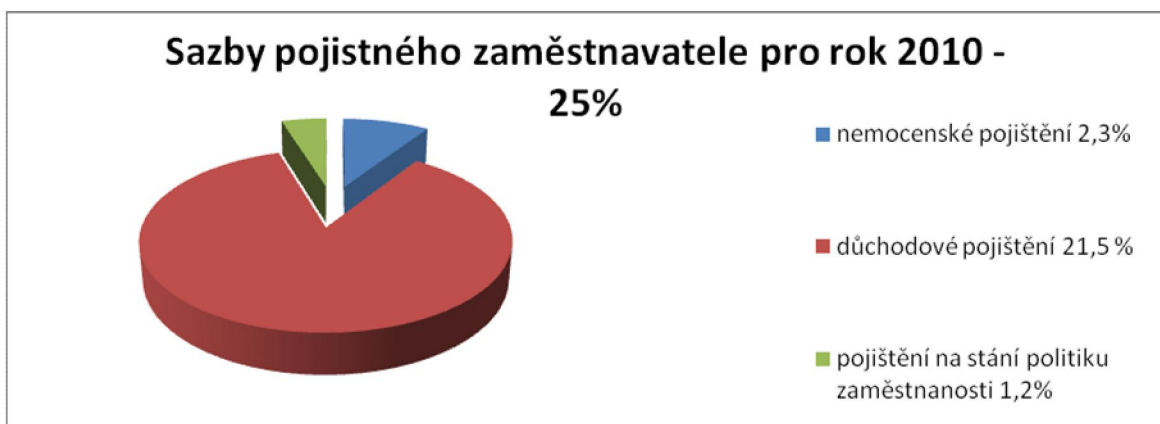

Zdroj: zpracováno dle zákona č. 589/1992 Sb., [23]

U každého zaměstnance je vypočteno pojistné zvlášť a v souladu s platnou právní úpravou je zaokrouhleno na celé koruny nahoru.

Následně zaměstnavatel vypočte pojistné, které má sám povinnost odvádět ve výši 25 % z úhrnu všech vyměřovacích základů svých zaměstnanců (viz Graf 2). Od 1.1.2009 odvádí zaměstnavatel za své zaměstnance na důchodové pojištění 21,5%, na státní politiku zaměstnanosti 1,2 % a na nemocenské pojištění 2,3% z měsíčního vyměřovacího základu, ze kterého se vypočítávají platby na sociální zabezpečení.

Graf 2 Sazby pojistného zaměstnavatele pro rok 2010

Zdroj: zpracováno dle zákona č. 589/1992 Sb., [23]

Zaměstnavatelé jsou povinni odvádět i pojistné, které je sraženo zaměstnancům ze mzdy. Celkový odvod pojistného zaměstnavatel provede jak za sebe, tak za zaměstnance a částku ve výši 31,5 % odvede na účet příslušné OSSZ. Pojistné se platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné do 20. dne v měsíci.[12]

Od 1.1.2009 došlo z rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) ke snížení pojistné sazby pro pojistné, které platí zaměstnavatel. Z původní sazby 26 % na 25 % , a to pro odvod na nemocenské pojištění, kde došlo ke snížení o 1% na 2,3 %. Toto opatření bylo přijato v rámci protikrizových opatření MPSV a to jednak z důvodu zavedení platby za náhradu mzdy za prvních 14 dní pracovní neschopnosti. Dalším důvodem byla novela zákona č. 289/1992 Sb., kdy zaměstnavatelé mohli v období od 1.8.2009 do 31.12.2009 uplatnit slevu na pojistném.

Osoby samostatně výdělečně činné jsou povinny odvádět od 1.1.2009 pojistné ve výši 30,6 % (do 31.12.2008 byla výše pojistného 34 %), z toho na důchodové pojištění 28 %, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 1,2 % (došlo ke snížení z 1,6 % o 0,4 %) a pojistné na nemocenské pojištění 1,4 % (došlo ke snížení o 3 %) (viz Graf 3).

Pojistné se odvádí na účet místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, která se řídí místem trvalého pobytu OSVČ. Dle platné právní úpravy jsou OSVČ povinny platit zálohy na pojistné (dále jen „zálohy pojistného“), které se platí jednotlivě za kalendářní měsíce a jsou splatné od prvního dne příslušného kalendářního měsíce do dvacátého dne následujícího měsíce.

Graf 3 Sazby pojistného OSVČ pro rok 2010

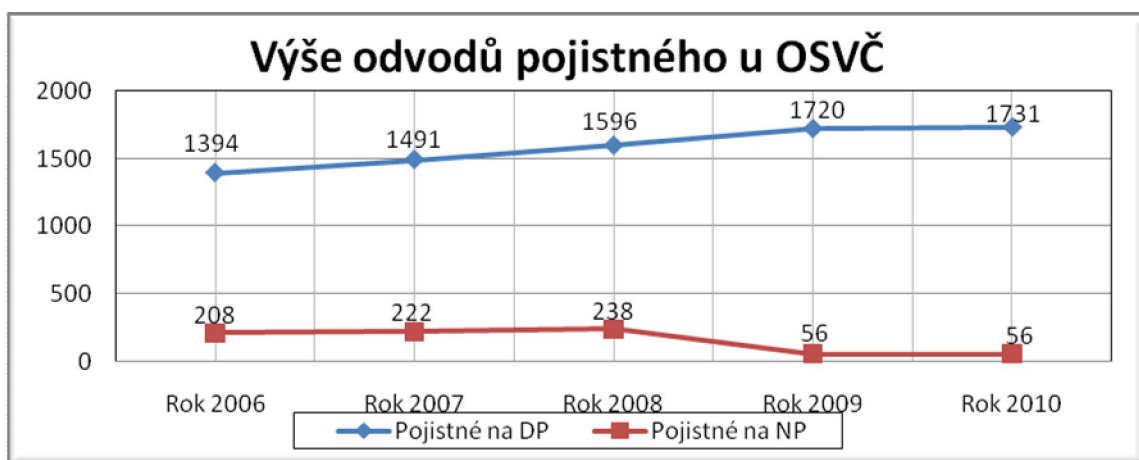
Zdroj: zpracováno dle zákona č. 589/1992 Sb., [23]

Minimální výše záloh pojistného na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti jsou znázorněny v tabulce 2. Platby pojistného se vždy za kalendářní rok vyúčtují a je-li úhrn zaplacených záloh pojistného v daném roce vyšší než vypočtené pojistné, jedná se o přeplatek na pojistném, který se plátcí pojistného vrátí. Je-li úhrn záloh nižší než uhrazené pojistné, pak se jedná o doplatek pojistného, který je splatný do 8 dnů po dni, ve kterém bylo, popřípadě mělo být, roční vyúčtování provedeno.

Zálohy pojistného OSVČ se skládají z pojistného na důchodové pojištění (DP) a pojistného na nemocenské pojištění (NP). Pro OSVČ je povinná účast na důchodovém pojištění a platba příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Nemocenské pojištění vzniká na základě podané přihlášky a je dobrovolné. Neúčast na nemocenském pojištění však může mít však negativní dopad např. v době pracovní neschopnosti z důvodu nemoci, kdy takovému OSVČ nebude vyplácena nemocenská či pro ženu – OSVČ, neboť jí v těhotenství a následně pak po porodu nebude náležet peněžité pomoci v mateřství.

Od roku 1995, kdy výše záloh pojistného OSVČ začala být závislá na příjmech OSVČ, se částka minimálních záloh stále zvyšovala. Z částky 386,-- Kč v roce 1995 až na částku 1 787,-- Kč v roce 2010. V návaznosti na každoroční nařízení vlády došlo k nejvyššímu nárůstu výše minimální zálohy, a to téměř o 50 %, v roce 2004, kdy minimální záloha pojistného činila v roce 2003 částku 630,-- Kč a pro rok 2004 byla nařízením vlády určena ve výši 1 146,-- Kč.

Graf 4 Výše odvodů na nemocenské a důchodové pojištění v letech 2006 – 2010 v ČR (v Kč)

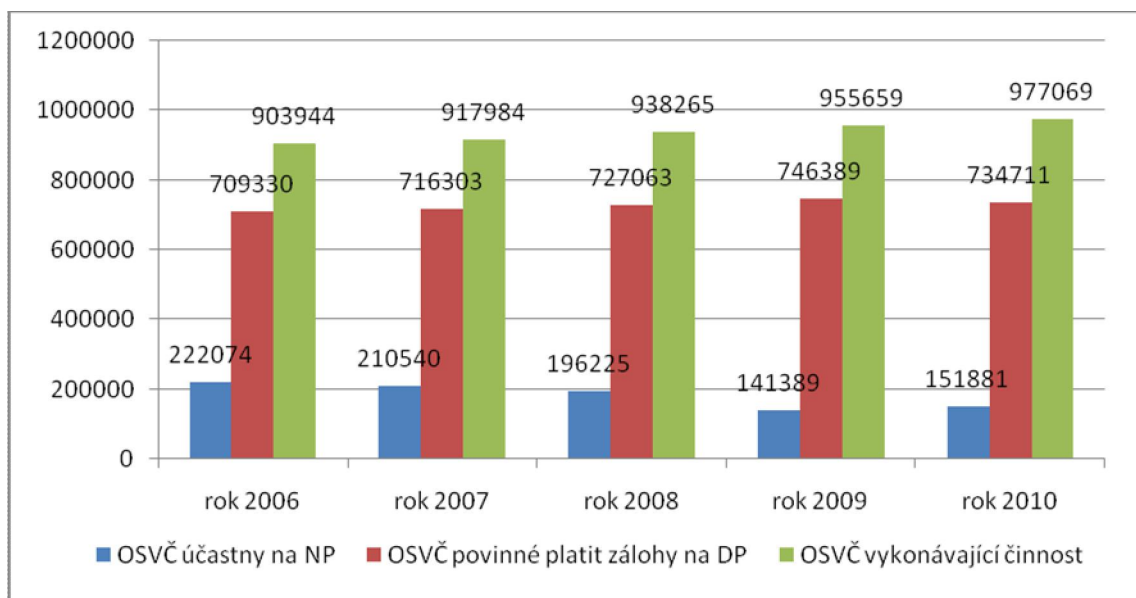

Zdroj: vlastní zpracování, www.cssz.cz [16]

Ve sledovaném období let 2006 až 2010 docházelo k mírnému nárůstu odvodů na sociální pojištění, vyjma roku 2009, kdy se novelou zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném, poprvé snížila platba celkového sociálního pojištění. Pojistné na nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných se z částky 238,-- Kč snížilo na částku 56,-- Kč měsíčně (viz Graf 4).

Počet osob, vykonávajících v České republice samostatnou podnikatelskou činnost má od roku 2006 stále stoupající tendenci. Oproti tomu však prudce klesá počet osob, které jsou dobrovolně nemocensky pojištěny (viz Graf 5).

Graf 5 Počty OSVČ celkem, z toho OSVČ povinných hradit zálohy na DP, OSVČ účastných na NP v ČR, v období let 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování, www.cssz.cz [16]

S účinností od 1. 1. 2008 došlo k nejzásadnější změně v legislativě sociálního pojištění osob samostatně výdělečně činných. Touto změnou byla změna výše maximálního vyměřovacího základu pro odvod pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, kdy u OSVČ činí maximální vyměřovací základ částku 48násobku průměrné mzdy. Nově se také přihlíží i k vyměřovacím základům dosaženým v zaměstnání.

3.4.3. Platby pojistného

Pojistné se hradí pouze v české měně a to:

- bezhotovostním převodem z účtu
- v hotovosti prostřednictvím banky, spořitelního a úvěrového družstva či držitele poštovní licence.

V částce do 5 000,-- Kč je možné hradit pojistné také v hotovosti v pokladně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. V bezhotovostním styku byl dnem platby pojistného ten den, kdy došlo k odepsání částky z účtu plátce. Od 1. 1. 2010 došlo ke změně a za den platby se nově považuje den, kdy dojde k připsání částky pojistného na účet poskytovatele platebních služeb příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. V případě okresních správ je poskytovatelem platebních služeb Česká národní banka.

3.5. Slevy pojistného

V reakci vlády na silné dopady celosvětové hospodářské krize byla jako jedno z opatření Národního protikrizového plánu přijata podpora zaměstnanosti prostřednictvím slev pro zaměstnavatele na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „slevy na pojistném“) a to konkrétně zákonem č. 221/2009 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. srpna 2009. Jejich hlavním cílem je snížení celkových nákladů práce u vyššího počtu zaměstnanců, hlavně u zaměstnanců s nízkými a průměrnými mzdami.

Toto opatření bylo schváleno jako dočasné a bylo omezeno obdobím do konce roku 2010. Naposledy ji zaměstnavatelé mohou uplatnit za prosinec roku 2009, tj. do 20. 1. 2010. Sleva se týkala odvodů, které platil zaměstnavatel sám za sebe, měla podpořit zaměstnanost u zaměstnanců s nižšími příjmy a přinést zaměstnavatelům jednorázovou úsporu na mzdových nákladech. Slevu bylo možné poprvé uplatnit jen do dne splatnosti pojistného za kalendářní měsíc, ve kterém sleva na pojistném náleží. Nebyla-li uplatněna ve lhůtě, nemohla být později nárokována. Nárok na slevu nemohl uplatnit ten zaměstnavatel, který vstoupil do likvidace, nebo vůči němu bylo pravomocně rozhodnuto

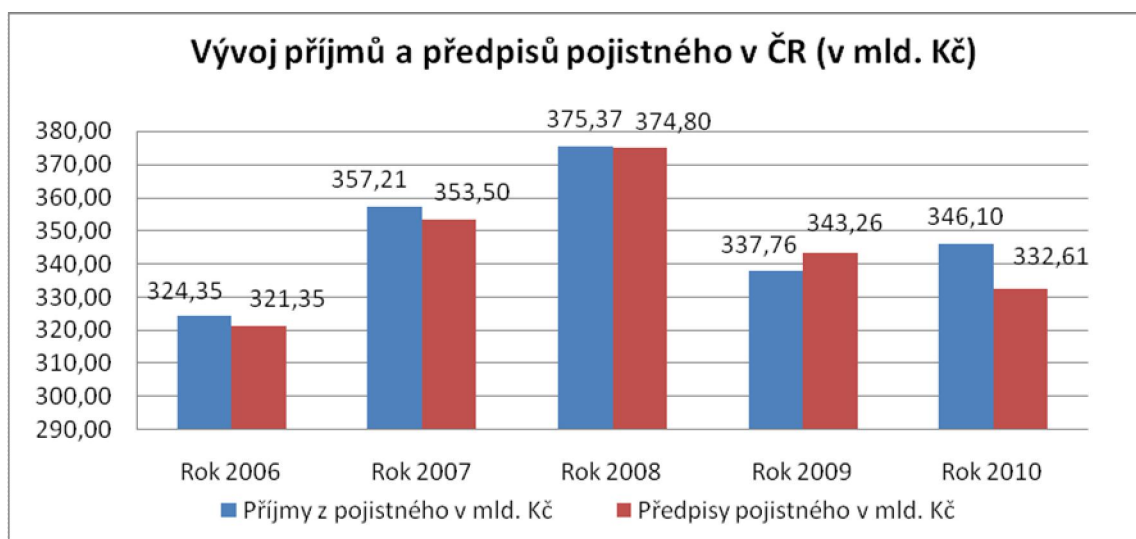
ve věci prohlášení konkursu. V takovém případě nárok na slevu zanikl od prvního dne kalendářního měsíce, v němž tyto skutečnosti nastaly.

Zaměstnavatel měl nárok na slevu za každého zaměstnance, jehož vyměřovací základ byl nižší než 1,15 násobek průměrné mzdy, která činila v roce 2009 částku nižší než byla částka 27 100,-- Kč a zároveň na toho zaměstnance, jehož pracovní poměr a tedy nemocenské pojištění trvalo po celý kalendářní měsíc. Slevu nebylo možné uplatnit například u zaměstnance, který vykonává podle zákona o nemocenském pojištění zaměstnání malého rozsahu, dále také za zaměstnance, jehož zaměstnání nemá trvat méně než 3 kalendářní měsíce.[4] Výše poskytované slevy činila za jednotlivé zaměstnance 3,3% rozdílu mezi 1,15 násobkem průměrné mzdy (při zaokrouhlení na celé stokoruny nahoru) a vyměřovacím základem zaměstnance.

Citovaný zákon také zavedl tzv. mimořádnou slevu na pojistném. Stanovila se pro kalendářní měsíce roku 2009, které předcházely účinnosti zákona č. 221/2009 Sb. Výše této slevy se stanovila dle již uvedených principů, a to jako součet úhrnu slev za jednotlivé kalendářní měsíce. Nárok mohl být uplatněn za kalendářní měsíc, ve kterém citovaný zákon nabyl účinnosti.

Jak je z grafu 6 zřejmé, uplatnění slev na pojistném došlo v předpisech a především ve výběru pojistného v ČR ke značnému propadu, a to o téměř 38 miliard Kč. Výběr tak klesl až pod úroveň roku 2007, a to o celých 19,45 miliardy Kč. V roce 2007 byl výběr z pojistného ve výši 357,21 miliardy Kč, roce 2008 ve výši 375,37 miliardy Kč a v roce 2009 byl výběr ve výši 337,76 miliardy Kč. Úspěšnost výběru pojistného propadla až na 98,40 %, když od roku 2006 překračovala 100%. Konkrétně v roce 2006 byla úspěšnost výběru 100,93 %, v roce 2007 byla dokonce 101,15 %, v roce 2008 se snížila na 100,15 % a v roce 2009 klesla na již zmiňovanou úroveň 98,40 %.

Graf 6 Vývoj příjmů a předpisů pojistného ČR v letech 2006 - 2010 (v mld. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

3.6. Výdaje pojistného

Jak již bylo v kapitole 3.3. Pojistné na sociální zabezpečení uvedeno, vybrané pojistné je určeno především k úhradě výdajů na dávky nemocenského a důchodového pojištění. Dále na hmotné zabezpečení poskytované uchazečům o zaměstnání, dávky státní sociální podpory a další výdaje související se zabezpečováním práva na práci a v poslední řadě na správní výdaje České správy sociálního zabezpečení a úřadů práce. [22]

Z grafu 7 je zřejmé, že nejvyšší výdaje jsou vynakládány na dávky důchodového pojištění, tedy na všechny typy vyplácených důchodů, kde jsou přesné částky výdajů uvedeny v grafu 7. Údaje za rok 2010 nebyly dosud zveřejněny. Nárůst výdajů v této oblasti je způsoben negativním populačním vývojem, tedy celorepublikovým stárnutím obyvatelstva, které zvyšuje potřebu navýšení příjmů do státního rozpočtu. Současný důchodový systém je dlouhodobě neudržitelný. Do budoucna lze očekávat, že tyto výdaje budou i nadále stále více narůstat a je evidentní, že bez důchodové reformy dojde ke kolapsu výdajů na tento druh dávek. Dle demografické studie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze připadá dnes na jednoho penzistu (60 a více let) asi pět lidí v produktivním věku (15 až 59 let). V polovině 21. století bude podle této studie budou připadat na jednoho důchodce dva pracující. Je evidentní, že současný demografický

vývoj není vůbec dobrý. Nerodí se tolik dětí, kolik by bylo potřeba. Ideálem je poměr, kdy by na jednu ženu připadalo okolo 2 až 2,1 dítěte.

Druhou nejvyšší položkou ve výdajích jsou dávky státní sociální podpory, které v sobě zahrnují např. přídavek na dítě, porodné, rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče, příspěvek na dopravu, příspěvek na bydlení, pohřebné atd.

Výdaje na nemocenské dávky, o který je podrobně pojednáno v následující kapitole 3.6.1 Nemocenské pojištění, jsou třetí nejvyšší.

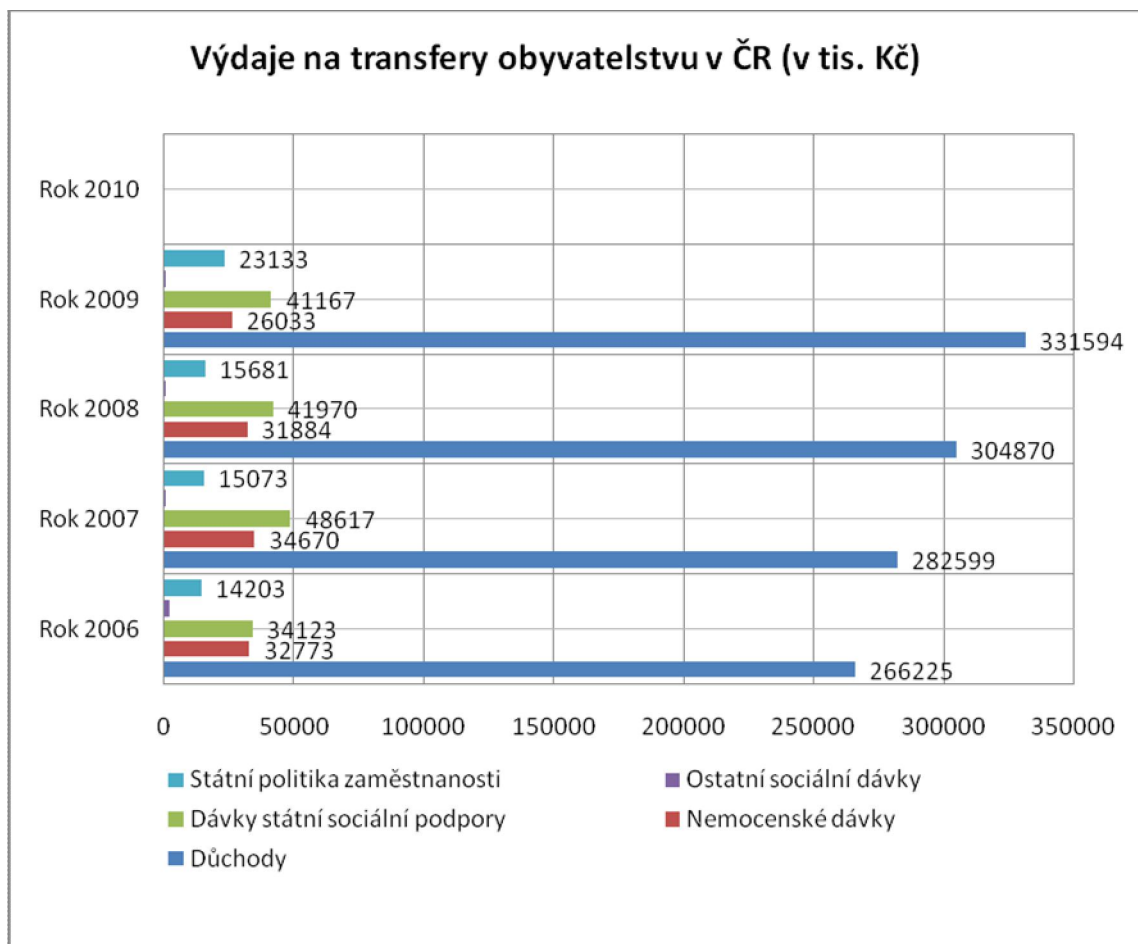
K navýšení výdajů došlo pouze u oblasti státní politiky zaměstnanosti, jež v sobě zahrnuje výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, pasivní politiku zaměstnanosti, výplaty spojené s realizací zákona č. 118/2000 Sb. (insolvenční zákon) a příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Poslední položkou ve výdajích je položka ostatních sociálních dávek jako jsou např. dávky na zvýšení důchodů pro bezmocnost, příspěvku na péči do zahraničí, důchodové přípojištění, vyrovnání důchodů se SR či jednorázový příspěvek dítěti podle zákona č. 237/2004 Sb. V roce 2008 došlo k téměř 17 násobnému snížení výdajů oproti roku 2007.

Graf 7 je pouze pro optické znázornění výše jednotlivých oblastí výdajů. Přesné výše jednotlivých výdajů jsou podrobně analyzovány v dalších příslušných kapitolách této práce.

Údaje pro rok 2010 nebyly dosud zveřejněny.

Graf 7 Vývoj výdajů na transfery obyvatelstvu v rámci ČR v letech 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle: Statistická ročenka, www.mfcr.cz [20]

3.6.1. Nemocenské pojištění

Cílem dávek nemocenského pojištění je především zabezpečit finančně ty ekonomicky aktivní občany, kteří kvůli nemoci nebo mateřství ztratí krátkodobě výdělek.

Jak již bylo v předchozích kapitolách uvedeno, účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vzniká dle zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění, a je povinná. Z hlediska nemocenského pojištění se dále nerozlišuje, zda je pojištěný zaměstnanec občanem České republiky či jiného státu.

Nemocenského pojištění mohou být účastny jen ty osoby, pracující v České republice pro zaměstnavatele, který má sídlo na území České republiky. Zaměstnanci, kteří pracují pro zaměstnavatele, který nemá sídlo na území ČR, jsou nemocensky pojištěni v tom případě, pokud má zaměstnavatel sídlo na území států Evropské unie či má sídlo na území státu, s nímž má Česká republika uzavřenu mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení.

Osoby samostatně výdělečně činné nemají účast na nemocenském pojištění povinnou a mohou se tedy nemocensky pojistit dobrovolně.

Tabulka 3 Počet nemocensky pojištěných občanů ČR v letech 2006 – 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem	4 358 984	4 372 191	4 445 811	4 296 415	4 272 541
-z toho OSVČ	222 074	210 540	196 225	141 389	151 881

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Z hrazeného nemocenského pojištění jsou pak pro zaměstnance či osoby samostatně výdělečně činné vypočítávány dávky:

- nemocenské,
- podpora při ošetřování člena rodiny,
- peněžitá pomoc v mateřství,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Tabulka 4 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v letech 2006 – 2010 (v milionech Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Nemocenské	26 963	27 881	24 769	18 215	22 789
Podpora při ošetřování člena rodiny	825	893	811	729	431
Peněžitá pomoc v mateřství	4 981	5 893	6 297	7 084	7 409
Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství	4	4	4	5	4
Celkem	32 773	34 671	31 882	26 033	30 633

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Jak je z tabulky 4 zřejmé, legislativní změnou v oblasti nemocenského pojištění, platnou od 1.1.2009, došlo k podstatnému snížení výdajů na výplaty dávek nemocenského pojištění, a to o téměř 5 849 miliardy Kč, což činí úsporu 18,34 %. Největší pokles byl v roce 2009 u nemocenských dávek, kde došlo ke snížení výdajů o 26,46 % oproti roku 2008, tedy o 6 554 miliardy Kč. Důvodem ke snížení výdajů je změna ve výpočtu dávek nemocenského pojištění, tedy snížení redukčních hranic pro výpočet denního vyměřovacího základu.

Výpočet dávek nemocenského pojištění se vypočítává u zaměstnanců i u osob samostatně výdělečně činných z denního vyměřovacího základu. Rozhodným obdobím je v tomto případě zpravidla 12 kalendářních měsíců, které předcházejí měsíci, ve kterém sociální událost vznikla. Příjmy, tzv. vyměřovací základy, se v tomto období sečtou, následně se vydělí počtem kalendářních dní rozhodného období a částka, která je tímto způsobem vypočtena tvoří denní vyměřovací základ pro výpočet nemocenských dávek.

Denní vyměřovací základ se zákonem daným způsobem redukuje. Oproti roku 2008, kdy byly stanoveny dvě redukční hranice, jsou s platností od 1. 1. 2009 stanoveny tři redukční hranice. První redukční hranice byla stanovena ve výši 786,-- Kč, druhá redukční hranice byla stanovena ve výši 1 178,-- Kč a třetí redukční hranice ve výši 2 356,-- Kč.

U nemocenského a podpory při ošetřování člena rodiny se první redukční hranice 786,-- Kč započítává z 90 %, ze 60 % se započítává částka od 786,-- Kč do druhé redukční hranice ve výši 1 178,-- Kč a od 1 178,-- Kč do třetí redukční hranice ve výši 2 356,-- Kč se započítává ve výši 30 %. K částkám nad třetí redukční hranici se nepřihlíží.

U peněžité pomoci v mateřství a u vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se při redukcí postupuje tak, že se v první redukční hranici 786,-- Kč započítává celých 100 %. Ve druhé a třetí redukční hranici je započtení stejné jako u nemocenského a ošetřovného.

Výše dávek nemocenského pojištění za kalendářní den dočasné pracovní neschopnosti či nařízené karantény činí:

- 60 % redukovaneho denniho vyměřovacího základu až do 30. kalendářního dne,
- 66 % redukovaneho denniho vyměřovacího základu od 31. kalendářního dne do 60. kalendářního dne,
- 72 % redukovaneho denniho vyměřovacího základu od 61. kalendářního dne do ukončení pracovní neschopnosti či nařízení karantény.

Ve výši 100 % redukovaneho denniho vyměřovacího základu se započte v těch případech, pokud se pojištěnec prokazatelně podílel ve veřejném zájmu na provádění záchranných či likvidačních akcí, například při požáru, průmyslové či ekologické havárii, při živelných pohromách jako jsou povodně, vichřice, nebo při jiných mimořádných akcích jako dobrovolný člen jednotky Sboru dobrovolných hasičů obce povolane operacním střediskem Hasičského záchranného sboru České republiky.

Výše dávek nemocenského pojištění za kalendářní den u peněžité pomoci v mateřství činí 70 % denniho vyměřovacího základu.

Výše dávek nemocenského pojištění za kalendářní den u podpory při ošetřování člena rodiny činí 60 % denniho vyměřovacího základu.

Výše vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se stanoví jako: rozdíl mezi původním denním vyměřovacím základem a průměrným příjmem po převedení zaměstnankyně na jinou práci. Denní vyměřovací základ se stanoví stejně jako u peněžité pomoci v mateřství.

3.6.2. Důchodové pojištění

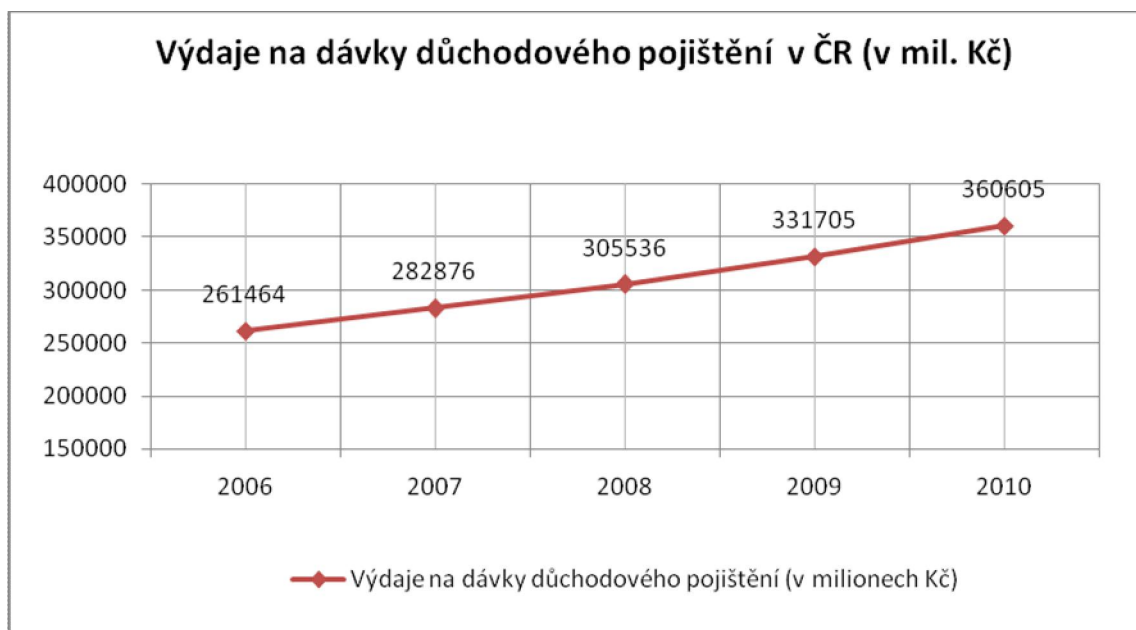
O dávkách důchodového pojištění rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 582/1995 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a zajišťuje výplatu těchto dávek. Jedná se o výplatu důchodů:

- starobní,
- invalidní,
- vdovské,

- vdovecké,
- sirotčí.

Vlivem celorepublikového stárnutí obyvatelstva dochází ke stoupajícím výdajům na důchodové pojištění (viz Graf 8). Ve sledovaném období došlo k nárůstu výdajů v roce 2007 o 21 412 milionu Kč oproti roku 2006, kdy výdaje na důchodové pojištění činily částku 261 464 milionu Kč, což je nárůst o 7,56 % v částce 282 876 milionu Kč. V roce 2008 došlo oproti roku 2007 ke zvýšení výdajů o 7,14 % na částku 305 536 milionu Kč, což činí nárůst o 22 660 milionu Kč. V roce 2009 výdaje narostly vůči roku 2008 o částku 26 169 milionu Kč na částku 331 705 milionu Kč, tj. o 7,88 %.

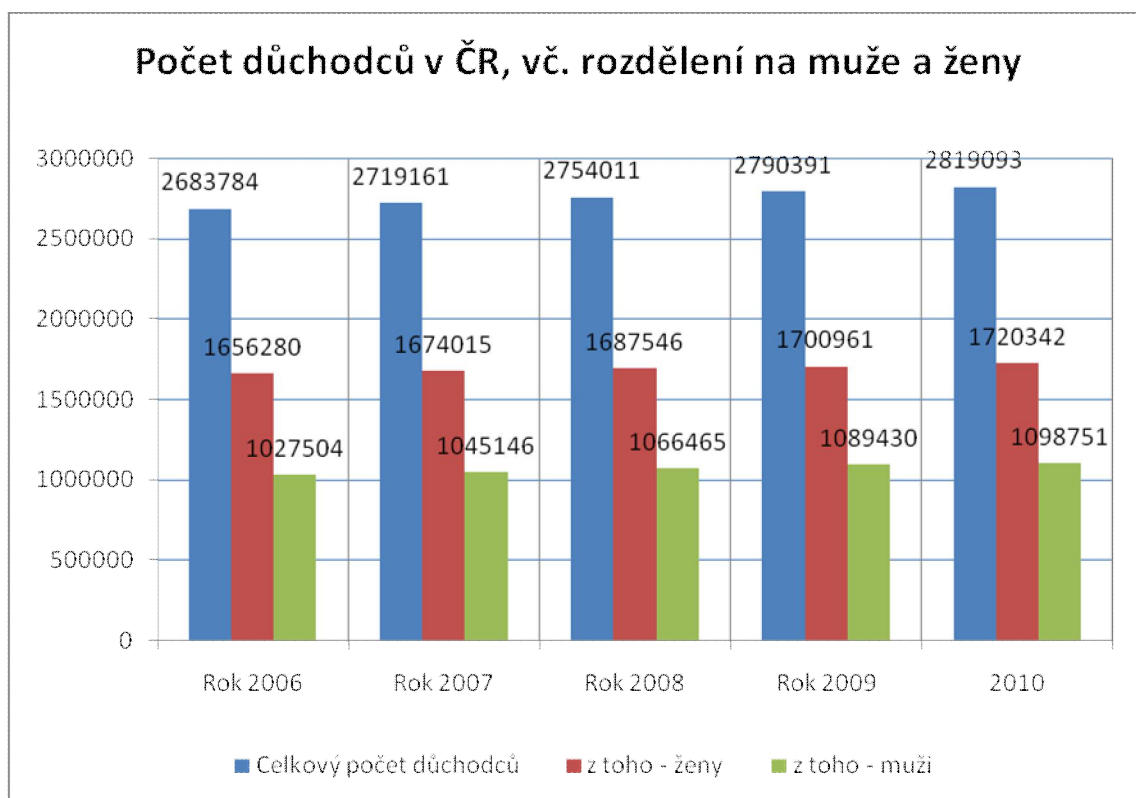
Graf 8 Výdaje na vyplacené dávky DP v ČR ve sledovaném období let 2006 – 2010 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Každoročně se zvyšuje počet důchodců (viz Graf 9), průměrná výše důchodů (viz Graf 11) a v návaznosti na to i výše vyplacených dávek. Například v roce 2009 byl počet poplatníků pojistného na 1 důchodce 1,76 poplatníka. Na 1 starobního důchodce byl v roce 2009 počet poplatníků dokonce 2,3.

Graf 9 Počet důchodců v ČR ve sledovaném období let 2006 – 2010 s rozdělením na muže a ženy

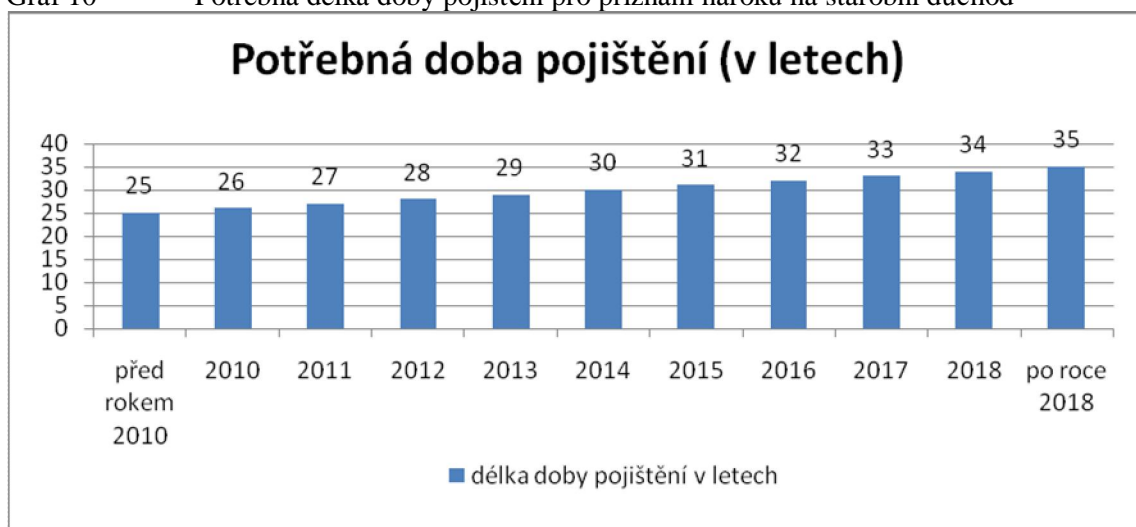
Zdroj: vlastní zpracování dle: Statistická ročenka, www.mpsv.cz, Zpráva o činnosti, www.cssz.cz [20,21]

Starobní důchod

V České republice má nárok na přiznání starobního důchodu ten občan, který dosáhl důchodového věku a získal potřebnou dobu pojištění. Jak je z grafu 6 zřejmé, potřebná doba pojištění občana pro odchod do starobního důchodu se stále prodlužuje. Do roku 2009 byla potřebná doba pojištění minimálně 25 let.

Pokud se jednalo o osobu starší 65 let, pak byla potřebná doba pojištění nejméně 15 let. Od roku 2010 stoupla minimální doba pojištění na 26 let a každým rokem se zvyšuje vždy o jeden rok až do roku 2018, kdy bude činit 35 let.

Graf 10 Potřebná délka doby pojištění pro přiznání nároku na starobní důchod

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 155/1995 Sb.[3]

V návaznosti na zahájenou etapu důchodové reformy dochází od 1. 1. 2010 k podstatným změnám v oblasti důchodového pojištění, kterými se upravují základní podmínky pro výpočet důchodových dávek. Jedná se o důchodový věk a potřebnou dobu pojištění. Jak již bylo výše uvedeno, zvyšuje se potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod.

Věk pro odchod do starobního důchodu je rozdílný pro muže a pro ženy. U žen doposud platí, že doba pro dřívější odchod závisí mimo jiné i na počtu vychovaných dětí. Do budoucna však vláda počítá s tím, že dojde ke zrušení zvýhodnění žen dle počtu vychovaných dětí a tím bude srovnána doba odchodu žen s dobou odchodu mužů.

Pokud žadatel o důchod nesplňuje podmínky zákonné potřebné doby pojištění a dosažení věku pro odchod do důchodu, má nárok dle § 29 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, i tehdy pokud je starší 65 let a získal minimální dobu pojištění dle tabulky 5.

Tabulka 5 Minimální doba pojištění nároku na starobní důchod (dle § 29 odst. 2 zák. č. 155/1995 Sb.)

Věk pojištěnce	Minimální doba pojištění
Před rokem 2010 dosáhne aspoň 65 let	15 let
V roce 2010 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	16 let

V roce 2011 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	17 let
V roce 2012 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	18 let
V roce 2013 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	19 let
Po roce 2010 dosáhne věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození	20 let

Zdroj: vlastní zpracování dle: Sociální zabezpečení v roce 2010, www.cssz.cz [19]

Starobní důchod se skládá jak ze základní výměry, ale také z procentní výměry. Základní výměra je stanovena v pevné výši a stejná platí pro všechny typy důchodů. K 1. 1.2010 činila základní výměra částku 2 170,-- Kč měsíčně. Procentní výměra, jejíž minimální výše je 770,-- Kč, se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu, kterým je osobní vyměřovací základ. Osobním vyměřovacím základem lze rozumět měsíční průměr ročních příjmů dosažených v rozhodném období. Za každý jednotlivý kalendářní rok rozhodného období se celkové příjmy navyšují za pomoci koeficientů, které jsou odvozeny od statisticky zjištěného průměru dosažených příjmů všech pojištěnců. Tím se příjmy přizpůsobí cenové hladině existující v roce přiznání důchodu. Vypočtený průměrný měsíční výdělek se následně redukuje. Redukcí je sledována solidarita vysoko příjmových skupin pojištěnců s nízkopříjmovými, ale také je její uplatnění nutné z důvodu omezeného množství finančních prostředků v důchodovém systému.

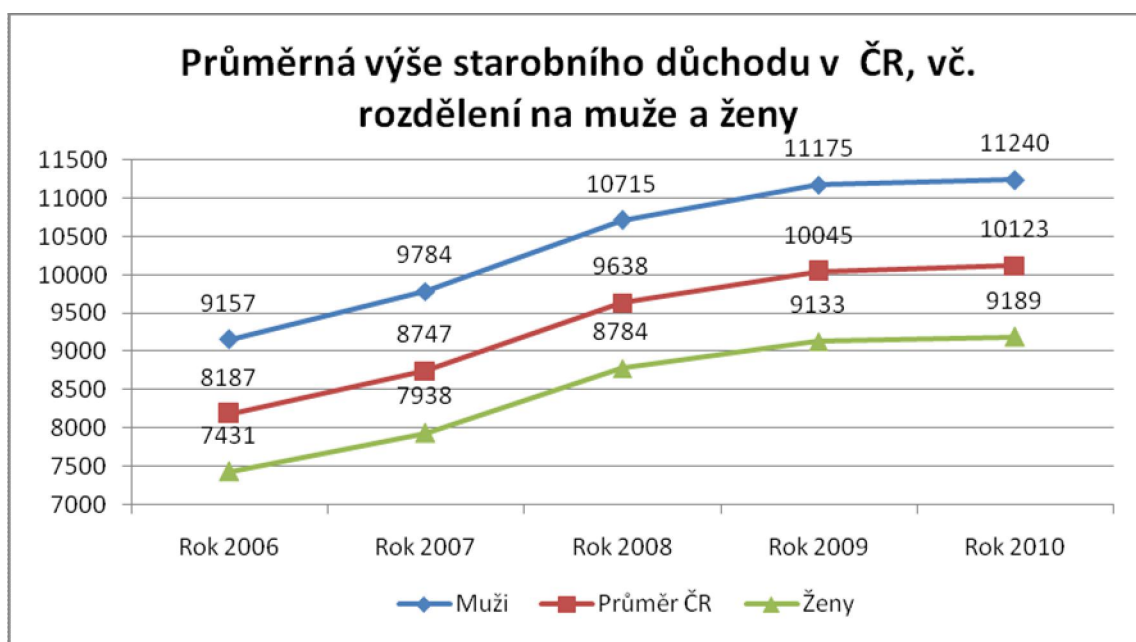
Redukční hranice pro rok 2010 je shodná s předcházejícím rokem:

- plně se započítává částka do 10 500,-- Kč,
- 30 % se započítává z částky nad 10 500,-- Kč, nejvýše však do 27 000,-- Kč,
- z částky přesahující 27 000,-- Kč se započítává 10 %.

V závislosti na růst cen vláda České republiky každoročně zvyšuje důchody formou valorizace. Mimořádně může dojít k navýšení důchodů, pokud za příslušné období překročí inflace v zemi pět procent. Dle statistik ČSSZ poprvé přesáhl průměrný starobní důchod hranici 10 000,-- Kč v roce 2009, kdy český důchodce bere penzi v průměrné výši 10 045,-- Kč. Jak je z grafu 8 zřejmé, je velký nepoměr mezi průměrnými důchody mužů a žen. Ženy již dlouhodobě pobírají důchod o cca 2 000,-- Kč nižší než muži. Na vyšší mužské penze může mít vliv i rodičovská dovolená, jejíž doba se sice zahrnuje do

odpojištěné doby pro nárok na důchod, ale pojistné se za tuto dobu neodvádí. Výši důchodu ovlivňuje hlavně výše výdělku a ten mají muži v průměru o ¼ vyšší než české ženy. Ženy, přestože pracují ve stejných pracovních pozicích jako muži, dostávají za svou práci méně peněz. Kvůli nižším příjmům a následně i nižší výši důchodu hrozí českým ženám mnohem více chudoba ve stáří.

Graf 11 Průměrná výše starobního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010 s rozdělením na muže, ženy a průměrná výše celkem

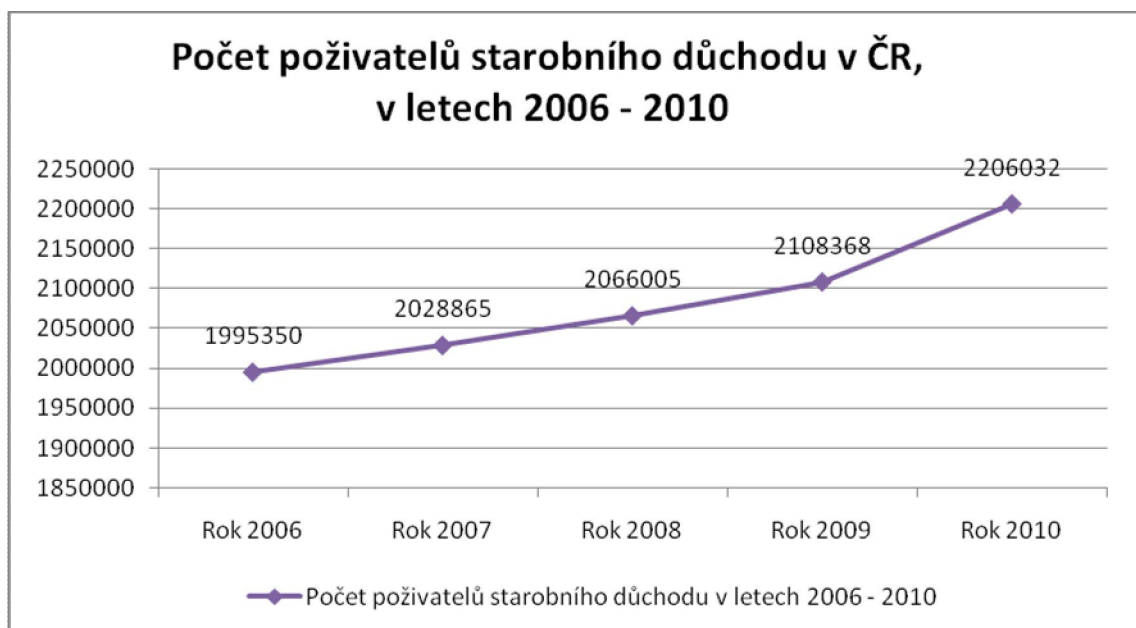
Zdroj: vlastní zpracování dle: Statistická ročenka, www.mpsv.cz, Zpráva o činnosti, www.cssz.cz [20,21]

Rok 2010 byl významný pro důchodové pojištění i v oblasti souběhu příjmů z výdělečné činnosti (z titulu zaměstnance či osoby samostatně výdělečně činné) a výplaty starobního důchodu. Současná právní úprava důchodového pojištění umožňuje poživatelům řádného či předčasného starobního důchodu pobírat zároveň mzdu i starobní důchod a nárok na starobní důchod není v těchto případech již podmíněn sjednáním pracovněprávního vztahu na dobu určitou nepřesahující dobu jednoho roku.

I ve sledovaném období let 2006 – 2010, tak jako v přecházejících letech, měl počet poživatelů starobního důchodu stále stoupající tendenci (viz Graf 12) . Tato skutečnost je dána celorepublikových demografickým vývojem společnosti, kterým jsme se přiřadili k evropskému trendu. Problematika stárnutí populace se nás začíná přímo dotýkat.

Výhledově to znamená postupné zvyšování hranice pro odchod do důchodu a i propad výše reálných příjmů budoucích důchodců. V roce 2007 bylo v ČR celkem 2 028 865 starobních důchodců, což je o 33 515 důchodců více než v roce 2006. V roce 2008 stoupl o dalších 37 140 důchodců. V roce 2009 byl nárůst o 42 363 důchodců oproti roku 2008 a v roce 2010 došlo k navýšení o dalších 97 664 důchodců až na výši 2 206 032 důchodců.

Graf 12 Počet poživatelů starobního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle: Statistická ročenka, www.mpsv.cz [20]

Invalidní důchod

Invalidní důchod je další dávka důchodového pojištění. Je podmíněna dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a pojištěnec má na ni nárok při splnění podmínek stanovených zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Do 31.12.2009 mohl pojištěnec požádat o přiznání invalidního důchodu plného nebo částečného. Pojištěnec se stal plně invalidním, pokud poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 % nebo byl schopen výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Pokud z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla schopnost pojištěnce nejméně o 33 %, stal se částečně invalidním.

Od 1.1.2010 zákon již nerozeznává tyto druhy invalidních důchodů, tedy částečný a plný. Nově je pojištěncům z důvodu jejich invalidity poskytována jediná dávka důchodového pojištění a tou je invalidní důchod. Její výše je rozdílná podle toho, o kolik poklesla schopnost výdělečné činnosti. Do nových důchodů se v novém pojetí k 1. 1. 2010 transformují podle přesných zákonných pravidel i dosavadní plné a částečné invalidní důchody, které byly přiznané do konce roku 2009.

Podle nové úpravy, platné od 1.1.2010, se pojištěnec stává invalidním, jestliže nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %, přičemž:

- při poklesu o 35 % až o 49 % se jedná o invaliditu prvního stupně,
- při poklesu o 50 % až o 69 % se jedná o invaliditu druhé stupně,
- při poklesu o 70 % a více se jedná o invaliditu třetího stupně.

Zdravotní stav pojištěnce posuzuje posudkový lékař místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (v Praze Pražské správy sociálního zabezpečení, v Brně Městské správy sociálního zabezpečení).

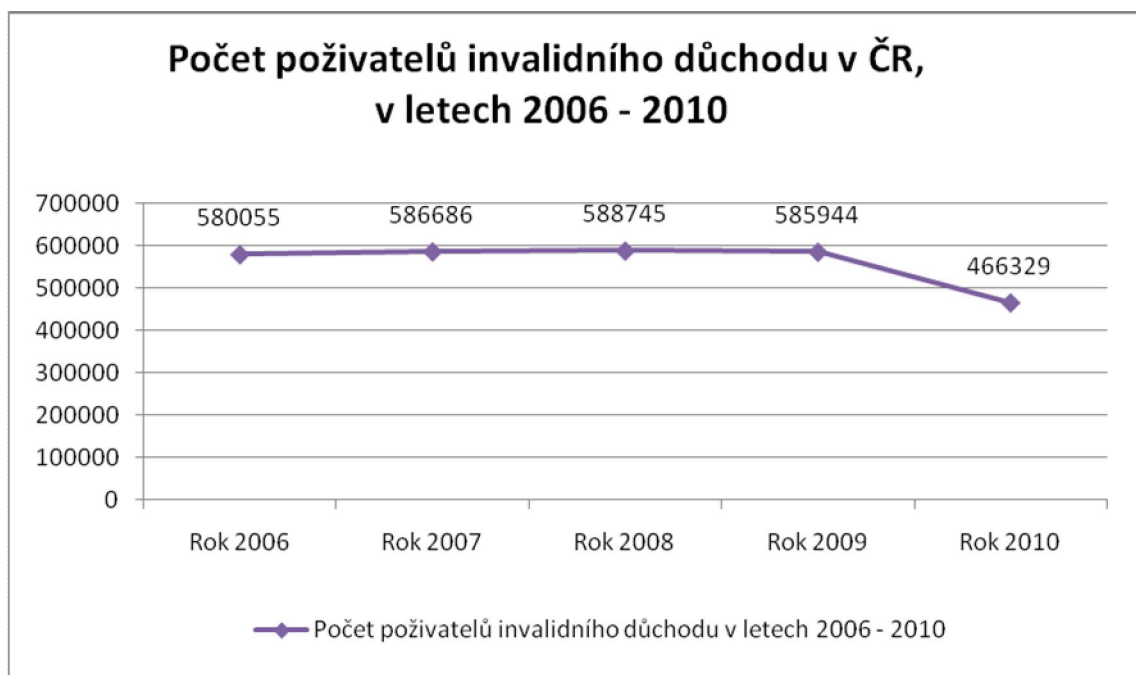
Další podmínkou pro získání nároku na invalidní důchod je splnění potřebné doby pojištění, která činí u pojištěnce ve věku

- do 20 let méně než 1 rok,
- od 20 do 22 let 1 rok,
- od 22 let do 24 let 2 roky,
- od 24 let do 26 let 3 roky,
- od 26 let do 28 let 4 roky,
- nad 28 let 5 roků.

Potřebná doba pojištění se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a pokud se jedná o pojištěnce ve věku nad 28 let, tak se tato doba zjišťuje z posledních 10 roků před vznikem invalidity. Nově také platí, že u pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění považuje za splněnou, byla-li získána doba pojištění alespoň 10 roků před vznikem invalidity.

Nárok na invalidní důchod zaniká v případě, že pojištěnec dosáhne věku 65 let. Vyplácený invalidní důchod ke dni dovršení 65 let věku se mění na starobní a tento nadále náleží ve výši původně vypláceného invalidního důchodu.

Graf 13 Počet poživatelů invalidního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle: Statistická ročenka, www.mpsv.cz [20]

Graf 13 ukazuje, že ve sledovaných letech 2006 – 2009 nedocházelo v počtu poživatelů invalidního důchodu v České republice k výrazným rozdílům. V roce 2010 došlo k podstatnému snížení poživatelů důchodu o 119 615 pojištěnců, neboť s účinností od 1. 1. 2010 došlo v souladu s novou zákonem č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, k zásadním změnám v posuzování nároku na invalidní důchod v posuzování nároku a ve způsobu jejich výše.

Pozůstalostní důchod

Vdovský a vdovecký důchod

Po zemřelém manželovi či manželce má pozůstalý manžel/ka nárok dle zákona o důchodovém pojištění nárok na vdovský či vdovecký důchod. Podmínkou nároku je, že

zemřelá osoba byla manželem pozůstalého. Na tuto dávku nemá nárok ani registrovaný partner.

Na vdovský/vdovecký důchod po zemřelém manželovi má nárok vdova/vdovec, pokud zemřelý manžel:

- byl poživitelem starobního nebo invalidního důchodu (před 1. 1. 2010 plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu), nebo
- splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod (před 1. 1. 2010 na plný invalidní důchod) nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání) [8].

Vdovský/vdovecký důchod náleží pozůstalému manželovi po dobu 1 roku po smrti manžela. Po uplynutí této doby má vdovy/vdovec nárok na vdovský/vdovecký důchod pokud splňuje zákonem dané podmínky²:

- pečuje o nezaopatřené dítě,
- pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
- pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
- je invalidní ve třetím stupni (před 1. 1. 2010 plně invalidní),
- dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk pro muže stejného data narození (před 1. 1. 2010 aspoň věku 55 let) nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.[17]

Výše důchodu se skládá, tak jako u starobního důchodu, ze dvou složek – základní výměry a procentní výměry. Od 1. srpna 2008 byla výše základní výměry stanovena pro všechny důchody stejná, tj. 2 170,-- Kč. Procentní výměra činí 50 % z procentní výměry starobního či invalidního důchodu, na který by měla mít nárok zemřelá osoba v době jejího úmrtí.

² Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění.

Sirotčí důchod

Sirotčí důchod je poskytován nezaopatřenému dítěti³ po úmrtí rodiče (osvojitele) nebo po osobě, která toto dítě převzala do péče, jestliže rodič (osvojitel)⁴ či tato osoba:

- pobírala starobní důchod nebo
- pobírala invalidní důchod (bez ohledu na stupeň invalidity) nebo
- ke dni smrti splnila podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo
- ke dni smrti splnila podmínky nároku na starobní důchod nebo
- zemřela následkem pracovního úrazu.[17]

Pokud dojde k úmrtí obou rodičů, má oboustranně osiřelé dítě nárok na sirotčí důchod po každém ze zemřelých rodičů (osvojitelů) či po osobě, která dítě převzala do své péče. Nárok na sirotčí důchod nevzniká však po pěstounovi nebo jeho manželovi. Osvojením dítěte nárok na sirotčí důchod zaniká. Pokud dojde ke zrušení osvojení, vznikne nárok na sirotčí důchod znovu.

Výše důchodu se opět skládá, tak jako u jiných důchodů, ze dvou složek – základní výměry a procentní výměry. Od 1. srpna 2008 byla výše základní výměry stanovena pro všechny důchody stejná, tj. 2 170,-- Kč. Procentní výměra činí 40 % z procentní výměry důchodu, na který by měla mít nárok zemřelá osoba v době jejího úmrtí. V případě oboustranného sirotka náleží základní výměra ve výši 2 170,-- Kč pouze jednou.

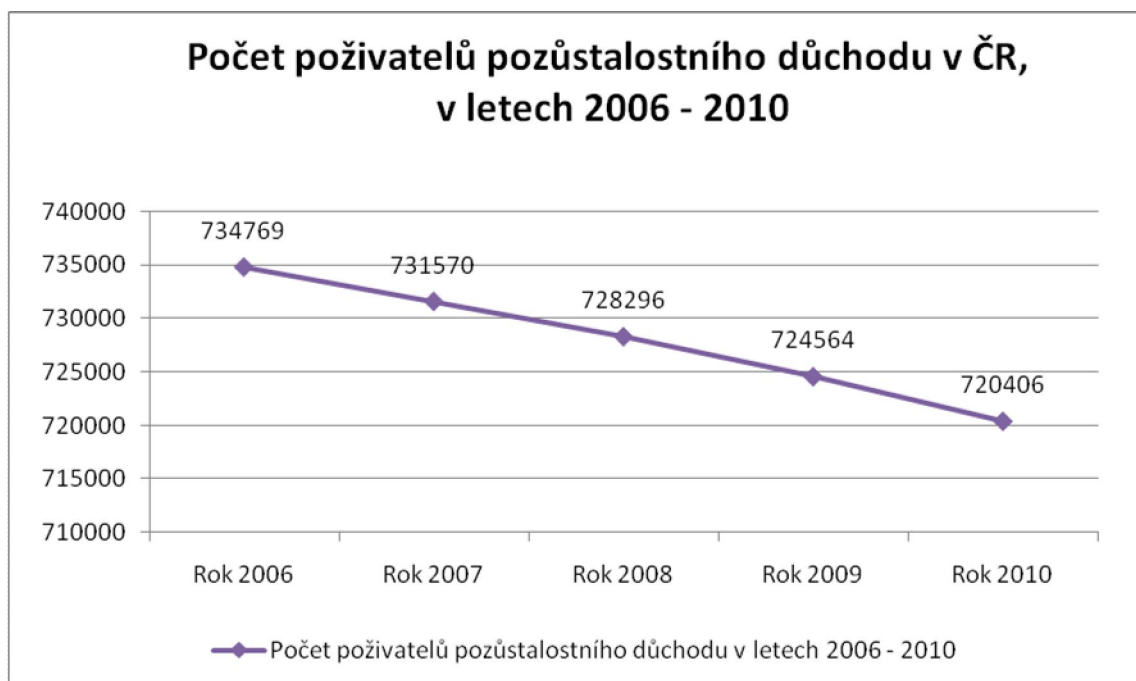
Přestože počet důchodců stoupá (viz Graf 9), počet poživatelů pozůstalostního důchodu má klesající tendenci (viz Graf 14). Tato situace může být způsobena jednak

³ Dle § 20, odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., v pl. znění, se pod pojmem nezaopatřené dítě rozumí dítě do skončení povinné školní docházky, a poté nejdéle však do 26. roku věku, jestliže se: a) soustavně připravuje na budoucí povolání, b) nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat výdělečnou činnost.

⁴ Dle zákona č. 94/1963 Sb., zákon o rodině, v platném znění.

demografickým vývojem v České republice, ale také i změnou zákona o důchodovém pojištění.

Graf 14 Počet poživatelů pozůstalostního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle www.cssz.cz [16]

4 PŘÍPADOVÁ STUDIE – ŠETŘENÍ V PODMÍNKÁCH KONKRÉTNÍHO REGIONU

Oblast sociálního pojištění je značně rozsáhlá a má svá přesně daná specifika, proto se v diplomové práci zaměřuji pouze na oblast výběru pojistného ve vybraném regionu. Jak již bylo uvedeno v předcházejících kapitolách, pojistné na sociální pojištění se skládají z pojistného na nemocenské pojištění, z pojistného na důchodové pojištění a dále z příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Z vybraného pojistného jsou pak hrazeny výdaje na nemocenské pojištění a důchodové pojištění. Výběr pojistného zajišťuje, aby tyto rozsáhlé a finančně náročné oblasti mohly být dostatečně pokryty. Ukazatel úspěšnosti výběru pojistného je ovlivněn jednak výší předpisů pojistného, ale také jejich následným naplněním. Lze také říci, že úspěšnost je dána poměrem objemu celkového inkasa k objemu celkového předpisu. K naplnění předpisů dochází dvěma způsoby: 1) vůlí plátce dobrovolně platit a 2) vymáháním a právním zajištěním pohledávek.

Další významnou měrou úspěšnosti výběru pojistného je její ovlivnění specifiky samotných regionů, ekonomickou silou obyvatelstva a především platební morálkou dlužníků.

Výběr pojistného je Českou správou sociálního zabezpečení statisticky vyhodnocován jak v rámci celé České republiky, ale také v rámci jednotlivých pracovišť ČSSZ. Výběr je zajišťován jednotlivými okresními správami sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“), které jsou dle místní příslušnosti plátců oprávněny k výběru pojistného, ale také k samotnému vymáhání pohledávek, neboť jsou definovány jako organizační složky státu, na které se vztahují povinnosti i oprávnění, které obecně ukládají zvláštní právní předpisy, resp. je zakládají pro právní úřady a orgány státní správy.

Česká správa sociálního zabezpečení, se sídlem v Praze je přímo řízena Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“). Pod ČSSZ spadá celkem 8 pracovišť: ČSSZ–Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Ostrava, Plzeň, Střední Čechy, Ústí nad Labem a Pražská správa sociálního zabezpečení (dále jen „PSSZ“). Pracoviště ČSSZ řídí a metodicky vedou jednotlivé místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení – viz obrázek 2. Okresní správy sociálního zabezpečení jsou

územní organizační jednotky ČSSZ, které jsou zřízeny pro obvody, shodné s územními obvody okresů. Jednotlivé OSSZ se nazývají podle měst, ve kterých mají sídla.

S platností od 1. 1. 2009 došlo v rámci změny organizační struktury ČSSZ k několika změnám. Dosavadní „Krajské správy sociálního zabezpečení“ se staly regionálními pracovišti. Pro sledovaný region Ústecký kraj bylo zřízeno „Pracoviště ČSSZ Ústí nad Labem“, na které se zaměřuji v diplomové práci.

Jak již bylo výše uvedeno a je graficky znázorněno na obrázku 2, Ministerstvo práce a sociálních věcí je nadřazeno České správě sociálního zabezpečení. Ústředí ČSSZ řídí jednotlivá krajská pracoviště ČSSZ a tato pak okresní správy sociálního zabezpečení. Pro Prahu a Brno, vzhledem k počtu pojištěnců, byla zřízena Pražská správa sociálního zabezpečení a Městská správa sociálního zabezpečení Brno a jejich územní pracoviště.

Obrázek 2 Stupně řízení při výkonu státní správy

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

Místně příslušné okresní správy v rámci Ústeckého kraje jsou:

- OSSZ Děčín,
- OSSZ Chomutov,

- OSSZ Litoměřice,
- OSSZ Louny,
- OSSZ Most,
- OSSZ Teplice,
- OSSZ Ústí nad Labem.

Obrázek 3 Mapa Ústeckého kraje

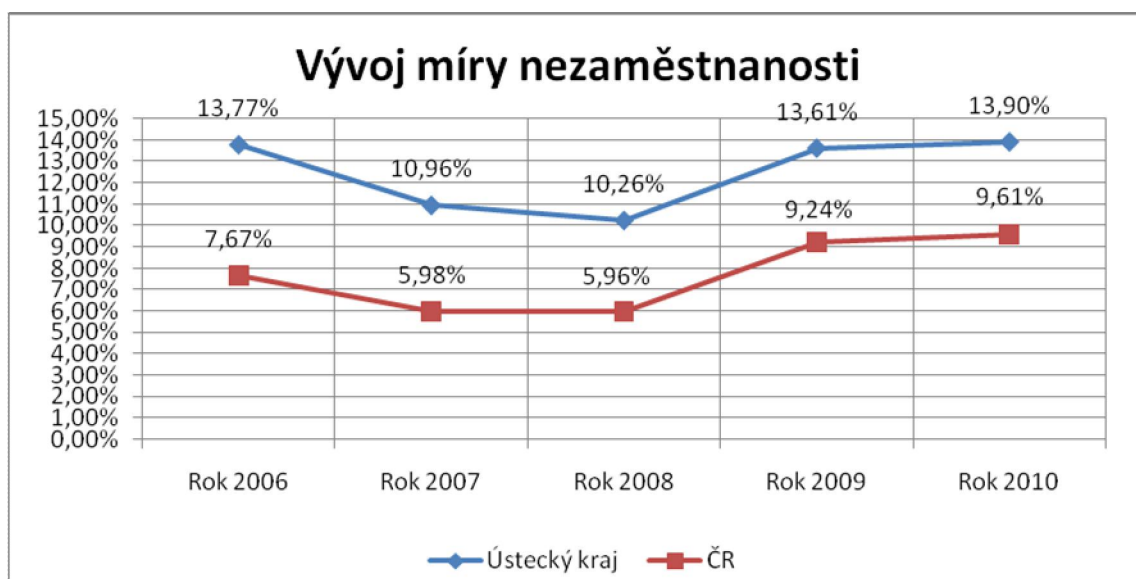

Zdroj: www.spravnimapa.topograf.cz [13]

Ústecký kraj se nachází na severu České republiky, na hranicích se Spolkovou republikou Německo. Hospodářsky se orientuje spíše na oblast těžkého průmyslu. Bohatá ložiska hnědého uhlí tvoří nejvýznamnější energetický zdroj České republiky. V blízkosti uhelných dolů se nacházejí i největší české uhelné elektrárny – Pruněřov, Počerady atd. Silně je zde zastoupen i chemický průmysl. Mezi Litvínovem a Mostem je vybudována největší česká rafinérie ropy, na níž navazuje chemický zpracovatelský průmysl. Významný chemický průmysl je v Ústí nad Labem. V Lovosicích je to výroba umělých hnojiv a viskózových vláken. Ve Štětí je to papírenský průmysl, v Chomutově zpracování železných kovů, v Povrlech mědi a mnohé další. V regionu je silně zastoupeno i pěstování

chmele na Žatecku a Litoměřicku, vinařství v Roudnici nad Labem či Velkých Žernosekách. Budují se nové příměstské průmyslové zóny (Most, Chomutov a Teplice). Přestože je na Ústecku hojně zastoupen těžký i lehký průmysl, zemědělství a budují se další průmyslové zóny, zdá se, že je zde dostatek pracovních příležitostí. Bohužel Ústecký kraj patří k oblastem s nejvyšší nezaměstnaností v celé České republice. Nejvíce nezaměstnaných je pak v okrese Most.[15]

Graf 15 Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v Ústeckém kraji a ČR v letech 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz [14]

Charakteristika regionu je dána každoroční vysokou mírou nezaměstnanosti, která vysoce překračuje celorepublikový průměr – jak je vidět v grafu 10. V loňském roce již téměř dosáhla úrovně roku 2006. Dopad globální hospodářské krize v průběhu let 2008, ale především v roce 2009, negativně více prohloubil problémy tohoto kraje.

Z pohledu sociálního zabezpečení lze říci, že vysoký počet nezaměstnaných zvyšuje výdaje hrazené z vybraného pojistného, neboť mezi tyto výdaje kromě dávek nemocenského a důchodového pojištění právě spadají i výdaje na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání a další výdaje související se zabezpečováním práva na práci (viz Graf 7). Velké množství občanů se v tomto regionu snaží zajistit práci i formou pořízení živnostenského listu a vlastním podnikáním, jež s sebou nese i mnoho povinností z této

oblasti jako je např. povinné hrazení záloh pojistného OSVČ, popř. hrazení pojistného za své zaměstnance. Podstatná část OSVČ však svou podnikatelskou činnost z důvodu nedostatku pracovní příležitosti po nějaké době ukončí a dlužné pojistné neuhradí, dokonce se jejímu hrazení vyhýbá. Vymožení těchto závazků a jednotlivým formám výkonů rozhodnutí je podrobně zahrnuto v kapitole 4.2. Vymáhání pojistného.

4.1 Výběr pojistného

Úspěšnost výběru pojistného a příslušenství, které se skládá z penále, pokut či v malé míře z přírážek k pojistnému, je ovlivňována výší předpisů pojistného a příslušenství a jeho naplněním. Dalšími kritérii, které významně ovlivňují úspěšnost výběru pojistného je:

- vůle plátce dobrovolně hradit pojistné,
- vymáhání a právní zajištění pohledávek.

Vůli plátce pojistného k dobrovolné úhradě je možno ovlivnit jednak včasným vystavováním výkazů nedoplatků, ale především důkladnou prevencí. Důsledností při kontrolní činnosti, kdy je pravidelně sledována platební morálka plátce, lze nepřipustit vznik či narůstání dluhu do takové výše, která by se pro plátce mohla stát neřešitelnou. Dalšímu kritériu, ovlivňujícím úspěšnost výběru pojistného, tj. vymáhání pojistného je věnována kapitola 4.2.

Do konce roku 2008 byly plátcí pojistného rozděleny na: organizace (s počtem zaměstnanců nad 25 osob), na malé organizace (s počtem zaměstnanců do 25 osob) a na osoby samostatně výdělečně činné. Od 1.1.2009 došlo ke sloučení označení organizace a malá organizace pod jednotný pojem „zaměstnavatel“.

V Ústeckém kraji bylo ke konci roku 2006 evidováno celkem 313 767 pojištěnců (zaměstnavatelů a OSVČ). V roce 2007 bylo evidováno 318 579 pojištěnců, což je o 4 812 více než v předcházejícím roce. Ke konci roku 2008 došlo k mírnému poklesu počtu pojištěnců o 2 341 na 316 238. Obecně však lze říci, že jsou počty pojištěnců v Ústeckém kraji bez větších výkyvů. Údaj za rok 2010 o počtu zaměstnavatelů nebyl dosud zveřejněn.

Tabulka 6 Evidence počtu plátců pojistného a pojištěnců pro Ústecký kraj v letech 2006 – 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet organizací (O)	1 903	1 871	1 886	-	-
Počet pojištěnců O	205 927	206 857	203 453	-	-
Počet malých organizací (MO)	15 287	15 357	15 339	-	-
Počet pojištěnců MO	61 070	64 014	63 340	-	-
Počet zaměstnavatelů (ZAME)	-	-	-	17 092	nezveřejněno
Počet pojištěnců ZAME	-	-	-	257 754	nezveřejněno
Počet OSVČ, vykonávající činnost	57 332	58 849	61 271	61 474	61 285
Počet OSVČ s povinností hradit zálohy na DP	46 770	47 708	49 445	49 882	48 035

Zdroj: vlastní zpracování dle Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [22]

V Ústeckém kraji vzrostly v roce 2007 celkové předpisy oproti roku 2006 o 8,28 %, což činí částku 1 659 427 tis. Kč. Částka úhrad pojistného v roce 2007 vzrostla o 1 683 619 tis. Kč, což je o 8,32 % více než v roce 2006. V obou letech překročila úspěšnost výběru 100 % (viz Tabulka 7). V roce 2008 sice vzrostla výše předpisů oproti roku 2007 o 3,65 %, tj. o částku 859 984 tis. Kč, v návaznosti na výši předpisů vzrostla úhrada jen o 2,96 %, tj. o částku 632 765 tis. Kč. Tento nepoměr způsobil propad úspěšnosti výběru pro rok 2008 na 99,99 %. Pod 100 % úspěšnost výběru klesla i v roce 2009, a to na výši 99,31 %, kdy výše předpisů klesla o částku 2 111 635,-- Kč, což činí pokles o 9,36 %. Údaje za rok 2010 v Ústeckém kraji nebyly dosud zveřejněny.

Tabulka 7 Předpisy pojistného, penále, pokut a úhrad v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem předpis	20 034 831	21 694 258	22 554 242	20 442 607	nezveřejněno
Celkem úhrada	20 235 859	21 919 478	22 552 243	20 302 586	nezveřejněno
Úspěšnost výběru	101,00%	101,04%	99,99%	99,31%	-

Zdroj: vlastní zpracování dle Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [22]

4.2 Pohledávky pojistného

Jak již bylo v předcházejících kapitolách uvedeno, je úspěšnost výběru pojistného ovlivněna specifiky jednotlivých regionů, ekonomickou silou obyvatelstva a platební morálkou samotných plátců pojistného. Ústecký region však patří bohužel k regionům s každoroční vysokou mírou nezaměstnanosti, která vysoce překračuje celorepublikový průměr.

Oproti roku 2006 došlo v následujících letech ke snížení objemu pohledávek jak za organizacemi, tak i malými organizacemi. K nárůstu došlo u pohledávek za osobami samostatně výdělečně činnými (viz Tabulka 8), což může být způsobeno nejen nárůstem počtu OSVČ s povinností hradit zálohy na důchodové pojištění (viz Tabulka 6), ale i právě důvody, které byly výše uvedeny, tedy že při nedostatku možnosti být zaměstnán, volí občan samostatné podnikání a mnohdy si neuvědomuje povinnosti s tím spojené. Jedná se například o povinnost hradit odvody nejen na sociální pojištění, ale také i na zdravotní pojištění a daně. Během, ale i po ukončení činnosti se pak doplacení pohledávek vyhýbá a neuhrazené pohledávky je třeba vymoci v rámci správních či soudních výkonů rozhodnutí.

Tabulka 8 Pohledávky pojistného pro Ústecký kraj v období let 2006 – 2010 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Organizace	861 993 522	792 141 287	712 392 579	3 452 067 880	3 625 002 985
Malé organizace	3 167 724 241	2 956 275 610	2 900 378 688		
OSVČ	787 665 702	888 060 155	992 019 985	1 218 626 708	1 464 739 755
Celkem	4 817 383 464	4 363 477 052	4 604 791 252	4 670 694 589	5 089 742 740

Zdroj: vlastní zpracování dle Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [22]

V průběhu sledovaného období let 2006 – 2010 měli v Ústeckém kraji největší podíl na výši celkových pohledávek dlužníci: společnost HOLDING CHOMUTOV a.s., VT DIOSS HLADKÉ TRUBKY, s.r.o., Československá plavba labská, a.s. a Hutní druhovýroba – reality a.s. a od roku 2008 pak H.B.C, spol. s r.o.- viz tab. 11. Z celkového objemu pohledávek činil podíl těchto dlužníků v roce 2006 výši 11,01 %, v roce 2007

vzrostl na 12,41 %, v roce 2008 se podíl snížil na 11,54 %. O 2,79 %, na 8,75 % se dluh snížil v roce 2009 a v roce 2010 ještě klesl o další 2,36 % na 6,39 %

Ke snížení celkového dluhu u pěti největších dlužníků ve sledovaném období let 2006 – 2010, konkrétně v letech 2009 a 2010, nedošlo dobrovolnou úhradou či úspěšným vymožením, ale odpisem dluhu společnosti VT DIOSS HLADKÉ TRUBKY s.r.o. (zařazením pohledávky do nedobytných) a převedením společnosti Hutní druhovýroba – reality a.s. včetně dluhu do jiného regionu.

K navýšení podílu na celkovém dluhu v roce 2007 na 12,41 % došlo především po dopočtu penále k 31.12.2006 u společnosti Československá plavba labská a.s. Konkrétně toto navýšení činilo částku 16 671 752,-- Kč.

V roce 2008 došlo ke snížení celkového podílu o 0,87 % oproti roku 2007, tj. na 11,54 %, úhradami společností Hutní druhovýroba – reality a.s., formou splátek ve výši 450 000,-- Kč měsíčně, což za rok 2008 činilo celkem částku 5,4 mil. Kč. Na základě rozvrhového usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem bylo dne 17.12.2008 dále uhrazeno společností Československá plavba labská a.s. celkem 4 990 770,82 Kč.

Tabulka 9 Největší dlužníci pojistného v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
HOLDINGCHOMUTOV a.s. (OSSZ Chomutov)	214 206 934	214 206 934	214 206 934	214 206 934	214 206 934
TV DIOSS HLADKÉ TRUBKY, s.r.o. (OSSZ Chomutov)	200 865 750	200 865 750	200 865 750	-	-
Československá plavba labská, a.s. (OSSZ Děčín)	56 426 902	73 098 654	68 107 883	62 921 545	62 921 546
H.B.C, spol. s r.o.	-	-	44 116 475	46 872 899	47 882 295
Hutní druhovýroba – reality a.s. (OSSZ Chomutov)	58 770 263	53 370 263	47 970 263	42 570 263	-
Celkem	530 269 849	541 541 601	531 150 830	366 571 641	325 010 775

Zdroj: vlastní zpracování dle Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [22]

U společnosti HOLDING CHOMUTOV a.s. je po sledované období výše dluhu nezměněna. Na společnost byl rozhodnutím Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne

26. ledna 1998 sp. zn. 18K 96/97-39 byl prohlášen konkurs a konkursní řízení není doposud ukončeno.

Dluh společnosti VT DIOSS HLADKÉ TRUBKY s.r.o. se taktéž ve sledovaném období nenavýšuje. Na společnost byl také prohlášen konkurs, který byl usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7.10.2009 sp. zn. 18 K 104/97-1934 zrušen z důvodu splnění rozvrhového usnesení a po nabytí právní moci tohoto usnesení (dne 6.11.2009) byla společnost vymazána z obchodního rejstříku. Výmazem z obchodního rejstříku nelze dluh dále vymáhat, a proto byla pohledávka zařazena do nedobytných.

Na společnost Československá plavba labská, a.s., byl usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8.8.2001 č.j. 44 K 35/2001-191 prohlášen konkurs a konkursní řízení není doposud ukončeno.

Dluh společnosti H.B.C. spol. s r.o. se stále navyšuje o dlužné pojistné a příslušné penále. Pohledávky společnosti jsou vymáhány místně příslušnou OSSZ v rámci správních a soudních výkonů rozhodnutí.

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 5.1.2004, č.j. 18 K 128/2000-1144, bylo řízení o prohlášení konkurzu na majetek společnosti Hutní druhovýroba – reality a.s. (dříve Železárny Chomutov a.s.) zastaveno. Společnost změnou sídla byla převedena včetně závazků dlužného pojistného k místně příslušné OSSZ.

Ke snížení celkového dluhu u pěti největších dlužníků ve sledovaném období let 2006 – 2010 dle výše uvedeného dobrovolnou úhradou či úspěšným vymožení, ale odpisem dluhu společnosti VT DIOSS HLADKÉ TRUBKY s.r.o. (zařazením pohledávky do nedobytných) a převedením společnosti Hutní druhovýroba – reality a.s. včetně dluhu do jiného regionu.

4.3 Vymáhání pojistného

Vymáhání pojistného a právní zajištění pohledávek je realizováno shodně všemi pracovišti České správy sociálního zabezpečení, tj. všemi OSSZ a PSSZ. Je realizováno

veškerými zákonnými prostředky, a to jak v rámci správního řízení, ale také podáváním návrhů na soudní výkony rozhodnutí či připojováním se do insolvenčních řízení.

Okresní správy postupují ve výběru a ve vymáhání pojistného a právním zajištění pohledávek shodným způsobem, a to dle interních předpisů a norem ČSSZ, metodických pokynů a směrnic, ale především ve smyslu platné právní úpravy:

- zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění,
- zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění,
- zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění,
- zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění,
- zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění,
- zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, v platném znění,
- zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, v platném znění.

Rozhodnutí, která je OSSZ oprávněna vydávat, může také, v rámci správních i soudních výkonů rozhodnutí, sama vykonat⁵.

4.3.1 Správní výkon rozhodnutí

Při vymáhání správním výkonem rozhodnutí se řídí příslušné OSSZ správním řádem, který dle Ivany Hájkové a Pavla Pikoly v publikaci Správní řád „upravuje základní obecné zásady správního procesu, postup konkrétních správních orgánů, práva a povinnosti účastníků správního řízení a všech dotčených osob v jeho průběhu. Vedle tohoto správní řád upravuje vybrané související instituty. V odvětví správního práva zaujímá správní řád vzhledem k mnohosti zvláštních právních předpisů procesní povahy, postavení obecného kodexu.“ (2007, str. 6)

⁵ Kompetence OSSZ, jsou upraveny v zákoně České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Předpokladem pro zahájení správního výkonu rozhodnutí je vystavení vykonatelného rozhodnutí, které je vydané dle ust. § 104h zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. V rámci vydávaných rozhodnutí na OSSZ je tímto podkladem vykonatelný:

- výkaz nedoplatků,
- platební výměr,
- rozhodnutí o pokutě,
- jiná rozhodnutí ve věcech pojistného.

Výkon rozhodnutí při vymáhání pohledávek je posledním samostatným úsekem správního řízení, je zahajován na základě podnětu správního orgánu, v tomto případě OSSZ, tedy je zahájen z moci úřední. Pro účely vymáhání se pro vykonatelná rozhodnutí používá jednotné označení „právní titul“ nebo „exekuční titul“, které bude i používáno v předložené práci.

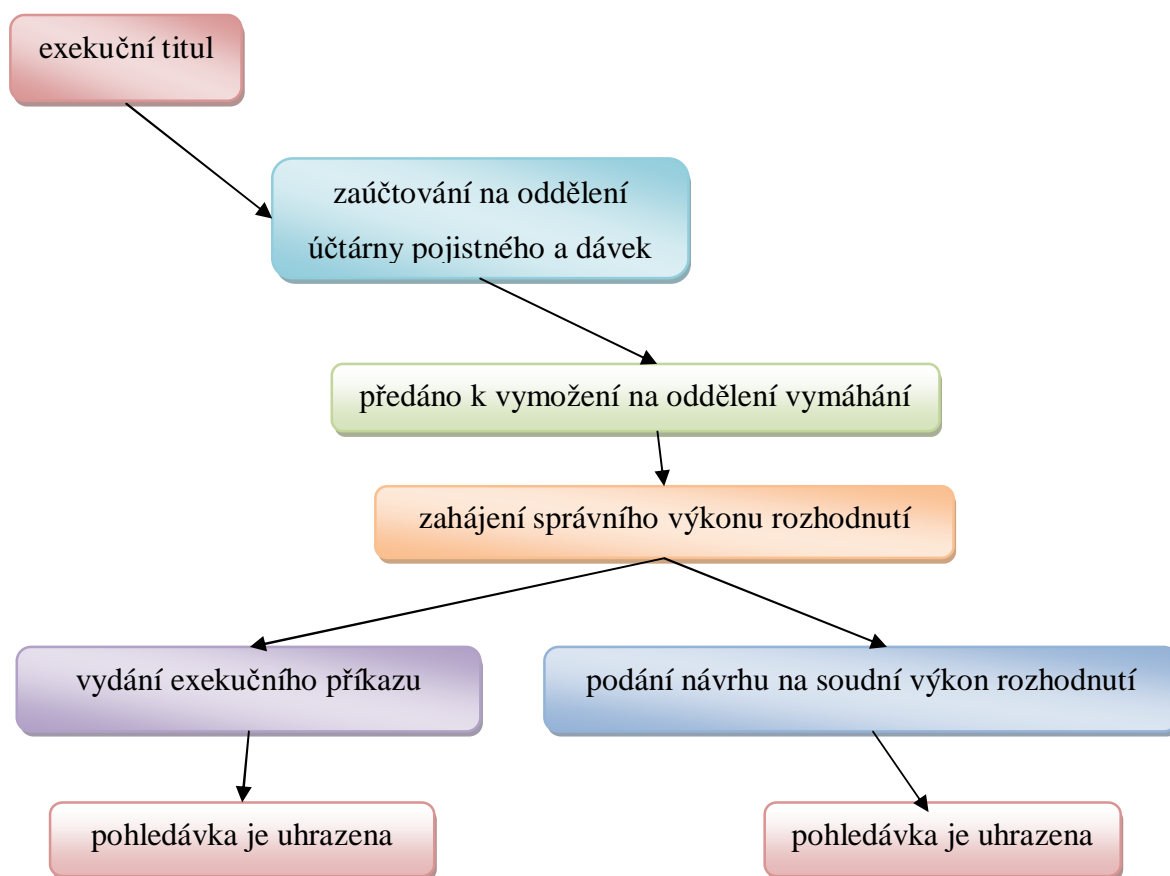
Obecně lze postup od vystavení exekučního titulu do jeho zaplacení popsat následovně: neuhrazený vykonatelný právní titul je po zaúčtování do kont plátce pojistného předán na oddělení vymáhání pojistného. Na odd. vymáhání je proti dlužníku bezodkladně zahájen správní výkon rozhodnutí a to „Výzvou k úhradě splatného nedoplatku“ (dále jen „výzva“). Dlužníkovi je uloženo uhradit nedoplatek do 8 dnů od doručení výzvy. Pokud tak neučiní nebo nepožádá o splátkový kalendář dle § 20a zákona č. 589/1992 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění, je pokračováno ve vymáhání správním výkonem rozhodnutí a to: pokud má dlužník veden účet u peněžního ústavu tak vystavením exekučního příkazu na blokaci peněžních prostředků dlužníka u bank, pokud je dlužník zaměstnán, tak vystavením exekučního příkazu ke srážkám ze mzdy (viz Obrázek 4).

Do 31.12.2005 bylo vymáhání a právní zajištění pohledávek realizováno na oddělení vymáhání dle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, v platném znění. K 1.1.2006 byl správní výkon rozhodnutí na OSSZ realizován již dle nové právní úpravy v zákoně č. 500/2004 Sb., o správním řízení, a dle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění, a to všemi dostupnými zákonnými formami správního výkonu

rozhodnutí, soudního výkonu rozhodnutí a nově i uplatňováním pohledávek v insolvenčních resp. v konkursních a vyrovnacích řízeních.

Časový horizont při realizaci procesu vymáhání pohledávek, konkrétně od převzetí exekučního titulu oddělením vymáhání, přes proces samotného vymáhání až po skončení exekučního řízení, se v průběhu sledovaného období výrazně nemění. Délka samotného řízení je ovlivněna především zvoleným způsobem výkonu rozhodnutí, výší vymáhané pohledávky a zjištěnými informacemi o dlužníkovi.

Obrázek 4 Postup na OSSZ od vystavení exekučního titulu až do jeho vymožení

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

Pokud dlužník po vydání rozhodnutí svůj dluh ve stanovené lhůtě dobrovolně neuhradí, přistupuje příslušná okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) k vymáhání nejprve správním výkonem rozhodnutí, který je zahajován „Výzvou k zaplacení splatného nedoplatku v náhradní lhůtě“ (dále jen „výzva“) dle § 73 odst.

1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění (dále jen „ZSDP“) viz Příloha 2.

Vydaná výzva musí obsahovat tyto náležitosti – jméno a příjmení povinného (dlužníka), adresa jeho pobytu (popř. doručovací adresa), označení právního neboli exekučního titulu, částka k úhradě a lhůta k zaplacení pohledávky, která v tomto případě činí 8 dní od převzetí výzvy.

Ve sledovaném období let 2006 – 2010 bylo v Ústeckém kraji k vymáhání předáno celkem 85 055 právních titulů. Zahájeno bylo v tomto období celkem 94 557 správních výkonů rozhodnutí (dále jen „správní VR“). K největšímu nárůstu v počtu vydaných výzev, tedy zahájení správních výkonů rozhodnutí, došlo v roce 2008 a to o 5 355 zahájených VR více než v roce 2007. V roce 2009 bylo navýšení oproti roku 2008 o 4 006 zahájených řízení. V roce 2010 se počet zahájených VR snížil o 6 445. Hlavním důvodem pro snížení počtu zahájených správních řízení v roce 2010 byl nižší počet vystavených a tedy i následně předaných právních titulů k vymáhání (viz Tabulka 10).

Tabulka 10 Počet zahájených správních výkonů rozhodnutí v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet předaných právních titulů	15 263	14 895	15 672	21 467	17 758
Počet zahájených VR	16 029	15 224	20 579	24 585	18 140
Částka Kč	637 269 121	731 511 828	949 934 681	1 054 229 204	764 827 901

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy, Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V tomto období se příslušné okresní správy sociálního zabezpečení zaměřily na ukončení správních VR zahájených do konce roku 2005 dle zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s tím, že neuhrazené právní tituly byly nově zahajovány dle ustanovení § 73 odst. 1 ZSDP. Protože nová právní úprava umožňuje souběh správního i soudního výkonu rozhodnutí, bylo v letech 2008 a 2009 zahajováno správní řízení i na exekuční tituly vymáhané doposud pouze soudním výkonem rozhodnutí. Dalším důvodem nárůstu zahájených VR je vyšší počet předaných právních titulů a zpracováním vyššího počtu předaných platebních výměrů, které byly na OSSZ předány koncem roku 2009.

V roce 2009, jak je zřejmé z tabulky 13 bylo skončeno 5 351 soudních výkonů rozhodnutí a na tyto pohledávky byl v roce 2009 z větší části zahajován správní výkon rozhodnutí dle ZSDP, neboť byl v předešlém období pro podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí správní VR zastaven.

Evidentním rozdílem je nepoměr počtu předaných právních titulů a počtu zahájených VR, kdy je zahajováno vyšší množství výkonů rozhodnutí, než bylo předáno právních titulů v jednotlivých letech. Důvodem tohoto stavu je ta skutečnost, že je v daném roce zahajován správní VR i na pohledávky, které byly vystaveny koncem předcházejícího roku, avšak předány na oddělení vymáhání pojistného byly až po nabytí právní moci a zahájeny byly až v roce následujícím. Do každoročních statistik jsou zahrnovány jen právní tituly, vystavené v tom daném roce.

Proti vydané výzvě je možné využít opravný prostředek – odvolání. Odvolání lze podat písemně nebo ústně do protokolu, a to ve lhůtě do 15 dnů ode doručení. O odvolání rozhoduje odvolací orgán – Česká správa sociálního zabezpečení, pracoviště Ústí nad Labem.

Ve výjimečných případech lze vymáhání vést i bez výzvy dle § 73 odst. 2 ZSDP, a to v tom případě, že hrozí reálné nebezpečí, že účel vymáhání bude zmařen, pokud se nepřistoupí-li k vymáhání neprodleně. Za takové situace vydá příslušná OSSZ rovnou „exekuční příkaz“.

Exekuční příkaz lze vydat na:

- a) přikázání pohledávky na peněžní prostředky dlužníka na účtech vedených u bank,
- b) srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia, apod.

Exekuční příkaz na přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu

Vydání „EXEKUČNÍHO PŘÍKAZU na přikázání pohledávky na peněžní prostředky dlužníka na účtech vedených u bank“ (dále jen „exekuční příkaz z účtu“) dle ustanovení § 73 odst. 6 písm. a) a ustanovení § 73 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., v platném znění, je nejpoužívanější a nejefektivnější formou správního výkonu rozhodnutí (viz Příloha 3).

Vydání exekučního příkazu následuje tedy po nabytí právní moci vydané výzvy, či jak bylo výše uvedeno, je vystaven bez výzvy a správní řízení je zahájeno dnem vystavení exekučního příkazu.

Úspěšnost vymožení dlužné částky touto formou výkonu rozhodnutí je závislá na dostatku finančních prostředků na účtu dlužníka. Postup provedení exekuce srážkou z účtu u peněžního ústavu je přesně definován příslušnými ustanoveními občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“). Pokud na účtu dlužníka dostatek peněžních prostředků, poukáže peněžní ústav po nabytí právní moci tohoto exekučního příkazu dlužnou částku na účet OSSZ a výkon rozhodnutí je tímto z důvodu zaplacení pohledávky automaticky ukončen. Může však nastat situace, že na exekuovaném účtu není k dispozici celá dlužná částka. Po doručení „Vyrozumění o právní moci“ – viz příloha 5, pak poukáže peněžní ústav na účet OSSZ tu částku, která byla na tomto účtu v době jeho zablokování (tedy v době převzetí exekučního příkazu) a účet je pak dále blokován dalších 6 měsíců. Dlužník, nebo-li povinný, nesmí s účtem jakkoli disponovat. Po uplynutí 6-ti měsíční lhůty poukáže peněžní ústav na účet oprávněné OSSZ tu částku, která se na účtu nashromáždila během rezervační doby a účet je automaticky odblokován.

Exekučně lze postihnout nejen běžné či sporožirové účty, ale i účty např. stavebního spoření. Povinní pak ve většinou dlužnou částku sami dobrovolně uhradí, neboť pohybem na účtu stavebního spoření, to znamená provedením exekuce, by jim byl odebrán do té doby přiznaný státní příspěvek.

Bohužel se tato forma vymáhání, ač je nejefektivnější, potýká s řadou problémů, které samotný výkon rozhodnutí ztěžují. Na exekuovaných účtech není dostatek finančních prostředků, účty jsou po nařízení exekuce peněžními ústavy rušeny z důvodu, že na účtu dlouhodobě není žádný pohyb finančních prostředků, popř. účet zruší dlužník sám, aby se vyhnul exekuci. Navíc se od roku 2009 začaly projevovat důsledky nové právní úpravy při provádění této exekuce, konkrétně se jedná o změnu v ustanovení § 304 o.s.ř., kdy nově nesmí být dlužníkovi postižena částka do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce, určená podle zvláštního právního předpisu, a tím dochází k podstatně menšímu uspokojení nařízených exekucí.

Velké množství dlužníků nemá vůbec účty vedeny, nejsou ani zaměstnáni. V takových případech přistupuje OSSZ k vymáhání soudním výkonem rozhodnutí. O formách tohoto VR je podrobně hovořeno v kapitole 4.2.3.Soudní výkon rozhodnutí.

Exekuční příkaz na přikázání pohledávky ze mzdy

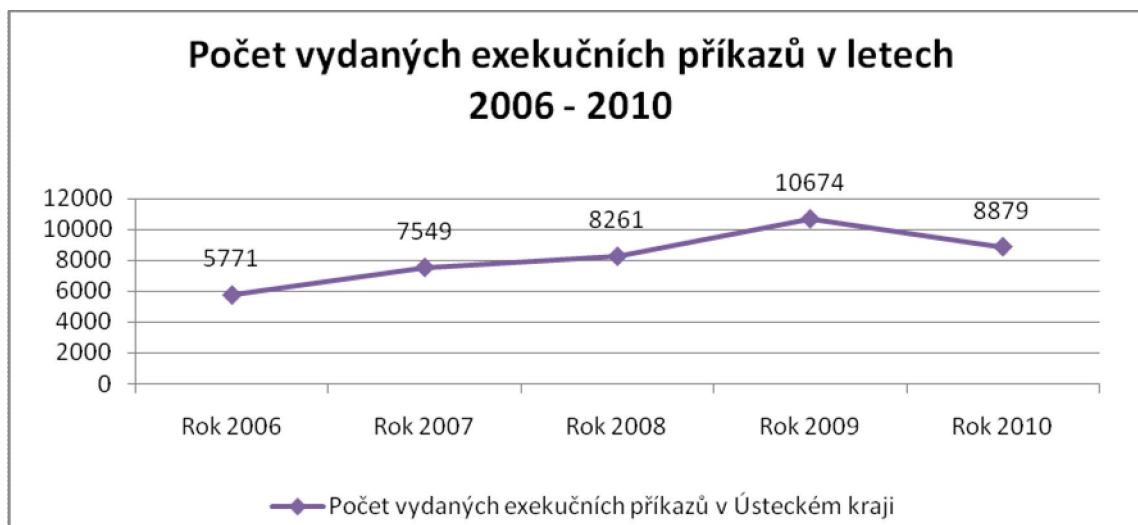
Další možností jak vymoci dluh v rámci správního výkonu rozhodnutí je, pokud je dlužník zaměstnán či má jiný exekučně postižitelný příjem, je vydání v souladu s ust. § 73 odst. 6 písm. b) a § 73 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., v platném znění, „EXEKUČNÍHO PŘÍKAZU na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia, apod.“ (dále jen „exekuční příkaz na mzdu“) – viz Příloha 4.

Postup při provádění srážek ze mzdy a jejich výše se řídí příslušnými ustanoveními občanského soudního řádu. Podle § 282 odst. 3 o.s.ř. dnem doručení exekučního příkazu plátcí mzdy ztrácí dlužník právo na vyplacení té části mzdy, která odpovídá výši srážek. Plátce mzdy je povinen ode dne obdržení exekučního příkazu na mzdu srážky ze mzdy provádět a po nabytí právní moci (viz Příloha 5), tyto částky odvádět na účet oprávněné OSSZ.

Tato forma výkonu rozhodnutí je však ve velké míře zdoluhavá a trvá mnohdy i několik let, především u dlužníků s vysokým dluhem. Exekuce bývá také mařena nejen samotnými dlužníky, kteří po nařízení exekuce ukončují sami pracovní poměr, ale i jejich zaměstnavateli, kteří v řadě případů neplní zákonem stanovené povinnosti, tj. nesrážejí zabavitelnou část mzdy nebo oficiálně vyplácejí zaměstnancům tak nízkou mzdu, že nelze srážky provádět.

Exekučním příkazem na srážku ze mzdy lze postihnout např. také vyplácený důchod (starobní, invalidní, pozůstalostní), podporu v nezaměstnanosti, sociální dávky, jiné opakující se dávky apod. Okolo 1/3 ze všech vydaných exekučních příkazů jsou příkazy ke srážkám ze mzdy. Je možné konstatovat, že tato skutečnost je zapříčiněna vysokou mírou nezaměstnanosti ve sledovaném regionu. Rovněž výše mzdy, důchodu, podpory v nezaměstnanosti jsou limitujícím faktorem této formy exekuce.

Graf 16 Počet exekučních příkazů vydaných v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Je možné konstatovat, že úspěšnost vymožení v rámci správního výkonu rozhodnutí z hlediska vystavených právních titulů byla v letech 2006 až 2008 poměrně vysoká. Pohybovala se v rozmezí 65,20 % - 71,25 %, když v roce 2006 bylo vymoženo 65,20 % vystavených právních titulů, v roce 2007 bylo vymoženo 71,25 % právních titulů a v roce 2008 bylo vymoženo 65,52 % vystavených právních titulů. V roce 2009 a 2010 se plně projeví negativní dopady globální ekonomické krize, která měla podstatný vliv na solventnost dlužníků a tím i ovlivnila samotné vymáhání. V roce 2009 klesl počet vymožených právních titulů v poměru k předaným pod hranici 50 %, na celkových 47,60 % a v roce 2010 uhrazeno pouze 46,19 % předaných právních titulů (viz Graf 17).

Tabulka 11 Počet uhrazených právních titulů, vymáhaných správním výkonem rozhodnutí v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010

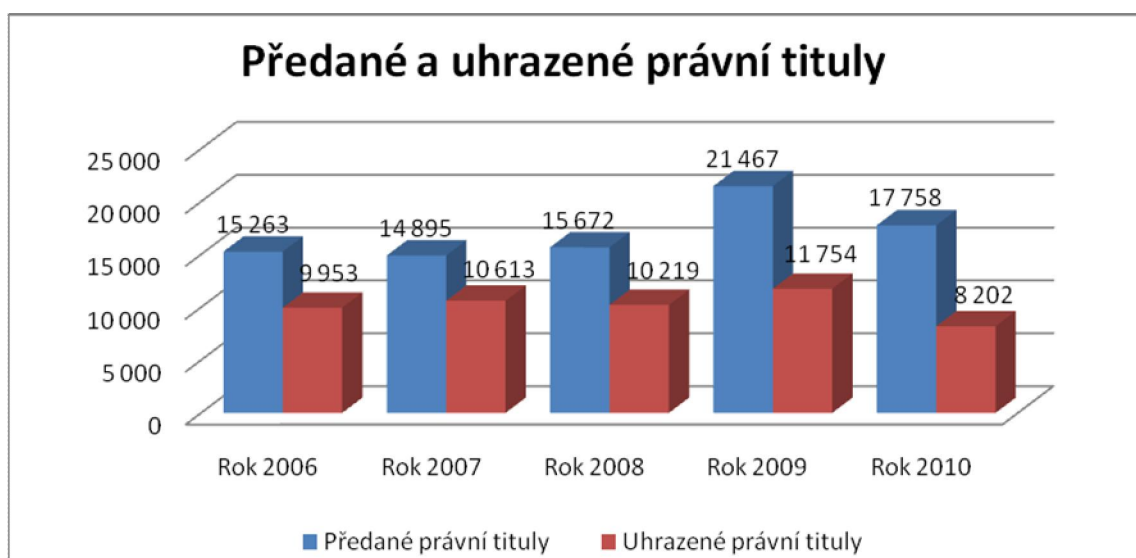
Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet uhrazených právních titulů	9 953	10 613	10 219	11 754	8 202
Částka Kč	206 309 956	200 262 341	248 769 771	213 331 266	191 762 744

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V Ústeckém kraji bylo ve sledovaném období let 2006 - 2010 vymoženo celkem 50 741 právních titulů. Mezi roky 2006 až 2009 není v počtu vymožených titulů větší nepoměr. K mírnému propadu došlo až v roce 2010, kde bylo vymoženo o 3 552 právních

titulů méně, než v předcházejícím roce. Hlavním důvodem je celkově nižší počet vystavených právních titulů v daném roce a v návaznosti na to i nižší počet těch, které byly v zákonné lhůtě neuhrazeny a následně pak předány k vymáhání. Dalším důvodem pro takový relativní propad je vliv změn občanského soudního řádu, konkrétně se jedná o změnu v ustanovení § 304 o.s.ř., kdy povinnému nelze exekučně postihnout částku do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce a exekuční řízení se tím neúměrně protahuje.

Graf 17 Porovnání počtu předaných a uhrazených právních titulů, vydaných v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010

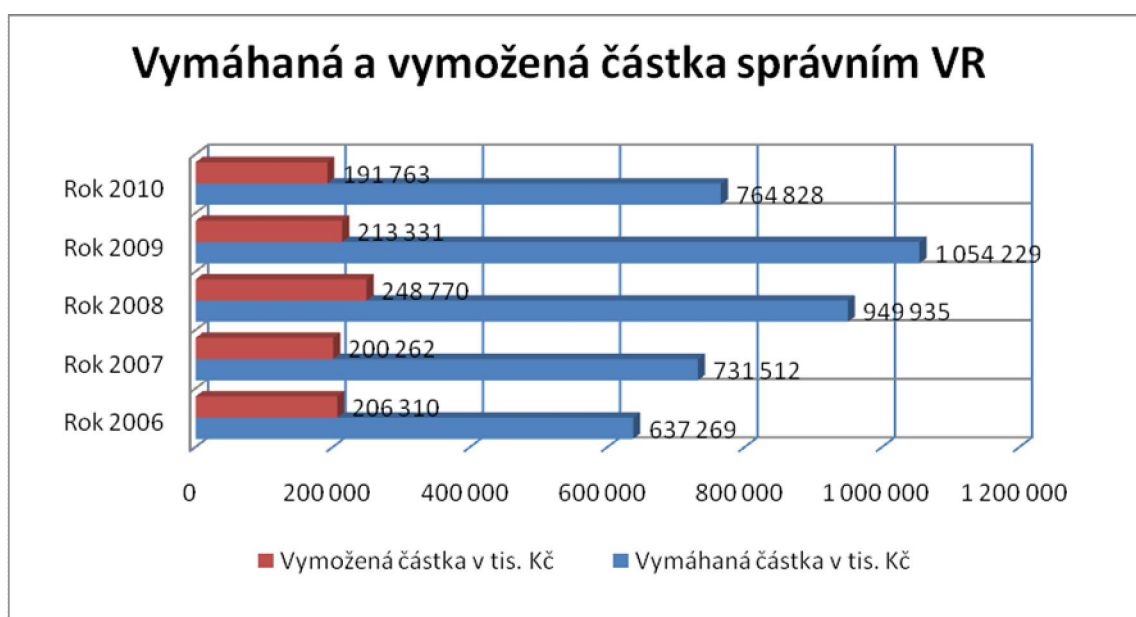
Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Úspěšnost vymáhání z hlediska vymožené částky v Kč ku celkové výši vymáhané správním výkonem rozhodnutí je však velmi nízká. Za sledované období let 2006 – 2010 se pohybuje v průměru pouze okolo 26 %. Nejvyšší míry dosáhla v roce 2006, a to 32,37 %. V roce 2007 klesla na 27,38 % a o dalších 1,19 % klesla v roce 2008 na úroveň 26,19 %. Největší propad byl zaznamenán v roce 2008, kde došlo k poklesu až na pouhých 20,36 %. V roce 2010 se mírně projevil vliv ustupující celosvětové hospodářské krize, která nejvíce propukla v roce 2009, a tím i vyšší solventnost a ochota dlužníků dostát svým závazkům, se míra úspěšnosti zvýšila na 25,07 % (viz Graf 19).

V Ústeckém kraji bylo ve sledovaném období let 2006 -2010 vymoženo celkem 1 604 360 078,-- Kč. Jak je z grafu 18 zřejmé, nejvyšší celková částka, předaná

k vymáhání je v roce 2009, kde bylo předáno celkem za 1 054 229 204,-- Kč. Tato výše je však úměrná počtu vystavených právních titulů v daném roce. Také propad v roce 2010 o celkem 289 401 303,-- Kč má návaznost na počet vystavených a k vymáhání předaných právních titulů (viz Tabulka 10, viz Graf 18). V roce 2009 došlo k uhrazení více právních titulů, avšak s nižší částkou. Probíhající ekonomická krize, vysoká míra nezaměstnanosti ve sledované regionu a tím pokles životní úrovně fyzických osob a domácností má podstatný vliv na úspěšný průběh výkonu rozhodnutí.

Graf 18 Výše vymáhané a vymožené částky v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Zajištění pohledávek zřízením zástavních práv

V roce 2009 začaly místně příslušné OSSZ právně zajišťovat vykonatelné pohledávky formou vydávání rozhodnutí na zřízení zástavních práv dle § 104i zákona č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění a za podmínek stanovených občanským zákoníkem (viz Příloha 6). K zajištění pohledávky na pojistném a příslušenství lze zástavní právo zřídit k majetku plátce pojistného jak k jeho movitým, tak i k nemovitým věcem. Institut zástavního práva je z obecného hlediska věcným právem, tj. absolutním právem věřitele k cizí věci a plní funkci zajišťovací i uhrazovací a je neprohlášené.

Ve sledovaném období, jak je z tabulky 12 zřejmé, přistoupily příslušné OSSZ k vydání rozhodnutí o zřízení zástavní práva k nemovitým věcem poprvé v roce 2008. Tento institut je využíván v omezené míře, spíše ojediněle, neboť je spojen se spoustou problémů jako jen např., že rozhodnutí o zřízení zástavního práva lze vydat pouze v případě, že je plátce pojistného stále u příslušné OSSZ hlášen. Dále pak, že zástavní právo nelze vydat na vykonatelné pokuty, pouze na výkazy nedoplatků či platební výměry. Velkým nedostatkem této formy správního výkonu rozhodnutí je, že místně příslušné katastrální úřady nezapíší na list vlastnictví samotné rozhodnutí o zřízení zástavního práva, pouze pravomocně vykonatelné rozhodnutí. To znamená, že nejprve je toto rozhodnutí zasláno dlužníku a po uplynutí 15 denní odvolací lhůty je označeno doložkou nabytí právní moci a doručeno příslušnému katastrálnímu úřadu k provedení zápisu. V době od doručení dlužníku až do nabytí právní moci může povinný nemovitost převést na někoho jiného a tento výkon rozhodnutí je tak naprosto neúčinný.

Protože se jedná především o zajišťovací institut, je výtěžnost z tohoto výkonu rozhodnutí téměř nulová.

Samotné řízení je zahájeno z moci úřední a to dnem, kdy příslušná OSSZ učinila v řízení první úkon, kterým je vyhotovení rozhodnutí o zřízení zástavního práva. Rozhodnutí se doručuje do vlastních rukou dlužníkovi (povinnému) a katastrálnímu úřadu. Musí obsahovat tyto náležitosti: přesné označení předmětu, který se má stát zástavou, označení dlužníka, právní důvod a doba vzniku pohledávky včetně jejího označení, výše dluhu, poučení.

Proti vydanému rozhodnutí může dlužník (povinný) podat dle správního řádu odvolání, které však nemá odkladný účinek. O podaném odvolání rozhoduje odvolací orgán, kterým je Česká správa sociálního zabezpečení, pracoviště Ústí nad Labem. Ve sledované období nebylo podáno žádné odvolání.

Zástavní právo vzniká dnem doručení pravomocného rozhodnutí příslušnému katastrálnímu úřadu. Katastrální úřad vyznačí na list vlastnictví vznik zástavního práva. Pro pořadí záznamu je rozhodující den, kdy bylo katastrálnímu úřadu doručeno pravomocné rozhodnutí v dané věci. Vydané rozhodnutí musí, obdobně jako u soudního

výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, vycházející ze zjištění, že se jedná o nemovitost jednoznačně ve vlastnictví dlužníka (povinného).

Zástavní právo zaniká dnem, kdy nabylo právní moci rozhodnutí, kterým OSSZ ruší zástavní právo nebo zrušením rozhodnutí, kterým bylo toto zástavní právo zřízeno.

Tabulka 12 Počet vydaných rozhodnutí o zřízení zástavy v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010, vč. částky Kč a uhrazeno Kč

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet vydaných rozhodnutí o zástavě	0	0	3	8	11
Částka Kč	0	0	12 124	123 263	1 934 164
Uhrazeno Kč	0	0	0	20 000	0
Úspěšnost v %	-	-	0 %	16,23 %	0 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Odklad výkonu rozhodnutí

O odklad výkonu rozhodnutí (dále jen „odklad VR“) může dlužník požádat správní orgán v průběhu správního výkonu rozhodnutí. Podstata odkladu VR spočívá ve skutečnosti, že se ve VR nadále nepokračuje po dobu, na kterou byl odklad VR povolen.

Vymezenými důvody, pro které může příslušná OSSZ výkon rozhodnutí odložit, a to i bez žádosti, jsou:

- podá-li povinný žádost o povolení splátek,
- podá-li povinný žádost o prominutí penále,
- šetří-li se skutečnosti rozhodné pro částečné nebo úplné zrušení výkonu rozhodnutí.

Je-li povinnému odklad povolen, zůstávají zachovány do té doby provedené úkony. Odklad se povoluje na dobu určenou lhůtou, na kterou si povinný požádá, např. na dobu 6 měsíců, nebo je určena konečným dnem lhůty, např. do 1.3.2010. Doba povolení odkladu VR může být určena i okamžikem vzniku či zániku konkrétní skutečnosti, např. že si

povinný požádá o povolení splátkového kalendáře dle § 20a zákona č. 589/1992 Sb., zákona o pojistném, v platném znění. Odklad pak zaniká dnem doplacení splátek či dnem vydání rozhodnutí, že se splátkový kalendář ruší z důvodu jeho neplnění (viz Příloha 6).

4.3.1 Soudní výkon rozhodnutí

K soudnímu výkonu rozhodnutí (dále jen „SVR“) dle §§ 321 a následujících zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění, (dále jen „o.s.ř.“), přistupují příslušné OSSZ po neúspěšném správním výkonu rozhodnutí. Tento výkon rozhodnutí místně příslušný okresní soud nařídí na základě podaného návrhu a může být nařízen na:

- provedení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí,
- provedení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí,
- provedení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva,
- provedení výkonu rozhodnutí prodejem podniku
- provedení výkonu rozhodnutí zaplacením nesplacených vkladů společníků obchodních společností
- provedení výkonu rozhodnutí příkázáním jiných peněžitých pohledávek (plateb nájemného, poukaz nadměrného odpočtu DPH, apod.).

Ve sledovaném období byl nejvyšší nárůst, a to téměř 100 % oproti jiným rokům, v počtu podaných návrhů místně příslušným okresním soudům v roce 2009. Okresní správy se zaměřily na podávání návrhů na soudní výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, o kterém je podrobněji pojednáváno v následující kapitole. Tabulka 13 ukazuje, že jen ojediněle a ve výjimečných případech, přistupují OSSZ k podání návrhu na příkázání jiných peněžitých pohledávek. O jednotlivých formách SVR je podrobněji pojednáváno v následujících samostatných kapitolách.

Částky vymáhané jednotlivými soudními výkony rozhodnutí nejsou statisticky sledovány.

Časový horizont soudního výkonu rozhodnutí od samotného podání návrhu na SVR až po ukončení soudní exekuce nelze objektivně určit či přesněji stanovit, a to nejen s ohledem na realizaci různých forem soudního výkonu rozhodnutí, ale zejména s ohledem

na činnost jednotlivých soudů. V současné době lze však konstatovat, že se činnost jednotlivých soudů při realizaci SVR zrychlila. Tento poznatek nelze v žádném případě zobecnit. V nezanedbatelné řadě případů nadále trvá provedení soudního výkonu rozhodnutí i několik let.

Tabulka 13 Soudní výkony rozhodnutí v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010 dle jednotlivých typů SVR a vymáhané částky v Kč

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet titulů na soudní VR celkem	4 301	5 439	4 907	10 114	6 019
-z toho na prodej movitých věcí	4 165	5 303	4 862	9 981	5 985
-z toho na prodej nemovitých věcí	136	135	45	133	33
-z toho na příkazání jiné peněž.pohledávky	0	1	0	0	1
-z toho na SZP	1 366	1 717	1 343	2 358	2 132
Počet skončených soudních řízení	3 784	3 938	3 699	5 351	3 588
Z toho – počet uhrazených právních titulů	1 928	2 273	1 977	2 627	2 080
Vymáhaná částka v Kč	370 484 835	351 056 333	409 059 859	542 665 582	412 622 714
Uhrazeno v Kč	30 230 762	31 319 063	32 402 133	60 779 825	22 201 485
Úspěšnost v %	8,16 %	8,92 %	7,92 %	11,20 %	5,38 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V praxi k podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí přistupují OSSZ se znalostí věci a na základě objektivního posouzení rozhodných skutečností zjištěných o dlužníkovi v těch případech, kdy je na základě šetření v rámci správního výkonu rozhodnutí zřejmé, že by správní výkon rozhodnutí k uspokojení pohledávky nevedl. Z pravidla se jedná o ty případy, kdy bylo zjištěno, že dlužník (povinný) nemá veden účet u peněžního stavu, není nikde zaměstnán, ale vlastní nemovitý či movitý majetek.

Podaný návrh na SVR musí obsahovat předepsané náležitosti jako jsou: označení soudu, označení oprávněného (v tomto případě je to OSSZ), označení povinného (jeho jméno, příjmení, rodné číslo nebo datum narození, adresa pobytu nebo sídlo firmy, IČ),

označení na základě jakého vykonatelného exekučního titulu se oprávněný domáhá nařízení výkonu rozhodnutí, částku v Kč a tzv. petit návrhu, to znamená jakého se oprávněný domáhá rozhodnutí, aby soud vydal.

Soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí

Podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí dle §§ 321 a následujících o.s.ř.⁶ je nejčastěji využívanou formou soudního výkonu rozhodnutí. Touto formou mohou být exekuvovány nejen movité věci ve vlastnictví povinného jako jsou např. elektronika, nábytek, svítidla, počítačové vybavení, obrazy, kola, auta, motocykly, ale také i vkladní knížky, vkladní listy, akcie, směnky, šeky nebo jiné listinné cenné papíry (viz Příloha 8).

Ve většině případů jsou příslušnými soudy vydávána potřebná usnesení v relativně krátké době, maximálně do 1 až 2 měsíců, samotné provedení výkonu rozhodnutí, resp. provedení soupisu a eventuální dražba věcí, zabavených dlužníkovi, je však stále značně zdoluhavé. Nelze bohužel konstatovat, že tento výkon rozhodnutí bývá úspěšný. V průběhu výkonu rozhodnutí nejsou téměř ve většině případů nalezeny movité věci postižitelné výkonem rozhodnutí a výkon rozhodnutí je téměř z 85 % až 90 % zastaven. Pokud je soupis movitých věcí proveden, mají sepsané věci jen nepatrnou hodnotu nebo jsou v dražbě neprodejně. V přibližně 10 % až 15 % vedených soudních řízení dlužník pohledávku v rámci VR dobrovolně uhradí.

V souladu s ustanovením § 323 o.s.ř. je výkon rozhodnutí nařízen podle návrhu oprávněného s výslovným určením věcí, které mají být prodány, nebo bez tohoto určení. Pokud je oprávněnému známo, že má povinný některou věc umístěnou mimo svůj byt, sídlo či místo podnikání, uvede se již v návrhu, kde taková věc je. Pokud není v návrhu

⁶Výkonem rozhodnutí nelze dle § 322 odst. 1 o.s.ř. postihnout movité věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování svých hmotných potřeb a potřeb své rodiny, jako jsou např. běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten, zdravotnické potřeby, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci či tělesné vadě nebo hotové peníze do výše dvojnásobku životního minima podle zvláštního právního předpisu.

výslovné určení věcí, záleží pak na uvážení soudního vykonavatele, které movité věci do soupisu zahrne.

Protože jsou u jednotlivých druhů výkonu rozhodnutí statisticky sledovány pouze počty právních titulů, nikoliv však hlediska finanční, lze tedy objektivně vyhodnotit pouze úspěšnost v počtu vymožených právních titulů. Z celkového počtu právních titulů, vymáhaných soudním výkonem rozhodnutí, byl tedy podán návrh na SVR prodejem movitých věcí v roce 2006 na 96,83 % právních titulů, v roce 2007 na 97,50 %, v roce 99,08 % titulů, na 98,68 % titulů byl podán v roce 2009 a v roce 2010 byl podán na 97,97 % právních titulů (viz Tabulka 14).

Je tedy zřejmé, že k podání návrhů na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí je přístupováno téměř u všech právních titulů, které nebyly vymoženy správní exekucí. Bohužel úspěšnost u tohoto druhu výkonu rozhodnutí se ve sledovaném období pohybuje v průměru okolo 8,32 % (viz Tabulka 13), což je vzhledem k počtu vymáhaných titulů velký nepoměr. Z praxe lze konstatovat, že pouze u cca 10 – 15 % řízení dlužník pohledávku uhradí, popř. se jí snaží splácet.

Čím je částka dluhu vyšší, tím se rapidně snižuje pravděpodobnost jejího úspěšného vymožení. U vyšších částek, u fyzických osob nad 50 000,-- Kč, se už jedná o dlouhodobé tzv. „chronické dlužníky“, kteří nedluží jen na odvozech sociálního pojištění, nejsou zaměstnaní, nemají veden účet a i u jejich starších dluhů byla snaha o vymožení nulová. Bohužel se stále zvyšuje počet podnikatelů, kteří mají trvalý pobyt na ohlašovacích obecních úřadech. V těchto případech je podávání návrhů na prodej jejich movitého majetku bezpředmětný, pokud ovšem není správnímu orgánu známo, že by měla tato osoba majetek na jiném místě, než je jeho trvalý pobyt.

Tabulka 14 Počet právních titulů vymáhaných soudním VR prodejem movitých věcí a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet předaných titulů celkem	4 301	5 439	4 907	10 114	6 019
-z toho na prodej movitých věcí	4 165	5 303	4 862	9 981	5 985
% podíl	96,38 %	97,50 %	99,08 %	98,60 %	97,97 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Soudní výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva

Další nejčastěji využívanou formou výkonu rozhodnutí je podávání návrhů na zřízení soudcovských zástavních práv (dále jen „SZP“) – viz Příloha 9. Stejně jako ve správním VR je i tento výkon rozhodnutí pouze zajišťujícím institutem, jehož uplatnění nepřináší okamžitý finanční efekt, vede však dlužníky ke snaze hledat řešení, směřující k úhradám svých pohledávek.

Důvodem, proč je k tomuto výkonu rozhodnutí přistupováno, je zajištění dlužné částky, pokud dojde k prodeji, převodu či dražbě předmětné nemovitosti. Při prodeji či převodu na jiného nabyvatele může z titulu zřízeného SZP vymáhat dlužnou částku na novém vlastníku nemovitosti. Při dražbě nemovitosti je pak v rámci dražebního jednání oprávněná uspokojena v souladu s ustanovením § 337c o.s.ř. ve skupině třetí. Pokud by SZP zřízeno nebylo, uspokojovala by se pohledávka až ve skupině páté. O tomto druhu výkonu rozhodnutí je podrobněji pojednáno v kapitole – Soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti.

Hlavní podmínkou pro podání návrhu je dlužníkovo vlastnictví nemovitostí⁷. Zda je dlužník vlastníkem nějakého nemovitého majetku zjišťuje OSSZ náhledem do databáze katastrálních úřadů. Pod pojmem nemovitost si lze představit nejen budovy, ale také i pozemky či byty. Návrh musí být podán místně příslušnému okresnímu soudu, jehož místní příslušnost je dle určena okresem, kde se daná nemovitost nalézá.

Usnesení o zřízení soudcovského zástavního práva (dále jen „SZP“) jsou soudy vydávána v poměrně brzké době, v rozmezí 1 až 3 měsíců od podání návrhu⁸. Dle ustanovení § 338b odst. 1 o.s.ř. má zároveň soud povinnost vyrozumění příslušný

⁷ § 338b odst. 1 o.s.ř.- Výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitosti může být nařízen, jen když oprávněný přesně označí nemovitost, k níž má být zástavní právo zřízeno, a jestliže listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo notářem doloží, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. O tom, že byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitosti, soud vyrozumí příslušný katastrální úřad.

⁸ § 338b odst. 2 o.s.ř. - Pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva je rozhodující stav v době zahájení řízení.

katastrální úřad, který provede na list vlastnictví tzv. poznámku, vypovídající o podání návrhu.

Z tabulky 15 je zřejmé, že k podávání návrhů na zřízení SZP přistupují OSSZ u téměř 1/3 vymáhaných právních titulů. Jak již bylo výše uvedeno, je podmínkou pro úspěšné zřízení SZP dlužníkovo vlastnictví nějaké nemovitosti. Důvodem poklesu v počtu takto vymáhaných právních titulů v roce 2009 je nižší počet vlastníků nemovitosti, neboť těm, kteří nemovitost vlastnili, byla tato nemovitost v dražbě prodána nebo ji převedli na někoho jiného a SZP nelze již na tuto nemovitost zřídit.

Tabulka 15 Počet právních titulů vymáhaných soudním VR zřízením SZP a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet předaných titulů celkem	4 301	5 439	4 907	10 114	6 019
-z toho na zřízení SZP	1 366	1 717	1 343	1 474	2 132
% podíl	31,76 %	31,57 %	27,37 %	14,57 %	35,42 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V roce 2010 se i v Ústeckém regionu také znovu projeví dopady bytové politiky měst, kdy jsou do osobního vlastnictví převáděny bytové jednotky. Protože takto převedený byt je také nemovitostí, na kterou lze zřídit SZP, došlo k nárůstu vlastníků bytových jednotek i mezi dlužníky OSSZ a počet vymáhaných právních titulů zřízením SZP se tak opět navýšil na 35,42 % z celkového počtu předaných právních titulů v daném roce. Výtěžnost v peněžním vyjádření není však samostatně statisticky sledována.

Pokud dlužník (povinný) pohledávku po nařízení výkonu rozhodnutí sám uhradí, zruší OSSZ zřízené zástavní právo podáním tzv. „Prohlášení oprávněného o uhrazení dlužné částky“ místně příslušnému katastrálnímu úřadu. Na základě tohoto prohlášení katastrální úřad zřízené SZP k listu vlastnictví vymaže, jehož místní příslušnost je dle určena okresem, kde se daná nemovitost nalézá.

Pokud dlužník po zřízení SZP dlužnou částku sám dobrovolně neuhradí a dluh nelze vymáhat jiným výkonem rozhodnutí, např. srážkou ze mzdy, obstavením jeho účtu

u peněžního ústavu a nemovitost není již prodávána v rámci jiného exekučního řízení, podá OSSZ návrh na prodej nemovitosti.

Soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti

Před samotným podáním návrhu je dlužník ještě vyzván ke splnění povinnosti uhradit dluhy na pojistném a je mu uložena lhůta k tomuto plnění. Po marném uplynutí určené lhůty přistupuje tedy OSSZ k podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti dle ustanovení §§ 335 a následujících o.s.ř.

Stejně jako při podávání návrhů na zřízení SZP, musí být přesně specifikována nemovitost a správně určen vlastník nemovitosti. Průběh tohoto exekučního řízení lze stručně rozdělit do několika samostatných fází:

1. nařízení výkonu rozhodnutí,
2. určení ceny nemovitosti,
3. vydání usnesení o dražební vyhlášce,
4. dražební jednání,
5. jednání o rozvrhu.

Nařízení výkonu rozhodnutí – výkon může být nařízen jen pokud oprávněný, v tomto případě OSSZ, přesně označí nemovitost, jejíž prodej navrhuje a aktuálním listem vlastnictví doloží, že v době podání návrhu je nemovitost ve vlastnictví dlužníka. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí v souladu s ustanovením § 335b odst. 2 o.s.ř. doručí soud oprávněnému, dále těm, kdo přistoupili do řízení jako další oprávnění, povinnému, manželu povinného a příslušnému katastrálnímu úřadu.

Určení ceny nemovitosti – soud po právní moci usnesení soud určí znalce, který ocení nemovitost, její příslušenství a jednotlivá práva a závady s nemovitostí spojené a vyzve další oprávněné k přihlášení do exekučního řízení.

Vydání usnesení o dražební vyhlášce – v usnesení je stanoven den a místo konání dražby, označení dražené nemovitosti, vyvolávací cena a další podmínky dražby. Dražební vyhlášku doručí soud oprávněnému, těm, kdo do řízení přistoupili jako další oprávnění, dále pak např. povinnému manželu povinného, osobám, o nichž je mu známo, že mají

k nemovitosti předkupní, věcné nebo nájemní právo, finančnímu úřadu, obecnímu úřadu, těm, kdo vybírají pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, příslušnému katastrálnímu úřadu a jiným osobám dle ustanovení § 336c odst. 1 o.s.ř.

Dražební jednání – dražba se může konat v budově soudu, který jednání nařídil, nebo na jiném vhodném místě. Dražba musí být nařízena nejméně 30 dnů po dni vydání dražební vyhlášky. Vyvolávací cena je stanovena jako nejnižší podání, a to ve výši dvou třetin výsledné ceny. Tomu, kdo učinil nejvyšší podání, udělí soud příklep. Během dražebního jednání může nastat i situace, že není učiněno ani nejnižší podání, tj. není zájemce ani za cenu vyvolávací, či se k dražbě rovnou nedostaví žádný zájemce. V takovém případě soud nařizuje na jiný den opakovanou dražbu a pak je vyvolávací cena nemovitosti snížena na polovinu.

Jednání o rozvrhu - v rozvrhovém řízení se projednávají přihlášené pohledávky, vyčíslené věřiteli ke dni rozvrhového jednání, které mohou být uspokojeny z rozdělované podstaty, tedy částky získané z prodeje nemovitosti. Pořadí uspokojení pohledávek je určeno ustanovením § 337c odst. 1 o.s.ř.⁹ Pohledávky jsou tedy uspokojovány dle jejich pořadí a to nejprve pohledávky ze skupiny první, tj. náklady řízení vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, následují pohledávky zařazené do druhé skupiny, tj. pohledávky z hypotečních úvěrů, ve třetí skupině jsou to pohledávky zajištěné soudcovskými zástavními právy, pokud není ještě rozdělovaná podstata vyčerpána, pokračuje se v úhradě pohledávek ze čtvrté skupiny (nedoplatků výživného), v 5. skupině jsou to nedoplatky pojistného na sociální zabezpečení, daňové nedoplatky, pojistné na zdravotní pojištění atd. až do vyčerpání podstaty. Částka, která po rozdělení podstaty zůstane, je následně vyplacena povinnému.

⁹ V první skupině jsou uspokojeny pohledávky nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, ve druhé skupině jsou uspokojeny pohledávky z hypotečních úvěrů, ve třetí skupině je uspokojena pohledávka oprávněného, pohledávka toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, pohledávky zajištěné zástavním právem, ve čtvrté skupině jsou uspokojeny pohledávky výživného, v páté skupině pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení, na úrazové pojištění a v šesté skupině jsou uspokojeny jiné pohledávky.

Tabulka 16 Počet právních titulů vymáhaných soudním VR prodejem nemovitosti a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet předaných titulů celkem	4 301	5 439	4 907	10 114	6 019
-z toho na prodej nemovitosti	131	132	45	55	33
% podíl	3,05 %	2,43 %	0,92 %	0,54 %	0,55 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Z tabulky 16 je zřejmé, že podíl počtu právních titulů, vymáhaných výkonem rozhodnutí prodejem nemovitosti dle ustanovení §§ 335 a následujících o.s.ř. v poměru k předaných právním titulům celkem je na velice nízké úrovni a od roku 2008 se dokonce pohybuje pod hranicí 1%. Tento pokles je způsoben tím, že se zvyšuje počet dříve nařízených dražebních jednání, vedených např. exekutorskými úřady. OSSZ se může do těchto řízení pouze připojit, neboť nelze navrhnout pro jednu nemovitost více prodejů. Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti vede ten, kterému byl dříve nařízen.

Údaje o peněžní úspěšnosti z tohoto výkonu rozhodnutí nejsou statisticky sledovány.

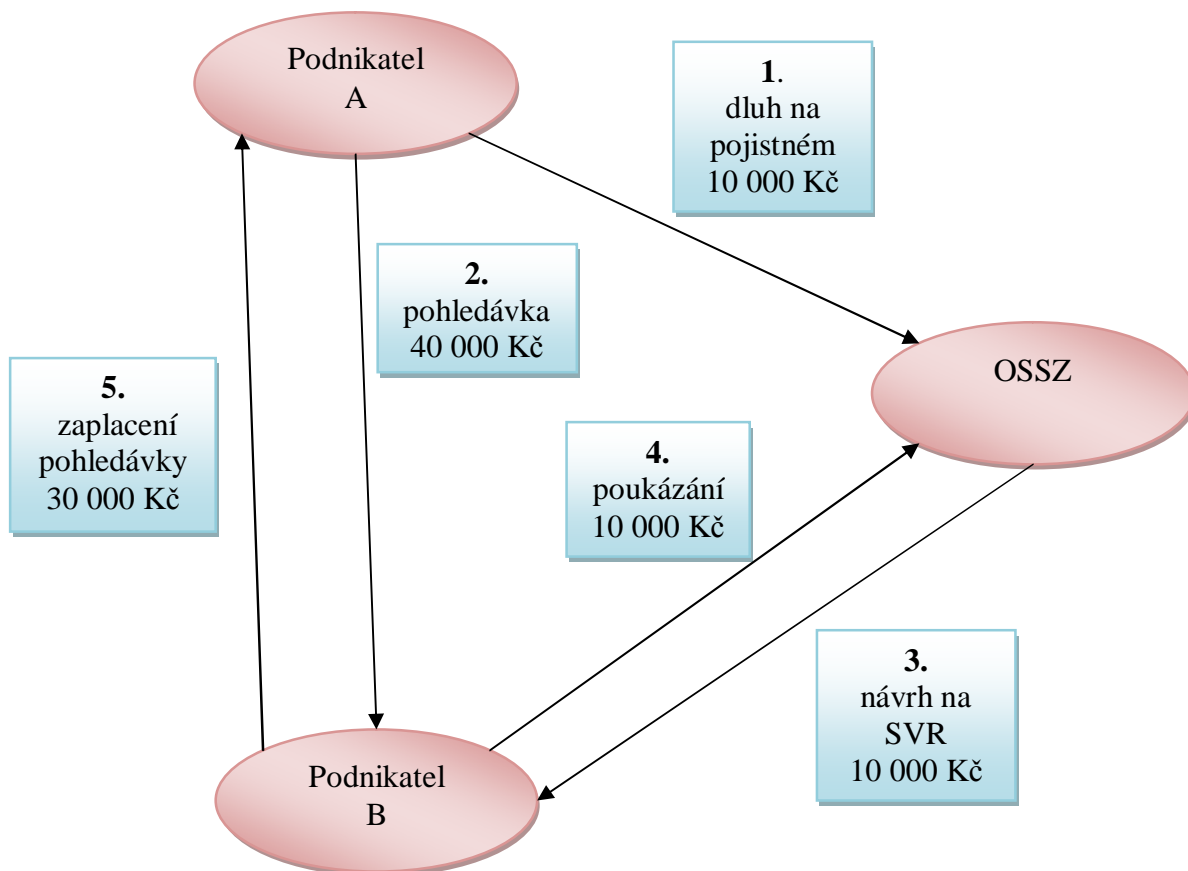
Soudní výkon rozhodnutí příkázáním jiných peněžitých pohledávek

Výkon rozhodnutí příkázáním jiných peněžitých pohledávek dle ustanovení §§ 312 a následující o.s.ř. je zvláštní tím, že do exekučního řízení vstupuje kromě oprávněného a povinného ještě další osoba – dlužník povinného.

K tomuto druhu výkonu rozhodnutí přistupuje OSSZ pouze v ojedinělých případech, a to z důvodu velice problematického zjišťování dlužníků povinných, přičemž jejich zjištění je založeno více méně na náhodě.

Ve sledovaném období let 2006 – 2010 byl podán návrh pro celkem 5 právních titulů. V roce 2007 byl podán pro 1 právní titul na částku 375 699,-- Kč a v roce 2010 pro 4 právní tituly na celkovou částku 50 907,-- Kč.

Obrázek 5 Postup při SVR přikázáním jiných peněžitých pohledávek

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 99/1963 Sb. [8]

Postup při tomto výkonu rozhodnutí lze zjednodušeně vysvětlit následovně (viz Obrázek 5):

1. Podnikatel A (povinný) má vůči OSSZ (oprávněný) dluh na pojistném ve výši 10 000,-- Kč.
2. Podnikatel A vykoná práci pro podnikatele B a ten mu má zaplatit 40 000,-- Kč.
3. Oprávněná OSSZ podá návrh na VR přikázáním jiných peněžitých pohledávek vůči podnikateli B (dlužníku), který má zaplatit podnikateli A za vykonanou práci
4. Nařízením VR vzniká povinnost dlužníka (podnikatel B) zaplatit OSSZ částku 10 000,-- Kč z částky, kterou měl uhradit podnikateli A
5. Zbývající částku 30 000,-- Kč vyplatí podnikatel B podnikateli A

Pro zajímavost lze uvést, že v roce 2007 byl návrh podán u povinného, kterému vznikla u televizní společnosti pohledávka na vyplacení peněžní výhry, získané ze soutěžního pořadu této televize. Návrh byl tedy podán na televizní společnost a ta z nevyplacené výhry nejprve uhradila OSSZ pohledávku dlužného pojistného a zbytek vyplatila povinnému. Jednorázově tak byla vymožena částka 375 699,-- Kč a je to jediný výkon rozhodnutí, který měl 100 % úspěšnost.

Tabulka 17 Počet právních titulů vymáhaných soudním VR příkázáním jiných peněžitých pohledávek a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Návrh na přík. jiných pohled.	0	1	0	0	4
Částka Kč	0	375 699	0	0	50 907
Vymoženo Kč	0	375 699	0	0	0
Úspěšnost	0	100 %	0	0	0 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V roce 2010 byl podán návrh na dlužníka povinného, kterému povinný zapůjčil hotovost a na základě Smlouvy o zřízení zástavního práva smluvního si zajistil zaplacení půjčky zřízením zástavy k nemovitosti dlužníka. Dlužník povinného by měl po nabytí právní moci usnesení o nařízení VR poukázat na účet příslušné OSSZ částku 50 907,-- Kč. Usnesení o nařízení VR bylo již vydáno, k úhradě dlužné částky dosud nedošlo.

Soudní výkon rozhodnutí prodejem podniku

Výkon rozhodnutí prodejem podniku dle ustanovení §§ 338f a následujících o.s.ř., je dalším z nejméně využívaných způsobů vymožení dlužné částky a přistupuje se k němu velmi ojediněle. K podání návrhu přistupuje OSSZ po důkladném zvážení situace a pokud je zajištěn budoucí kupec, neboť pokud se jedná o právnické osoby již tak zatížené závazky vůči svým věřitelům, že by ani prodej podniku dostatečně nepokryl náklady soudního řízení., kterými jsou např. výlohy na ustanovení o odměnu správce nebo úhrada znalci za odhad ceny podniku, mohou být po zastavení VR náklady řízení uloženy na vrub oprávněné.

Tabulka 18 Počet právních titulů vymáhaných soudním VR příkázáním jiných peněžitých pohledávek a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji včetně částky Kč

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet předaných titulů celkem	4 301	5 439	4 907	10 114	6 019
-z toho na prodej podniku	1	0	0	0	0
Částka Kč	1 490 304	0	0	0	0
% podíl	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Jak již bylo výše uvedeno, přistupuje OSSZ k prodeji podniku pouze výjimečně. Ve sledovaném období byl podán návrh pro 1 právní titul, vystavený na částku 1 490 309,-- Kč. Výkon rozhodnutí byl v roce 2007 nařízen, avšak v roce 2008 vzala příslušná OSSZ svůj návrh zpět. Společnost je předlužená a podnik je neprodejný. Dluh společnosti byl následně vymáhán soudním výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí.

5 POZNATKY A JEJICH VYHODNOCENÍ

5.1 Vyhodnocení úspěšnosti správních výkonů rozhodnutí v Ústeckém kraji – právní tituly

V Ústeckém kraji bylo ve sledovaném období let 2006 - 2010 vymáháno správním výkonem rozhodnutí celkem 86 296 právních titulů. Na 41 134 právních titulů byly vydány exekuční příkazy srážkou z účtu u peněžního ústavu či srážkou ze mzdy povinného. Vymoženo bylo celkem 50 741 právních titulů. Pro celkem 22 právních titulů bylo vydáno rozhodnutí o zřízení zástavy.

Z celkového počtu předaných právních titulů byl za sledované období let 2006 – 2010 vydán v průměru na 43,01 % právních titulů exekuční příkaz na blokaci účtu u peněžního ústavu či exekuční příkaz na srážku ze mzdy. Rozhodnutí o zřízení zástavního práva bylo vydáno v průměru na celkem 0,01 % ze všech předaných právních titulů.

Výkon rozhodnutí byl ve sledovaném období skončen v průměru pro 72,53 % právních titulů (viz Tabulka 19).

Tabulka 19 Procentní podíl právních titulů ve správním VR, k počtu celkem a úspěšnost v Ústeckém kraji

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem předáno právních titulů	16 029	16 224	20 579	24 585	8 879
-z toho vydáno exek. příkazů	36,00 %	46,53 %	40,14 %	43,42 %	48,95 %
-z toho zřízení zástavy	0 %	0 %	0,01 %	0,0003 %	0,0006 %
-z toho skončeno	81,85 %	74,30 %	62,83 %	81,31 %	62,35 %
Uhrazeno	9 953	10 613	10 219	11 754	8 202
Úspěšnost	62,09 %	62,42 %	49,66 %	47,80 %	45,21 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Procentní úspěšnost v počtu všech vymožených právních titulů se za sledované období pohybuje v průměru okolo 53,44 % (viz Tabulka 19).

5.2 Vyhodnocení úspěšnosti správních výkonů rozhodnutí v Ústeckém kraji – částka Kč

Ve sledovaném období let 2006 -2010 byly v Ústeckém kraji vymáhány pohledávky v celkové výši 4 137 772 735,-- Kč. Bylo vydáno rozhodnutí o zástavě na celkovou částku 2 069 551,-- Kč, na základě kterého bylo vymoženo celkem 20 000,-- Kč. Částka, vymáhaná a vymožená správní exekucí vydáním exekučního příkazu srážkou ze mzdy nebo z účtu povinného není statisticky sledována. Celkem bylo správním výkonem rozhodnutí v hodnoceném období vymoženo 1 060 436 038,-- Kč.

Tabulka 20 Částky, vymáhané jednotlivými správními VR, v Ústeckém kraji vzhledem k počtu všech vymáhaných a procentní úspěšnost

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Částka vymáhaná správním VR v Kč	637 269 121	731 511 828	949 934 681	1 054 229 204	764 827 901
-z toho rozhodnutím o zřízení zástavy	0	0	12 124	123 263	1 934 164
-z toho vymoženo	0	0	20 000	0	0
Uhrazeno Kč	206 309 956	200 262 341	248 769 771	213 331 266	191 762 744
Úspěšnost	32,37 %	27,38 %	26,19 %	20,36 %	25,07 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V peněžním vyjádření se procentní úspěšnost vymožené částky v Kč pohybuje za sledované období v průměru okolo 26,27 % (viz Tabulka 20).

5.3 Vyhodnocení úspěšnosti soudních výkonů rozhodnutí v Ústeckém kraji – právní tituly

V Ústeckém kraji bylo ve sledovaném období let 2006 - 2010 vymáháno soudními výkony rozhodnutí celkem 30 780 právních titulů. Na 30 296 právních titulů byl podán návrh na soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, na 8 032 právních titulů byl podán návrh na zřízení soudcovského zástavního práva, na 396 právních titulů byl podán návrh na prodej nemovitosti právních titulů. Pro 1 právní titul byl podán návrh na prodej podniku, pro 5 právních titulů byl podán návrh na přikázáním jiné peněžité pohledávky.

Soudní výkony rozhodnutí byly zastaveny pro 20 360 právních titulů a uhrazeno bylo 10 885 právních titulů.

Z celkového počtu předaných právních titulů bylo za sledované období let 2006 – 2010 vymáháno SVR prodejem movitých věcí v průměru na 97,91 % právních titulů, v průměru pro 28,14 % právních titulů bylo zřízeno soudcovské zástavní právo, výkonem rozhodnutí prodejem nemovitosti bylo vymáháno v průměru 1,50 % právních titulů. SVR příkázáním jiné peněžité pohledávky bylo vymáháno v průměru 0,00008 % právních titulů a v průměru 0,00002 % právních titulů bylo vymáháno SVR prodejem podniku.

Soudní řízení bylo ve sledovaném období skončeno v průměru pro 69,66 % právních titulů (viz Tabulka 21).

Tabulka 21 Procentní podíl právních titulů v soudním VR, vzhledem k počtu vymáhaných celkem a celková úspěšnost v Ústeckém kraji

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Počet právních titulů	4 301	5 439	4 907	10 114	6 019
-z toho na prodej movitých věcí	96,38 %	97,50 %	99,08 %	98,60 %	97,97 %
-z toho na prodej nemovitosti	3,05 %	2,43 %	0,92 %	0,54 %	0,55 %
-z toho na zřízení SZP	31,76 %	31,57 %	27,37 %	14,57 %	35,42 %
-z toho na prodej podniku	0,0001%	0	0	0	0
-z toho příkázáním jiných peněžitých pohledávek	0	0,0002 %	0	0	0,0002 %
-z toho skončeno	87,98 %	72,40 %	75,38 %	52,91 %	59,61 %
Uhrazeno	1 924	2 273	1 977	2 627	2 080
Úspěšnost v %	44,83 %	41,79 %	40,29 %	25,97 %	34,56 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Procentní úspěšnost v počtu všech vymožených právních titulů se za sledované období pohybuje v průměru okolo 37,49 % (viz Tabulka 21).

5.4 Vyhodnocení úspěšnosti soudních výkonů rozhodnutí v Ústeckém kraji – částka Kč

Ve sledovaném období let 2006 -2010 byly v Ústeckém kraji soudním výkonem rozhodnutí vymáhány pohledávky v celkové výši 2 085 929 323,-- Kč. Soudním výkonem rozhodnutí prodejem podniku bylo vymáháno 1 490 304,-- Kč a příkázáním jiné peněžité pohledávky bylo vymáháno 375 699,-- Kč. Částky vymáhané ostatními druhy soudních výkonů rozhodnutí nejsou statisticky sledovány. Celkem bylo vymoženo 176 933 232,-- Kč.

Tabulka 22 Částky, vymáhané soudními VR v Ústeckém kraji, vzhledem k počtu všech vymáhaných a procentní úspěšnost

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Částka vymáhaná soudními VR v Kč	370 484 835	351 056 333	409 059 859	542 665 582	412 622 714
-z toho prodejem podniku	1 490 304	0	0	0	0
-vymoženo Kč	0	0	0	0	0
-z toho příkázáním jiných peněž.pohl.	0	375 699	0	0	50 907
-vymoženo Kč	0	375 699	0	0	0
Uhrazeno celkem	30 230 762	31 319 063	32 402 133	60 779 825	22 201 485
Úspěšnost	8,16 %	8,92 %	7,92 %	11,20 %	5,38 %

Zdroj:vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

V peněžním vyjádření se procentní úspěšnost vymožené částky v Kč, v poměru k vymáhané celkem, pohybuje za sledované období v průměru okolo 8,32 % (viz Tabulka 22).

5.5 Poměr správních a soudních výkonů rozhodnutí

Úspěšnost vymožení správním výkonem rozhodnutí se v kraji Ústí nad Labem se může jevit jako velmi vysoká, když činí v průměru za sledované období 53,44 %. Je však nutné přihlídnout ke skutečnosti, že se jedná pouze o počty vymožených právních titulů, tj. vystavené výkazy nedoplatků, platební výměry, pokuty a jiná rozhodnutí.

Pokud se úspěšnost bude vyhodnocovat z finančního hlediska, klesne prudce na pouhých 26,27 %. Důvodem tohoto nepoměru je především podíl počtu právních titulů v poměru k dlužné částce. To znamená, že jsou spíše vymoženy právní tituly vystavené na nižší částky. Z praxe lze říci, že dalším faktorem, který ovlivňuje úspěšnost vymáhání je tzv. stáří pohledávky. Čím je dluh mladší, tím je větší pravděpodobnost jeho vymožení i větší vůle dlužníka pohledávku uhradit.

V úspěšnosti soudních výkonů rozhodnutí se velkou měrou promítají majetkové poměry dlužníka. Právních titulů, uplatňovaných některou formou soudního výkonu rozhodnutí, bylo vymoženo v průměru 37,49 %. Pokud se včas opět přihlédne k finančnímu hledisku klesne prudce průměr na pouhých 8,32 %. Důvod tohoto nepoměru je stejný jako u správních VR. Vymoženy jsou částky nižší a spíše u fyzických osob.

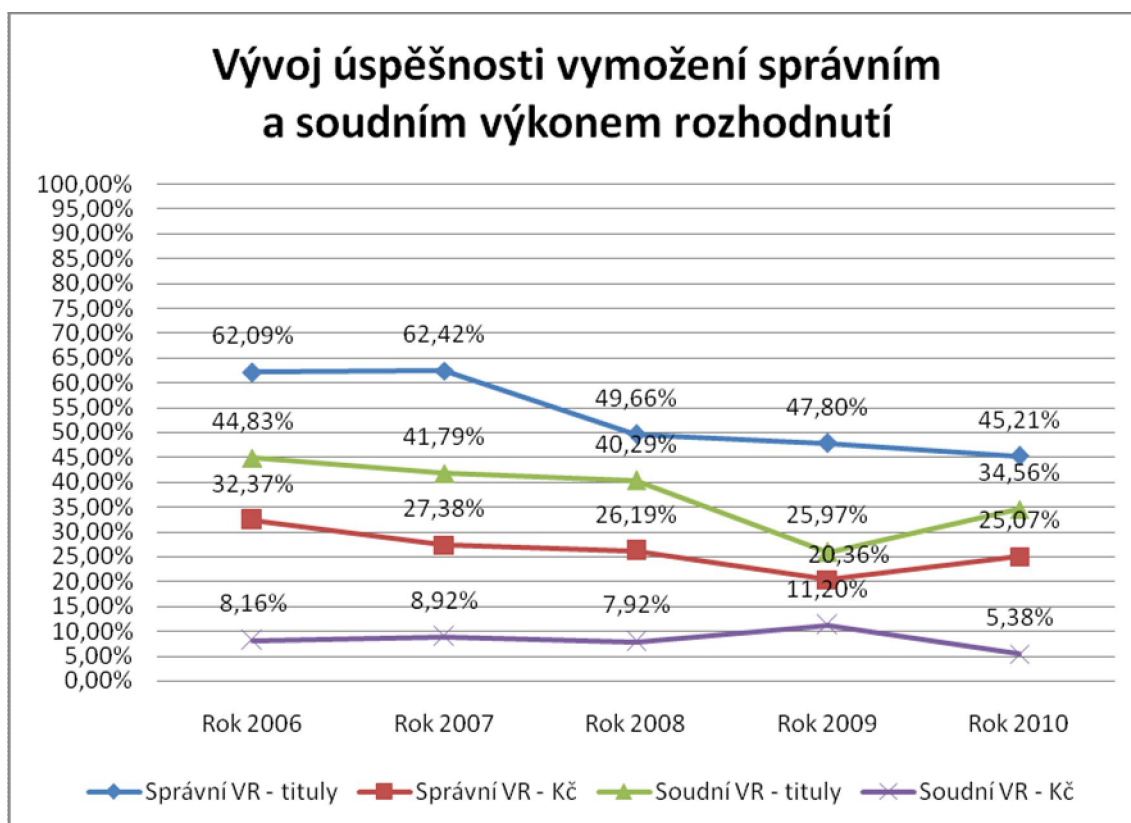
Z praxe lze konstatovat, že většími dlužníky jsou právnické osoby. Činnost společností je již ukončena, účty u peněžních ústavů jsou zrušeny a nezbývá než přistoupit k soudnímu VR. Z výše uvedeného je evidentní, že se téměř ve všech případech, v průměru v 97,91 %, přistupuje k podání návrhu na SVR prodejem movitých věcí, neboť bylo zjištěno, že společnost není vlastníkem nemovitosti. Záhy po nařízení bývá však výkon rozhodnutí zastaven, neboť nebyly nalezeny movité věci, postižitelné výkonem rozhodnutí. Ten samý výsledek řízení je bohužel i u fyzických osob. Pouze výjimečně jsou nějaké movité věci sepsány a v dražbě prodány.

Pro přehlednost je v grafu 19 znázorněn vývoj úspěšnosti vymožení pohledávek obou výkonů rozhodnutí jednak z pohledu právních titulů, také i z finančního hlediska. Tento graf má vypovídající hodnotu pro způsob nahlížení na účelnost vymáhání. Pokud se bude na vymáhání hodnotit pouze dle teoretických kritérií, tj. dle právních titulů, je úspěšnost nad očekávání vysoká.

Protože do státního rozpočtu je odváděna peněžní hotovost, je třeba nahlížet na úspěšnost spíše z pohledu vymožených částek. Pak v tomto případě nelze hovořit o dobrých výsledcích, i když je při vymáhání vyvíjeno maximální úsilí a snaha, která by vedla ke zdárnému vymožení neuhrazeného pojistného.

Graf 19

Vývoj úspěšnosti vymáhání v částce Kč a v počtu právních titulů v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy a Zprávy o činnosti, www.cssz.cz [21,22]

Pro zajímavost lze uvést, že jediná 100 % úspěšnost v rámci vymožené částky byla zaznamenána v roce 2007 u výkonu rozhodnutí přikázání jiné peněžité pohledávky, kde byla z výhry dlužníka v televizní soutěži jednorázově uhrazena celá vymáhaná pohledávka. Je třeba však říci, že tato pohledávka byla neúspěšně vymáhána od roku 1996 a až vítězství dlužníka v soutěži a rychlost, s jakou byla v té době ještě nevyplacená výhra zablokována, vedli ke konečnému zdárnému uhrazení dluhu.

Každá forma výkonu rozhodnutí s sebou nese určitá pozitiva a negativa, které ovlivňují samotný průběh řízení i výsledný finanční efekt. V tabulce 23 jsou uvedena taková pozitiva i negativa výkonů rozhodnutí, která vyplývají ze samotné praxe při výkonech rozhodnutí v rámci vymáhání pojistného na OSSZ v Ústeckém kraji.

Tabulka 23 Porovnání pozitiv a negativ jednotlivých výkonů rozhodnutí

Druh VR	POZITIVA	NEGATIVA
Správní VR		
Exekuce z účtů	efektivnost	po nařízení VR je účet zrušen
	rychlost	dlužník není majitelem účtu, ze kterého hradí pojistné, nutnost zjištění čísla účtu dlužníka
	jistota dobytosti pokud je dostatek finančních prostředků na účtu	nižší dobytost - změna ust. § 304 o.s.ř. (dlužníku nesmí být postižena částka do výše dvojnásobku životního minima)
Exekuce ze mzdy	efektivnost	po nařízení VR dlužník ukončí pracovní poměr
	rychlost	nízká výše mzdy - nelze provádět srážky
	jistota dobytosti	Zaměstnavatelé bezdůvodně neprovádějí srážky dlouhodobá záležitost u vyšších částek dluhu
Rozhodnutí o zřízení zástavního práva	rychlost - rozhodnutí správního orgánu	bez okamžité výtěžnosti
	znesnadňuje dlužníku převod majetku	
	nepromlčitelnost	zápis na list vlastnictví až pravomocného rozhodnutí
	zajišťující institut	
Soudní VR		
Prodej movitých věcí	VR je nařízen max. do 2 měsíců od podání návrhu	nejsou nalezeny postižitelné movité věci
	sepsané věci lze prodat v dražbě	dlužník má uvedeno bydliště na ohlašovně obce
		VR trvá i několik let
Prodej nemovitosti	efektivnost - obava dlužníka ze ztráty nemovitosti	silná zatíženost nemovitosti zástavními právy
		existence jiných dražitelů
		zdlouhavost řízení
Soudcovské zástavní právo	nepromlčitelnost	bez okamžité výtěžnosti
	zápis na LV již ode dne podání návrhu	

	zajišťující institut	
Prodej podniku	zájem konkurence o know-how podniku – možnost prodeje za dobrou cenu	dlouhodobá záležitost
		nízká efektivnost - zadlužený podnik je neprodejný
		finanční zatíženost oprávněné při ustanovení správce podniku
		nejsou zájemci o koupi pokud podnik dlouhodobě nevykazuje žádnou činnost
Přikázáním jiné peněžité pohledávky	závazek přechází na třetí osobu	závazek přechází na třetí osobu
	úspěšnost vymožení	složitost a komplikovanost zjišťování třetí osoby
	rychlost a efektivnost - jediný VR se 100 % úspěšností v r. 2007	dlouhodobá záležitost

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 337/1992 Sb., Zákona č. 99/1963 Sb. [5,8]

Jak již bylo i v předchozích kapitolách uvedeno, je správný výkon rozhodnutí ovlivněn vedením účtu u peněžního ústavu, dostatkem finančních prostředků na takovém účtu, disciplinou zaměstnavatele a trváním pracovního poměru. Dobytnost dluhu v rámci soudních výkonů rozhodnutí je závislá na takovém majetku dlužníka, který lze v dražbě zpeněžit i samotnou délkou soudního řízení.

Nejrychlejší a nejefektivnější formou se jeví exekuce z účtu dlužníka, pokud je na účtu dostatek finančních prostředků. Exekuce srážkou ze mzdy bývá u vyšších částek dluhu spíše dlouhodobější záležitostí, navíc tento výkon rozhodnutí bývá ztěžován fluktuací dlužníků a nedisciplinovaností zaměstnavatele, který nařízenou exekuci ignoruje a srážky neprovádí nebo pokud je provádí, oprávněné OSSZ je nezasílá. Pak jsou tyto nepoukázané srážky vymáhány na zaměstnavateli na základě podání tzv. poddlužnických žalob, čímž se vymožení dluhu protahuje.

Z prodeje nemovitosti a úspěšné dražby je výtěžnost především u vyšších částek. Zcela bez efektu je výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí. Také výkon rozhodnutí prodejem podniku je spíše ojedinělou záležitostí, vzhledem již vysoké zadluženosti a nevykonávání žádné činnosti prodávajícího podniku.

Zřizování zástavních práv je pouze zajišťující institut bez okamžitého finančního efektu, ale motivuje dlužníky k dobrovolné úhradě dluhu.

6 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce je vyhodnotit úspěšnost výběru a vymáhání pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, představit a porovnat formy správních a soudních výkonů rozhodnutí. Dále posoudit, zda je v České republice dobrá vymahatelnost práva, zda úsilí, vynaložené za účelem vymožení dluhů, vede k adekvátnímu výsledku a navrhnout změny, které by vedly ke zvýšení efektivity a zrychlení vymáhání pohledávek.

Problematika vymáhání pojistného je značně složitá, neboť úspěšnost vymožení je závislá přímo na platební schopnosti, morálním kreditu a majetku dlužníka, což bývá také ovlivněno i specifiky v regionu. Ústecký kraj je velmi negativně ovlivněn vysokou mírou nezaměstnanosti, která má přímou vazbu na úspěšné podnikání a schopností podnikatelů dostát svým závazkům. Bohužel se stále zvyšuje podíl těch, kteří se placení zákonných odvodů i dlouhodobě vyhýbají.

V rámci samotných řízení je stále kladen přílišný důraz na administrativní a formální zatížení vedených řízení. Novými právními úpravami se navíc postavení věřitele ještě zhoršilo, např. tím, že u dlužníka nesmí být výkonem rozhodnutí postižena částka do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce. Tato změna byla sice zřejmě vedena dobrým úmyslem poskytnout dlužníkovi aspoň minimální existenční jistotu, ale z pohledu věřitele se tento krok může zdát nespravedlivý.

Změnou, která by mohla zrychlit správní řízení by mohlo být upuštění od kroku, kdy se musí před vydáním exekučního příkazu řízení nejprve zastavit o částku uhrazenou od zahájení řízení a teprve pak lze vydat exekuční příkaz. Vzhledem k problematice doručování zásilek dlužníkům, často nedostižitelným, by vydáním příkazu na aktuální dlužnou částku došlo k zefektivnění řízení.

V rámci správních výkonů rozhodnutí by mohlo být celé exekuční řízení vedeno jako jedno řízení, bez ohledu na to, jaké exekuční kroky jsou v daném řízení učiněny. V současné době nelze po vydání exekučního příkazu na blokaci z účtu dlužníka a po ukončení blokace, pokračovat v řízení vydáním exekučního příkazu srážkami ze mzdy, pokud je nově zjištěn zaměstnavatel. Správní řízení, kde byla provedena blokace peněžních

prostředků na účtu musí být nyní nejprve zastaveno, zahájeno nové správní řízení a následně pak může být vydán exekuční příkaz ke srážkám ze mzdy. Propojením obou forem vymáhání by vedlo ke zjednodušení výkonů rozhodnutí, zrychlení samotného řízení a větší dobytosti dluhu.

I zastavování řízení z důvodu uhrazení dlužné částky po zahájení správního řízení je časově i administrativně náročné. Přistoupením k ukončení výkonu rozhodnutí pro zaplacení jako je např. u výkonu rozhodnutí zřizováním zástavních práv, kdy zaplacením výkon rozhodnutí automaticky zaniká, by bylo pro odbourání byrokratických postupů přínosem

Z praxe lze konstatovat, že vymahatelnost práva v České republice je bohužel nízká a zdlouhavá. Veškeré změny v legislativě, které by mohly být přínosem a zlepšily by postavení věřitelů vůči dlužníkům, jsou však zcela v kompetenci našich zákonodárců a politiků.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

7.1. Literární zdroje

- 1 GREGOROVÁ, Zdeňka, GALVAS, Milan.: *Sociální zabezpečení*. Brno:Masarykova universita, 2000. 280 s. ISBN 80-210-3686-9
- 2 HÁJKOVÁ, Ivana, PIKOLA, Pavel.: *Správní řád*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. 152 s. ISBN 978-80-213-1683-6
- 3 *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (zákon o důchodech)*
- 4 *Zákon č. 221/2009 Sb., o změně zákona o pojistném na sociální zabezpečení a zákona o daních z příjmu*
- 5 *Zákon č. 337/1992 Sv., o správě daní a poplatků*
- 6 *Zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců (zákon o nemocenském)*
- 7 *Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (zákon o pojistném)*
- 8 *Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*

7.2 Internetové zdroje

- 9 <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/6678B77C-54A8-42A2-BE3C-33353627B00C/0/k31122009VYVOJPRIJMUUVLETECH19932010.pdf>
[cit. 20.2.2010].
- 10 http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/stat_rozp.html[cit. 31.8.2010].
- 11 <http://www.vyplata.cz/vyplatamzdy/socialni-pojisteni.php>[cit. 31.8.2010].
- 12 <http://www.cssz.cz/>[cit. 10.3.2011].
- 13 <http://www.spravnimapa.topograf.cz/>[cit. 12.1.2011]
- 14 http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mira_nezamestnanosti_v_usteckem_kraji_v_letech_2005_az_2010[cit. 11.11.2010].
- 15 http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Asteck%C3%BD_kraj[cit. 11.11.2010].
- 16 <http://www.cssz.cz/cz/informace/informacni-materialy/statisticke-rocenky.htm>[cit. 13.1.2011].

- 17 <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/pozustalostni-duchody.htm>[cit. 15.2.2011].

7.3 Jiné zdroje

- 18 Publikace *80 let sociálního pojištění* [online]2004, [cit. 23.7.2010]. Dostupný z WWW<<http://www.cssz.cz/cz/informace/informacni-materialy/publikace.htm>>
- 19 Publikace *Sociální zabezpečení v roce 2010* [online]2010, [cit. 4.11.2010]. Dostupný z WWW<<http://www.cssz.cz/cz/informace/informacni-materialy/publikace.htm>>
- 20 Publikace *Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí* [online]2010, [cit. 15.2.2011]. Dostupný z WWW<<http://www.mpsv.cz/cs/3869>>
- 21 Publikace *Výroční zpráva 2009* [online]2009 , [cit. 20.10.2010]. Dostupný z WWW<<http://www.cssz.cz/cz/informace/informacni-materialy/vyrocnizpravy.htm>>
- 22 Publikace *Zpráva o činnosti* [online]2010, [cit. 15.2.2011]. Dostupný z WWW<<http://www.cssz.cz/cz/informace/informacni-materialy/zpravy-o-cinnosti.htm>>
- 23 ROSENBAUMOVÁ, Zdeňka. *Vymáhání pojistného na sociální pojištění*. Bakalářská práce. 2009. 30 s.

7.4 Seznam zkratk

ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DP	důchodové pojištění
KSSZ	Krajská správa sociálního zabezpečení
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NP	nemocenské pojištění
o.s.ř.	občanský soudní řád
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení

OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
Sb. z. a n.	sbírka zákonů a nařízení
Sb.	Sbírka zákonů
SVR	soudní výkon rozhodnutí
SZP	soudcovské zástavní právo
VR	výkon rozhodnutí
ZSDP	zákon o správě daní a poplatků

7.5 Seznam tabulek, grafů, obrázků

7.5.1 Seznam tabulek

Tabulka 1	Příjmy do státního rozpočtu v letech 2006 – 2010 (v mld. Kč).....	20
Tabulka 2	Vývoj příjmů a předpisů celkem a úspěšnost výběru v ČR v letech 2006 – 2010 (v mld. Kč)	22
Tabulka 3	Počet nemocensky pojištěných občanů ČR v letech 2006 – 2010.....	37
Tabulka 4	Výdaje na dávky nemocenského pojištění v letech 2006 – 2010 (v milionech Kč)	37
Tabulka 5	Minimální doba pojištění nároku na starobní důchod (dle § 29 odst. 2 zák. č. 155/1995 Sb.).....	42
Tabulka 6	Evidence počtu plátců pojistného a pojištěnců pro Ústecký kraj v letech 2006 – 2010	56
Tabulka 7	Předpisy pojistného, penále, pokut a úhrad v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010 (v tis. Kč)	56
Tabulka 8	Pohledávky pojistného pro Ústecký kraj v období let 2006 – 2010 (v Kč) ..	57
Tabulka 9	Největší dlužníci pojistného v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010 (v Kč)	58
Tabulka 10	Počet zahájených správních výkonů rozhodnutí v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010	63
Tabulka 11	Počet uhrazených právních titulů, vymáhaných správním výkonem rozhodnutí v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010	67
Tabulka 12	Počet vydaných rozhodnutí o zřízení zástavy v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010, vč. částky Kč a uhrazeno Kč.....	71

Tabulka 13	Soudní výkony rozhodnutí v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010 dle jednotlivých typů SVR a vymáhané částky v Kč.....	73
Tabulka 14	Počet právních titulů vymáhaných soudním VR prodejem movitých věcí a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji.....	75
Tabulka 15	Počet právních titulů vymáhaných soudním VR zřízením SZP a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji	77
Tabulka 16	Počet právních titulů vymáhaných soudním VR prodejem nemovitosti a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji.....	80
Tabulka 17	Počet právních titulů vymáhaných soudním VR příkázáním jiných peněžitých pohledávek a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji	82
Tabulka 18	Počet právních titulů vymáhaných soudním VR příkázáním jiných peněžitých pohledávek a % podíl na počtu všech vymáhaných právních titulů v Ústeckém kraji včetně částky Kč	83
Tabulka 19	Procentní podíl právních titulů ve správním VR, k počtu celkem a úspěšnost v Ústeckém kraji.....	84
Tabulka 20	Částky, vymáhané jednotlivými správními VR, v Ústeckém kraji vzhledem k počtu všech vymáhaných a procentní úspěšnost.....	85
Tabulka 21	Procentní podíl právních titulů v soudním VR, vzhledem k počtu vymáhaných celkem a celková úspěšnost v Ústeckém kraji	86
Tabulka 22	Částky, vymáhané soudními VR v Ústeckém kraji, vzhledem k počtu všech vymáhaných a procentní úspěšnost	87
Tabulka 23	Porovnání pozitiv a negativ jednotlivých výkonů rozhodnutí	90

7.5.2 Seznam grafů

Graf 1	Sazby pojistného u zaměstnanců pro rok 2010	28
Graf 2	Sazby pojistného zaměstnavatele pro rok 2010	28
Graf 3	Sazby pojistného OSVČ pro rok 2010.....	29
Graf 4	Výše odvodů na nemocenské a důchodové pojištění u v letech 2006 – 2010 v ČR (v Kč).....	30

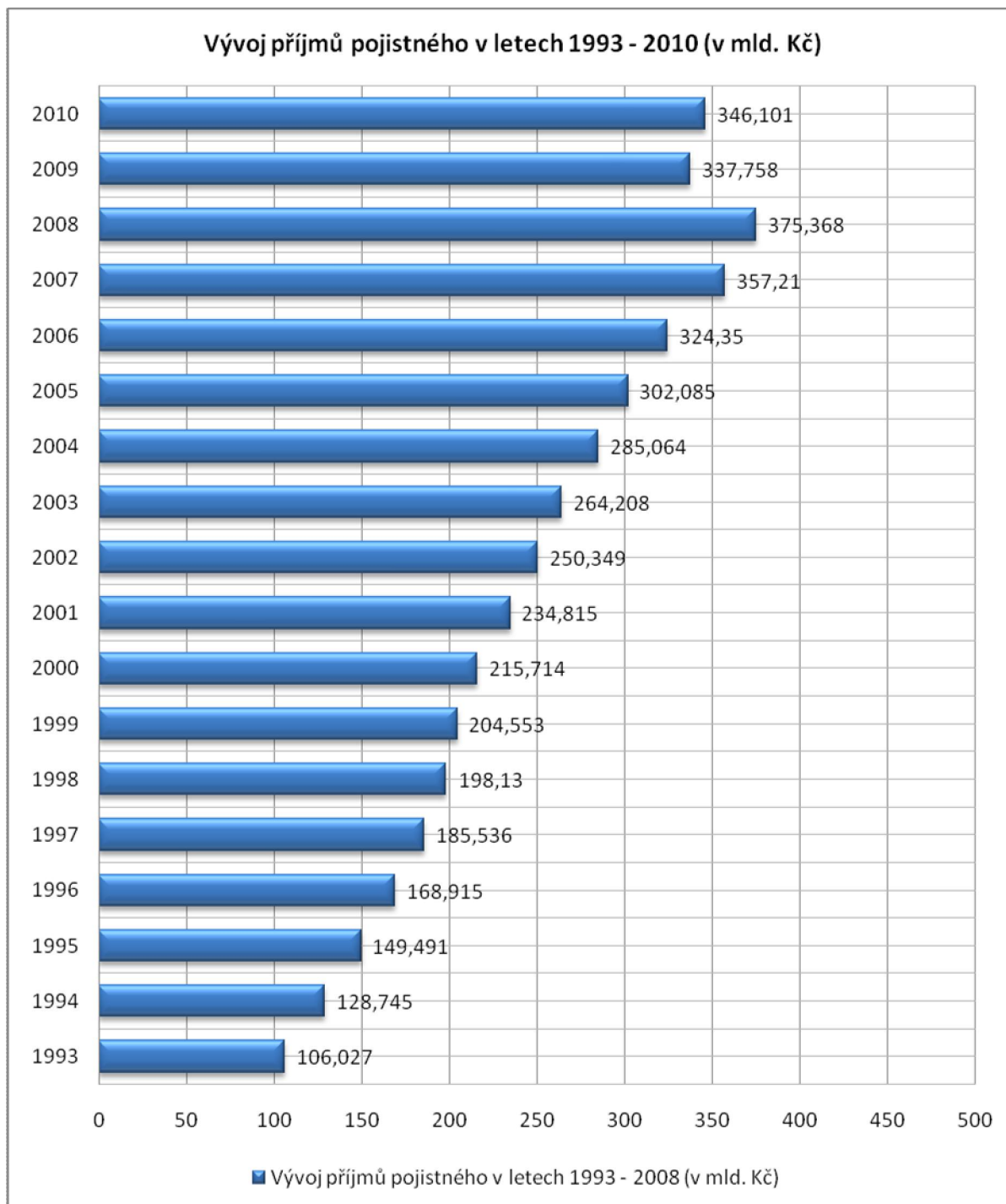
Graf 5	Počty OSVČ celkem, z toho OSVČ povinných hradit zálohy na DP, OSVČ účastných na NP v ČR, v období let 2006 – 2010	31
Graf 6	Vývoj příjmů a předpisů pojistného ČR v letech 2006 - 2010 (v mld. Kč)	34
Graf 7	Vývoj výdajů na transfery obyvatelstvu v rámci ČR v letech 2006 – 2010 (v tis. Kč)	36
Graf 8	Výdaje na vyplacené dávky DP v ČR ve sledovaném období let 2006 – 2010 (v mil. Kč).....	40
Graf 9	Počet důchodců v ČR ve sledovaném období let 2006 – 2010 s rozdělením na muže a ženy	41
Graf 10	Potřebná délka doby pojištění pro přiznání nároku na starobní důchod.....	42
Graf 11	Průměrná výše starobního důchodu v Kč, ve sledovaném období let 2006 – 2010 s rozdělením na muže, ženy a průměrná výše celkem.....	44
Graf 12	Počet poživatelů starobního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010	45
Graf 13	Počet poživatelů invalidního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010	47
Graf 14	Počet poživatelů pozůstalostního důchodu v ČR, ve sledovaném období let 2006 – 2010	50
Graf 15	Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v Ústeckém kraji a ČR v letech 2006 – 2010	54
Graf 16	Počet exekučních příkazů vydaných v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010	67
Graf 17	Porovnání počtu předaných a uhrazených právních titulů, vydaných v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010.....	68
Graf 18	Výše vymáhané a vymožené částky v Ústeckém kraji v období let 2006 – 2010	69
Graf 19	Vývoj úspěšnosti vymáhání v částce Kč a v počtu právních titulů v Ústeckém kraji	89
Graf 20	Vývoj příjmů z pojistného za celou ČSSZ od roku 1993 do roku 2010 v mld. Kč	Chyba! Záložka není definována.

7.5.3 Seznam obrázků

Obrázek 1	Česká správa sociálního zabezpečení v Praze	19
Obrázek 2	Stupně řízení při výkonu státní správy	52
Obrázek 3	Mapa Ústeckého kraje	53
Obrázek 4	Postup na OSSZ od vystavení exekučního titulu až do jeho vymožení	62
Obrázek 5	Postup při SVR příkázáním jiných peněžitých pohledávek	81

8. PŘÍLOHY

Graf 20 Vývoj příjmů z pojistného za celou ČSSZ od roku 1993 do roku 2010 v mld. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle www.cssz.cz [9]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.

Vyřizuje:

Telefon:

Dlužník:

jméno, příjmení

ulice, č.p.

PSČ město

IČ:

V dne

V Ý Z V A

k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě

Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla podle § 73 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění, takto:

Vyzýváme Vás, abyste níže uvedený splatný nedoplatek zaplatil/a v náhradní lhůtě do 8 dnů od doručení této výzvy na náš účet:

účet číslo:

u pobočky banky:

konstantní symbol

variabilní symbol:

Při kontrole plnění Vašich povinností v evidenci příjmů bylo zjištěno, že jste nezaplatil/a ke dni splatnosti podle vykonatelného:

platebního výměru, výkazu nedoplatků, rozhodnutí, č.j., ze dne, částku Kč.

Poučení:

Nevyhovíte-li této výzvě a uvedený splatný nedoplatek nezaplatíte ve stanovené náhradní lhůtě, může být tento nedoplatek bez dalšího vymáhán exekucí dle § 73 cit. zákona. Proti této výzvě lze podat písemně nebo ústně do protokolu odvolání k České správě sociálního zabezpečení, pracoviště, regionální referát rozhodovací činnosti, prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení. Odvolání nemá odkladný účinek (§ 73 odst. 1 cit. zákona).

„otisk razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:

1x povinný

1x OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.
Vyřizuje:
Telefon:Dlužník:
jméno, příjmení
ulice, č.p.
PSČ město
IČ:
Datum narození:Banka:
.....
.....
.....
.....

V dne.....

EXEKUČNÍ PŘÍKAZna příkazání pohledávky na peněžní prostředky dlužníků na účtech
vedených u bankOkresní správa sociálního zabezpečení rozhodla podle § 73 odst. 6 písmeno a) a § 73
odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění, t a k t o :**přikazuje se peněžnímu ústavu,**aby od okamžiku, kdy mu bude doručen tento exekuční příkaz, z účtu dlužníka až do výše
vykonatelného nedoplatku v částce

..... Kč

nevypálcel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Dále, aby
ve dni, který následuje po doručení vyrozumění, že exekuční příkaz nabyl právní moci, provedl
odepsání prostředků dlužníka z účtu či účtů vedených peněžním ústavem až do výše vykonatelného
nedoplatku a vyplatil je shora uvedenému oprávněnémuna účet číslo:
u pobočky banky:
konstantní symbol:
variabilní symbol:Tento exekuční příkaz se vztahuje do výše vykonatelného nedoplatku na všechny peněžní
prostředky dlužníka na účtu:Uvedený dlužník nezaplatil shora uvedenému oprávněnému ke dni splatnosti podle
vykonatelného:platebního výměru, výkazu nedoplatků, rozhodnutí, č.j., ze dne,
částku Kč.Nařízení exekuce se vztahuje až do výše vykonatelného nedoplatku na pohledávku dlužníka z účtu
ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku, v němž byl peněžnímu ústavu doručen

tento exekuční příkaz, jakož i na pohledávku z účtu, která vznikla tím, že na účet došly peněžní prostředky dodatečně, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění o nabytí právní moci exekučního příkazu (§ 306 občanského soudního řádu). Provedením, ve smyslu ustanovení §§ 307, 308, 309a odst. 1 a 3 občanského soudního řádu, výkon exekuce zaniká.

POUČENÍ

U dlužných částek nedoplatků, které jsou uvedeny výše, byl dlužník shora uvedeným oprávněným vyzván k jejich zaplacení v náhradní lhůtě podle § 73 odst. 1 cit. zákona:

Výzva č.j., ze dne

Dlužník ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručen exekuční příkaz, právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vykonatelného nedoplatku.

Všechny osoby, jimž je tento exekuční příkaz doručen, mohou proti němu podat písemně nebo ústně do protokolu u Okresní správy sociálního zabezpečení ve lhůtě do patnácti dnů ode dne doručení námitky. Podané námitky nemají odkladný účinek.

„otisk úředního razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:

1. povinný
2. peněžní ústav
3. OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.
Vyřizuje:
Telefon:Dlužník:
jméno, příjmení
ulice, č.p.
PSČ město
IČ:
Datum narození:Plátce mzdy:
.....
.....
.....
IČ:

V dne

E X E K U Č N Í P Ř Í K A Z

na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady
za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky,
stipendia, apod.Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla podle § 73 odst. 6 písmeno b) a § 73
odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb. v platném znění, t a k t o :

k vymožení vykonatelného nedoplatku v částceKč

se příkazuje pláci mzdy,

aby po doručení tohoto exekučního příkazu, prováděl ze mzdy dlužníka stanovené srážky až do
výše vykonatelného nedoplatku a nevyplácel sražené částky dlužníkovi.Plátce mzdy je povinen vyplácet shora uvedenému oprávněnému částky sražené ze mzdy dlužníka
na:účet číslo:
u pobočky banky:
konstantní symbol:
variabilní symbol:

jakmile jej shora uvedený oprávněný vyrozumí, že tento exekuční příkaz nabyl právní moci.

Uvedený dlužník nezaplatil shora uvedenému oprávněnému ke dni splatnosti podle vykonatelného:

platebního výměru, výkazu nedoplatků, rozhodnutí, č.j., ze dne,
částkuKč.

Podle § 282 odst. 3 občanského soudního řádu shora uvedený dlužník ztrácí dnem, kdy je plátcí mzdy doručen tento exekuční příkaz, právo na vyplacení té části mzdy, která odpovídá vyšší srážek.

Plátce mzdy je povinen dnem doručení tohoto Exekučního příkazu příslušné částky mzdy povinného srážet, avšak zadržené částky smí vyplatit, až obdrží od OSSZ vyrozumění, že příkaz nabyl právní moci.

Při vzniku nároku na výplatu nemocenských dávek žádáme plátce mzdy toto bezodkladně postoupit příslušné OSSZ, která tyto dávky vyplácí.

Není-li povinný u plátcem mzdy zaměstnán, je plátce mzdy povinen tuto skutečnost oznámit OSSZ do jednoho týdne od doručení tohoto exekučního příkazu a sdělit den, kdy přestal být zaměstnán. Přestane-li být povinný později u plátce mzdy zaměstnán, je plátcem mzdy povinen tuto skutečnost oznámit do jednoho týdne OSSZ Plátce mzdy je též povinen oznámit OSSZ adresu nového zaměstnavatele, u kterého povinný nastoupí do zaměstnání, pokud je mu tato skutečnost známa.

Skutečnost o exekuci prováděnou srážkami ze mzdy je povinen plátce mzdy vždy zaznamenat do „Potvrzení o zaměstnání! (zápočtový list) zaměstnance.

POUČENÍ

U dlužných částek nedoplatků, které jsou uvedeny výše, byl dlužník shora uvedeným oprávněným vyzván k jejich zaplacení v náhradní lhůtě podle § 73 odst. 1 cit. zákona:

Výzva č.j., ze dne

Všechny osoby, jimž je tento exekuční příkaz doručen, mohou proti němu podat písemně nebo ústně do protokolu u Okresní správy sociálního zabezpečení ve lhůtě do patnácti dnů ode dne doručení námitky. Podané námitky nemají odkladný účinek.

„otisk úředního razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:
1. povinný
2. plátce mzdy
3. OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.
Vyřizuje:
Telefon:

Dlužník:
jméno, příjmení
ulice, č.p.
PSČ město
IC
VS
Datum narození:

Banka:
.....
.....
.....
.....

V dne

VYROZUMĚNÍ O PRÁVNÍ MOCI

Okresní správa sociálního zabezpečení Vám sděluje, že jí dne vydané rozhodnutí:

Exekuční příkaz na přikázání pohledávky na peněžní prostředky dlužníků na účtech vedených u bank č.j.

nabyl právní moci

dne

„otisk úředního razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:
1x peněžní ústav
1x OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.
Vyřizuje:
Telefon:Dlužník:
jméno, příjmení
ulice, č.p.
PSČ město
IČ:
Datum narození:Banka:
.....
.....
.....
.....

V dne.....

ROZHODNUTÍ
o zřízení zástavního práva

Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla podle § 73 odst. 6 písmeno a) a § 73 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění, t a k t o :

přikazuje se peněžnímu ústavu,

aby od okamžiku, kdy mu bude doručen tento exekuční příkaz, z účtu dlužníka až do výše vykonatelného nedoplatku v částce

..... Kč

nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Dále, aby ve dni, který následuje po doručení vyrozumění, že exekuční příkaz nabyl právní moci, provedl odepsání prostředků dlužníka z účtu či účtů vedených peněžním ústavem až do výše vykonatelného nedoplatku a vyplatil je shora uvedenému oprávněnému

na účet číslo:
u pobočky banky:
konstantní symbol:
variabilní symbol:

Tento exekuční příkaz se vztahuje do výše vykonatelného nedoplatku na všechny peněžní prostředky dlužníka na účtu:

Uvedený dlužník nezaplatil shora uvedenému oprávněnému ke dni splatnosti podle vykonatelného:

platebního výměru, výkazu nedoplatků, rozhodnutí, č.j., ze dne, částku Kč.

Nařízení exekuce se vztahuje až do výše vykonatelného nedoplatku na pohledávku dlužníka z účtu ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku, v němž byl peněžnímu ústavu doručen tento exekuční příkaz, jakož i na pohledávku z účtu, která vznikla tím, že na účet došly peněžní prostředky dodatečně, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění o nabytí právní moci exekučního příkazu (§ 306 občanského soudního řádu). Provedením, ve smyslu ustanovení §§ 307, 308, 309a odst. 1 a 3 občanského soudního řádu, výkon exekuce zaniká.

POUČENÍ

U dlužných částek nedoplatků, které jsou uvedeny výše, byl dlužník shora uvedeným oprávněným vyzván k jejich zaplacení v náhradní lhůtě podle § 73 odst. 1 cit. zákona:

Výzva č.j., ze dne

Dlužník ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručen exekuční příkaz, právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vykonatelného nedoplatku.

Všechny osoby, jimž je tento exekuční příkaz doručen, mohou proti němu podat písemně nebo ústně do protokolu u Okresní správy sociálního zabezpečení ve lhůtě do patnácti dnů ode dne doručení námitky. Podané námitky nemají odkladný účinek.

„otisk úředního razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:

1. povinný
2. peněžní ústav
3. OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.

Vyřizuje:

Telefon:

Dlužník:

jméno, příjmení

ulice, č.p.

PSČ město

IČ

VS

Datum narození:

V dne

ROZHODNUTÍ

o odkladu výkonu rozhodnutí

Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla podle § 73 odst. 9 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, t a k t o :

Výkon rozhodnutí zahájený výzvou, č.j. vydanou podle § 73 odst. 1 cit. zákona k vymožení vykonatelného nedoplatku celkem v částceKč.

se odkládá do

Již provedené úkony zůstávají zachovány. Účinky odkladu exekuce pominou za těchto podmínek:

.....

ODŮVODNĚNÍ

O odkladu správního výkonu rozhodnutí shora uvedená Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla z těchto důvodů: (podrobně se uvedou důvody, pro které OSSZ odklad povolila)

Na základě výzvy k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě č.j.
ze dnepodal dne plátce pojistného písemnou žádost, kde žádá
o možnost splátkového kalendáře. OSSZ žádost posoudila a dne placení
doplatku na pojistném a penále pod č.j. na částku Kč povolila.
Den splatnosti poslední splátky je stanoven na

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí lze podat námitky ve lhůtě do 30 dnů ode dne doručení. Námitky lze
podat písemně nebo ústně do protokolu u Okresní správy sociálního zabezpečení
Podané námitky nemají odkladný účinek.

„otisk úředního razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:
1x povinný
1x OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.
Vyřizuje:
Telefon:

Dlužník:
jméno, příjmení
ulice, č.p.
PSČ město
IČ
VS

V dne

ROZHODNUTÍ o zastavení výkonu rozhodnutí

Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla ve věci výkonu rozhodnutí zahájeného výzvou, č.j., vydanou podle § 73 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., v platném znění, dne ve věci vykonatelného nedoplatku v částce..... Kč, vyčísleného výkazem nedoplatků (platebním výměrem, rozhodnutím) OSSZ č.j. 173/2008, ze dne 03.11.2008, za použití ustanovení § 66 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, v platném znění, t a k t o :

výkon rozhodnutí zahájený uvedenou výzvou se zastavuje.

ODŮVODNĚNÍ

Okresní správa sociálního zabezpečení rozhodla o zastavení výkonu rozhodnutí vzhledem k tomu, že předmětná pohledávka byla dne uhrazena.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání k České správě sociálního zabezpečení, prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení, se sídlem v, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

„otisk úředního razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Rozdělovník:
1x povinný
1x OSSZ

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.

V dne

Okresní soud v

.....

.....

Oprávněný: Okresní správa sociálního zabezpečení

.....

Povinný:

Jméno, příjmení

nar., IČ:

bytem:

Návrh na povolení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí dle ustanovení §§ 321 a násl. občanského soudního řádu

Trojmo

Přílohy:

rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j.

I.

Rozhodnutím (platebním výměrem, výkazem nedoplatků) Okresní správy sociálního zabezpečení(dále jen OSSZ) č.j. ze dne, vykonatelným dne, bylo povinnému jméno a příjmení uloženo uhradit pohledávku ve výši Kč.

Důkaz: rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j.

II.

Povinnost stanovená shora uvedeným exekučním titulem nebyla splněna. Správní výkon rozhodnutí k vymožení dlužné částky nevedl.

III.

Z výše uvedených důvodů navrhuje, aby Okresní soud v vydal toto

u s n e s e n í

Okresní soud v nařizuje ve věci výkonu rozhodnutí oprávněné OSSZ proti povinnému jméno a příjmení, nar., IČ:, bytem:, takto:

Okresní soud nařizuje podle vykonatelného rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j., ze dne, k uspokojení pohledávky oprávněného ve celkové výši Kč, nákladů předchozího řízení ve výši 0,-- Kč a nákladů tohoto řízení ve výši 0,-- Kč, výkon rozhodnutí

prodejem movitých věcí povinného.

Povinné/mu se zakazuje, aby nakládal/a s věcmi, které vykonavatel podle tohoto usnesení sepíše. Dlužná částka má být poukázána na účet Okresní správy sociálního zabezpečení u peněžního ústavu:, pobočky, č.ú., konstantní symbol, variabilní symbol -

„otisk razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.

V dne

Okresní soud v

.....

.....

Oprávněný: Okresní správa sociálního zabezpečení

.....

Povinný:

Jméno, příjmení

nar., IČ:

bytem:

Návrh na zahájení řízení řízením soudcovského zástavního práva

Trojmo

Přílohy:

rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j.

výpis z katastru nemovitostí: LV

I.

Rozhodnutím (platebním výměřem, výkazem nedoplatků) Okresní správy sociálního zabezpečení(dále jen OSSZ) č.j. ze dne, vykonatelným dne, bylo povinnému jméno a příjmení uloženo uhradit pohledávku ve výši Kč.

Důkaz: rozhodnutí (platební výměř, výkaz nedoplatků) č.j.

II.

Povinnost stanovená shora uvedenými exekučními tituly nebyla splněna. Správní výkony rozhodnutí k vymožení dlužných částek nevedly.

Pan je vlastníkem:

pozemků:

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

a budovy č.p., na parcele

zapsaných na listu vlastnictví v katastrálním území, obci, okresu u Katastrálního úřadu pro kraj, katastrální pracoviště

Důkaz: výpis z katastru nemovitostí

III.

Z výše uvedených důvodů navrhuje, aby Okresní soud v vydal toto

u s n e s e n í :

Okresní soud v rozhodl ve věci výkonu rozhodnutí oprávněné Okresní správy sociálního zabezpečení proti povinnému jméno a příjmení, nar., IČ:, bytem:, takto:

Okresní soud nařizuje podle vykonatelného rozhodnutí (platební výměř, výkaz nedoplatků) č.j., ze dne, k uspokojení pohledávky oprávněného ve celkové výši Kč, nákladů předchozího řízení ve výši 0,-- Kč a nákladů tohoto řízení ve výši 0,-- Kč, výkon rozhodnutí

zřízením soudcovského zástavního práva

k pozemkům:

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

a budovy č.p., na parcele

zapsaných na listu vlastnictví v katastrálním území, obci, okresu u Katastrálního úřadu pro kraj, katastrální pracoviště

Po právní moci tohoto usnesení bude toto zasláno Katastrálnímu úřadu pro Ústecký kraj, katastrální pracoviště, k provedení zápisu zástavního práva záznamem do katastru nemovitostí.

„otisk razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

adresa OSSZ

Č.j.

V dne

Okresní soud v

.....

.....

Oprávněný: Okresní správa sociálního zabezpečení

.....

Povinný:

Jméno, příjmení

nar., IČ:

bytem:

Návrh na povolení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti dle
ustanovení §§ 335 a násl. občanského soudního řádu

Trojmo

Přílohy:

rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j.

výpis z katastru nemovitostí: LV

I.

Rozhodnutím (platebním výměrem, výkazem nedoplatků) Okresní správy sociálního zabezpečení(dále jen OSSZ) č.j. ze dne, vykonatelným dne, bylo povinnému jméno a příjmení uloženo uhradit pohledávku ve výši Kč.

Důkaz: rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j.

II.

Povinnost stanovená shora uvedenými exekučními tituly nebyla splněna. Správní výkony rozhodnutí k vymožení dlužných částek nevedly.

Pan je vlastníkem:

pozemků:

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

a budovy č.p., na parcele

zapsaných na listu vlastnictví v katastrálním území, obci, okresu u Katastrálního úřadu pro kraj, katastrální pracoviště

Důkaz: výpis z katastru nemovitostí

III.

Z výše uvedených důvodů navrhuje, aby Okresní soud v vydal toto

u s n e s e n í :

Okresní soud v rozhodl ve věci výkonu rozhodnutí oprávněné Okresní správy sociálního zabezpečení proti povinnému jméno a příjmení, nar., IČ:, bytem:, takto:

Okresní soud nařizuje podle vykonatelného rozhodnutí (platební výměr, výkaz nedoplatků) č.j., ze dne, k uspokojení pohledávky oprávněného ve celkové výši Kč, nákladů předchozího řízení ve výši 0,-- Kč a nákladů tohoto řízení ve výši 0,-- Kč, výkon rozhodnutí

prodejem nemovitosti

pozemků:

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

na parcele o výměře m² - (označení plochy dle LV)

a budovy č.p., na parcele

zapsaných na listu vlastnictví v katastrálním území, obci, okresu u Katastrálního úřadu pro kraj, katastrální pracoviště

Dlužná částka má být poukázána na účet Okresní správy sociálního zabezpečení u peněžního ústavu:, pobočky, č.ú., konstantní symbol , variabilní symbol -

„otisk razítka“

.....
(vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka
s uvedením jména, příjmení a funkce)

Zdroj: Bakalářská práce Vymáhání pojistného na sociální pojištění [23]